

BAZOVICA 1930-2000

Vsako leto praznujemo vrsto pomembnih obletnic. Tako je tudi letos. Poleg nekaterih splošnih, kot je 55-letnica konca druge svetovne vojne, pa stopijo pred naše oči še razne izredne obletnice, zlasti za primorske Slovence. Tako 80-letnica požiga Narodnega doma v Trstu in še posebno ustrelitev prvih borcev za našo svobodo - bazoviških žrtev. Bidovec, Miloš, Marušič in Valenčič - to so štirje stebri slovenskega narodnega odpora in upora proti črnemu fašizmu. Leta 1930 so padli kot žrtve za narod obsojenci Posebnega sodišča, ki je v glavnem pošiljalo v smrt ali dolgoletno ječo prav Slovence iz Primorske.

V teh dneh so se povsod, zlasti seveda na Tržaškem, odvijale žalne slovesnosti in proslave. Tako na tržaškem pokopališču (kjer so štirje junaki po vojni našli svoj grob), v cerkvi v Bazovici s spominsko mašo, v Kranju pred spomenikom in seveda spet v sami Bazovici pred spomenikom, prevečkrat oskrunjenim, pred katerega je letos položil venec sam predsednik slovenske vlade skupno z obrambnim ministrom. Da bi delno pokvarila slovesnost, je letos poskrbela italijanska vlada oziroma zunanje ministrstvo, s tem da ni dovolila vstopa v Italijo častni četi slovenske vojske. Kje pa smo? V dobi, ko slovenski vojaki sodelujejo z madžarskimi in italijanskimi v Trilateral, pride, žal, lahko še do podobnih predpotopnih ukrepov...! Kako pa lahko predstavniki italijanske vojske sploh prihajajo 4. novembra v Kobarid?!

Veliko je misli, ki bi jih lahko na tem mestu zapisali v spomin naših štirih junakov. Naj ne izzveni preveč osebno, če tu izrabim nekaj misli iz svojega govora v bazoviški cerkvi.

Vse še počiva. In Bazovica / vsa je v črno odeta. Tako goriška pesnica. Ob 70-letnici velike narodne tragedije, pa tudi epopeje, se lahko globoko zamislimo. V našem spominu živijo štirje junaki - Bidovec, Miloš, Marušič in Valenčič. Štirje stebri slovenskega upora zlu, ki je v tistih letih oz. še prej zajelo Evropo in še posebej Italijo. Upor primorskega človeka je tedaj, po dobrih desetih letih fašistične tiranije nad Slovenci na Goriškem in Tržaškem, dosegel svoj prvi višek, z njim pa tudi neizprosno reakcijo oblasti. (...) Odkod zlo, odkod dobro? Vprašanje se postavlja že samo po sebi, in to ob vsem zlu, ki so ga morali Slovenci pretrpeti, prenesti in premagati. To vprašanje je sicer že zelo staro, in to od začetka človeškega bivanja. Z njim so se ukvarjali filozofi, politiki, pesniki in pisatelji. Že sv. Avguštin, veliki mislec krščanstva, je npr. dejal, da je zlo pomanjkanje oz. odvzem dobrega. (...) Kaj pa dobro? Avrelij Avguštin piše, da je najvišje Dobro, nad katerim ni ničesar in od katerega izvira vse dobro, veliko in malo. (...)

Pred časom sem po zaključni razpravi o zaščitnem zakonu za Slovence v Italiji v rimskem parlamentu odhajal iz avle poslanske zbornice s posebnim občutjem. Ko sem se ustavil v bližnji Marijini cerkvi nedaleč od palače Chigi, je v duhu pred menoj zaživela dolga vrsta slovenskih ljudi, ki so prav za pravice (načelno razglašene v rimski poslanski zbornici) trpeli, se borili in zanje tudi umirali.

STRAN 2

ANDREJ BRATUŽ

MIMOGREDE

Žolč je v meni, pa bi rad napisal besedo o ljubezni. Žolč nad tistimi, ki sključijo hrbtnico vselej in ob vsaki priliki. Kadar molijo, še molijo le zato, da bi jih dosegla pohvala božja, proti svojemu bratu pa so Kajni. Žolč tistim, ki se sebe sramujejo in se ustrašijo lastnega glasu, kadar se zaleti iz zlovoljnih ust, da takoj plaho in ponižno zatrepetajo: Saj nisem hotel! Oprostite!

Ljubezen pa tistim, ki jih je obiskalo trpljenje in so kot zrela, sočna jagoda, ki varujejo svoje kot zadnjo kapljico srčne krvi. Kadar molijo, molijo vroče, kadar te objamejo, te objamejo z ljubeznijo, brez hinavstva in brez strahu...

FRANCE BEVK, NAŠA BESEDA (ODLOMEK)

OB 70-LETNICI USTRELITVE BAZOVIŠKIH JUNAKOV

VSI SLOVENCIMORAMO POSTATI JUNAKI

IVAN ŽERJAL

Nekako takole se je izrazil msgr. Marino Qualizza na o-srednji svečanosti ob 70-letnici ustrelitve bazoviških junakov Bidovca, Miloša, Marušiča in Valenčiča v nedeljo, 10. septembra, pri spomeniku na bazovski gmajni. Večtisočglava pisana množica ljudi, ki se je udeležila dogodka, je pričala, da je zgodovinski spomin na tisto tragično, a hkrati veličastno epopejo slovenskega odpora proti fašizmu, še vedno živ pri slovenskem človeku, in to ne glede na starost, svetovni nazor in družbeni položaj.

Odveč je podajati kroniko o dogodku in obnavljati glavne misli govornikov, saj je šlo v bistvu za celotedenski niz svečanosti, ki ga je pripravil Odbor za proslavo bazoviških žrtev pri Narodni in študijski knjižnici v Trstu. Slovesnih in občutenih trenutkov pa je bilo res toliko, da jih je skoraj nemogoče strniti v eno samo poročilo brez tveganja, da postane le-to suhoparno in dolgočasno navajanje dogodkov.

Vsekakor je treba povedati, da je ta teden proslav poleg nedeljske svečanosti imel nekaj vrhov. Najprej je treba seveda podčrtati izredno pomembno dejanje, do katerega je prišlo v sredo, 6. septembra, na dan ustrelitve bazoviških junakov, ko sta predsednik vlade republike Slovenije dr. Andrej Bajuk in obrambni minister Janez Janša položila venec k spomeniku junakov. Šlo je za nadvse pomembno dejanje slovenske države, ki pričča, da je Bazovica sestavni del zgodovinskega spomina vseh Slovencev, da je dogodek, ki združuje celoten slovenski narod ne glede na državno mejo in svetovni nazor. Pri tem je treba povedati, da je zelo pomenljiva tudi afera

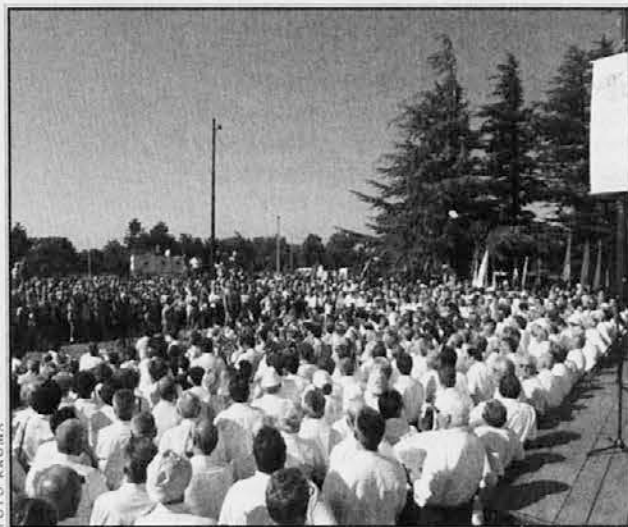

FOTO: KROMA

(ali afera) v zvezi s preklicanjem dovoljenja glede prisotnosti častnega voda slovenske vojske. Ta dogodek in časopisne polemike, ki so sledile v tržaških italijanskih listih, pričajo, da so štirje bazoviški junaki za Italijo še vedno sporne osebnosti oz., da bo jasno, za italijansko državo so Bidovec, Miloš, Marušič in Valenčič še vedno samo teroriste, ki bi bili v primeru ujetja končali na vešalih.

Ne moremo niti mimo spominske svečanosti na pokopališču pri Sv. Ani in številno obiskane maše zadušnice v bazovski cerkvi, vedno v sredo, 6. t.m. Oba dogodka - to je treba povedati - sta potekala pod budnim očesom sil javnega reda, kar je v marsikaterem udeležencu povzročilo mešane občutke. Mimogrede, ki združuje celoten slovenski narod ne glede na državno mejo in svetovni nazor. Pri tem je treba povedati, da je zelo pomenljiva tudi afera

udeležbi mladih in večjega števila književnikov.

In že smo pri nedeljski slovesnosti na bazovski gmajni. Pomenljive so bile besede senatorja Fulvia Camerinija, ki je med drugim opozoril, da so naši kraji doživeli spore, ločevanja in konflikte med različnimi nacionalizmi, pri čemer je omenil tako trpljenje Slovencev zaradi raznarodovalne politike fašizma kot tudi odhod tisočev Istranov iz svojih krajev (a tu Camerini ni dejal, kot vedno trdijo nekateri drugi, da so bili za ta eksodus krivi Slovenci ali Hrvati oz. njihov morebitni nacionalizem). Iz tega se je treba nekaj naučiti ter doseči "enakost v različnosti in različnost v enakosti", kar pomeni uveljavitev večkulturne družbe ter presejanje mitov etnične homogenosti in "meja sovraštva".

Povrnimo se k naslovu in torej k besedam msgr. Marina Qualizza, ki so se podpisanimu (in gotovo še marsikom drugemu) globoko vtisnile v spomin. Bazoviški junaki so darovali najdražje, se pravi svoja življenja, za svobodo svojega naroda. V čem pa moramo Slovenci biti danes junaki?

STRAN 2

**SREČNO
NOVO
(ŠOLSKO)
LETO!**

Spoštovane bralke, cenjeni bralci! Učenci in dijaki, starši, vzgojitelji, učitelji, profesorji in sploh vsi tisti, ki živite od slovenske šole, z njo in ob njej, dovolite, da vam ob začetku novega šolskega leta zaželim predvsem sreče in miru. Pravzaprav pa s tem voščilom tudi sama začenjam novo šolsko leto z novimi upanji in pričakovanji.

Italijanski šolski sistem pretresajo v zadnjih letih velike spremembe, ki terjajo od učiteljev, staršev in učencev velik napor, zlasti pa izredno sposobnost prilagajanja. Kajti v današnji dobi šola ni nekakšen srečen otok, kot morda mislijo nekateri naivneži, ki vzgojiteljem zavidajo "krajši delovni umik in dolge poletne počitnice". Šolska stvarnost je kompleksna in raznolika, prej dinamična kot statična, v nenehni spreminjanju. Marsikdo se verjetno ne zaveda dejanskih razmer, v katerih morajo šolniki opravljati svojo službo: suplenti (tudi z večkratno habilitacijo) v negotovosti ob nerešenih vprašanjih imenovanj in staleža, ob neplačanem poletju, učitelji v problematičnih razredih z učenci različnih maternih jezikov, višješolski profesorji ob demotiviranih dijakih, ki računajo, da bodo itak izdelali tudi z več zvezdicami, torej kljub vrzelim v več predmetih, in v skoraj praznih razredih, ko nekateri dijaki tudi s podporo staršev izostajajo od pouka.

Upam, da utegneta razumeti stiske učiteljev in profesorjev, ki so morali dolga leta študirati, opravljati habilitacijske izpite in še vedno morajo obiskovati najrazličnejše popoldanske seminarje in tečaje, morajo na sejah načrtovati svoje delo, morajo biti seznanjeni z novostmi na didaktičnem, izobraževalnem in kulturnem področju. STRAN 6

MAJDA ARTAČ STURMAN

1

ČETRTEK
14. SEPTEMBRA
2000

02 Breda Susič
VRH POBOŽNIH ŽELJA

03 Erika Jazbar / intervju
MAKS KOMAC

04 Andrej Bratuž / pogovor
KARDINAL ALOJZIJ AMBROŽIČ

05 Danijel Devetak
HUMANIZEM IN MODROST

07 Rok Oppelt / pogovor
KRAŠKI OVČARJI, USPEŠNI ROCKERJI

07 Peter Szabo
POKEMON

08 Ivan Žerjal
STO LET GOSPODARSKEGA DRUŠTVA

10 Harjet Dornik
SPET SMO SEDLI V ŠOLSKE KLOPI

12 Marjan Drobež
GORIŠKA BRDA V DUHU EZ

14 Damjan Hlede
"DOMAIN NAME" IN BLAGOVNE ZNAMKE

SVET OKROG NAS

TRIJE "MODRECI" SO OPRAVILI SVOJE DELO

SANKCIJE SO BILE KORISTNE

DRAGO LEGIŠA

Trije "modreci", ki so jim vlade štirinajstih držav Evropske zveze zaupale nalogo, naj proučijo stanje v Avstriji, potem ko je oblast na zvezni ravni prevzela koalicija ljudske (OVP) in svobodnjaške stranke (FPO), so svoje delo končali in o njem poročali začasnemu predsedniku EZ, Francozu Chiracu. Kakor hitro je Jörg Haider, ki je koroški deželni glavar in voditelj svobodnjaške stranke, zvedel za predlog treh modrecev, naj se sankcije odpravijo, je navdušeno govoril, da je njihov glavni pobudnik, Francoz Chirac, doživel svoj Waterloo, torej poraz. S tem pa se nikakor ne

strinja voditelj avstrijskih socialdemokratov Gusenbauer, ki je dopisniku milanskega dnevnika *Corriere della sera* dejal takole: "1. Sankcije so omogočile, da se je začela nadzorovati koalicija med OVP in FPO, hkrati pa so opozorile na vprašanje jamstev za priseljence, tako da je Evropa postala bolj občutljiva za problematiko demokracije; 2. zdaj pa so svojo nalogo izpolnile in jih je treba odpraviti, ker bi drugače utegnile imeti nasprotno učinke; 3. njihovo nalogo naj odslej opravljajo nekateri skupnostni organizmi, ki bodo lahko merili stopnjo demokracije v posameznih državah v Evropi." "Nikakor se ne strinjam, da gre za Hai-

derjevo zmago, je nadaljeval Gusenbauer, za Haiderja je namreč značilna populistična in kameleonska govorica, danes govori eno, jutri pa nekaj povsem drugega. Nič čudnega ni, če izkorišča poročilo treh modrecev, da lahko slavi zmago. V resnici pa je po te preiskavi še bolj umazan kot prej, kajti ksenofobna, rasistična in nacionalsocialistična duša njegove stranke se ni spremenila. Evropa dokazuje, da se tega dobro zaveda."

Kot vemo, je prvi otipljivi ukrep proti novi dunajski vladi sprejel Izrael, ki je februarja letos odpoklical svojega veleposlanika iz avstrijske prestolnice. Socialdemokratski voditelj je napovedal, da bo njegova parlamentarna skupina zahtevala, naj takoj odstopi pravosodni minister Dieter Böhmdorfer. Ta je edini minister, ki ga poročilo treh modrecev izrecno omenja, in sicer popolnoma upravičeno, saj je "nevaren nasprotnik demokracije, ker načrtno ovira svobodo tiska in se hkrati pri izbiri mladih sodnikov ravna po političnih merilih", je še dejal Gusenbauer.

Zanimivo bi bilo vedeti, kaj so "modreci" napisali o ravnanju z narodnimi manjšinami, zlasti o ravnanju s slovensko narodno manjšino. Baj se tega vprašanja poročilo dotika le bežno. Kako se je godilo naši manjšini za časa koalicije med socialdemokratsko in ljudsko stranko, nam je znano. Člen 7 avstrijske državne pogodbe se na avstrijskem Štajerskem sploh ne izvaja, na Koroškem pa skrajno skop. Haider kot deželni glavar v bistvu ponuja "cukrčke" in naše rojake vodi za nos, vsaj takšen je naš vtis. Še vedno pa smo mnenja, da je slovenska vlada zamudila lepo priložnost, ker se je odločila za molk, ko so vlade štirinajstih držav EZ s sankcijami dale jasno razumeti, da je zanje vlada OVP in FPO problematična. Haiderjevo izsiljevanje Slovenije je gotovo dobilo novega zagona.

"MILLENNIUM SUMMIT" DRŽAVNIKOV
VRH POBOŽNIH ŽELJA

BREDA SUSIČ

Vrh voditeljev vseh držav članic, ki ga je Organizacija združenih narodov priredila minuli konec tedna v New Yorku, verjetno ne bo spremenil toka novega tisočletja. Vsi komentatorji so si bili edini v tej ugotovitvi. Bo dogodek res ostal v zgodovini le kot vrh pobožnih želja ali se bodo obljube, ki so jih soglasno sprejeli voditelji 187 držav, le uresničile?

V stekleni palači je pred mikrofonom stopilo 99 predsednikov držav, 47 predsednikov vlad in trije predstavniki kraljevin. Podali so svoj pogled na prihodnost lastnih držav in na skupne probleme. Čeprav so bili zorni koti seveda zelo različni, so se vsi zedinili ob glavnem *Dokumentu tisočletja Združenih narodov*. Izjava, ki jo je v minulih mesecih pripravljala vojska diplomatov, je tako postala dokument, ki uživa doslej najširšo uradno podporo držav v zgodovini. Vendar to samo na sebi pomeni bolj malo, saj dokument nima pravne, pač pa le politično veljavo.

V izjavi države najprej podpisnice potrjujejo smernice in vrednote, na katerih sloni OZN in zaradi katerih so jo pred petdesetimi leti ustanovili. Nato pa se zavzemajo za vrsto skupnih akcij. Prizadevale si bodo, da se bodo v svetu uveljavili mir, varnost, razorožitev in pravni red. Države članice bodo Organizaciji zagotovile sredstva, da bo ta lahko učinkovito preprečevala konflikte, razpečevanje mamil in terorizem. Olajšale bodo tudi posledice ekonomskih sankcij na nedolžno ljudstvo.

Poglavje o revščini je najboljše razčlenjeno in prinaša konkretne predloge. Kofi Annan je zelo poudarjal nujnost, da se na tem področju čimprej kaj stori, da se izboljšajo življenjske razmere vseh tistih, ki so prisiljeni, da živijo človeka nevredno življenje v lakoti, ignoranci, boleznih in bedi. Države si bodo zato prizadevale, da bosta prihodnje leto čimbolje uspeli pomembni mednarodni srečanja o financiranju razvojnih projektov za države tretjega in četrtega sveta. Državni voditelji so se strinjali s predlogom, da se močno zaostalim državam omogoči prost, neobdavčen izvoz surovin in proizvodov ter da se najbolj zadolženim državam izbrše dolg.

Zastavili so si rok petnajstih let za to, da bi zmanjšali za polovico odstotek ljudi, ki morajo živeti z manj kot dolarjem na dan, da bi omogočili osnovno izobraževanje za otroke celega sveta, da bi znižali umrljivost ob porodu za tri četrtine in da bi zastavili širitev AIDS-a, malarije in drugih hudih boleznih. Do leta 2020 naj bi tako odločilno izboljšali življenjske pogoje 100 milijonov ljudi.

Posebno poglavje v dokumentu obravnava skrb za okolje in ravnovesje v naravi. Države bi se morale zavzeti ne le za splošno spoštovanje narave, pač pa - bolj konkretno - za novo etiko v gospodarskih dejavnostih. Človek ne bi smel s svojimi dejavnostmi izčrpati Zemlje: zato je nujno, da tudi v ekonomskih odnosih prevlada etična drža.

Generalni sekretar Kofi Annan je izrazil željo, da bi vrh predstavljal začetek nove poti OZN. Dejal je, da se je svet v zadnjih desetih letih tako spremenil, da se mu mora OZN čimprej prilagoditi. Odkar je padel Berlinski zid, problemov sveta ne povzročata in rešujeta izključno velesili. Vsi največji problemi gredo sedaj skozi stekleno palačo na Manhattanu. OZN mora postati kos tej novi vlogi. Zato bi bilo treba ojačiti pristojnosti Varnostnega sveta (ki bi se moral močno preoblikovati in odpraviti pravico veteta), mednarodnih mirovnih sil, modrih čelad.

Prav s tem v zvezi pa se je spet pokazal v mednarodni skupnosti velik razdor med državami, ki so za ohranitev pravice do neumešavanja v notranje zadeve držav, in tistimi, ki to pravico zanikajo, ko država krši osnovne pravice svojih državljanov. Sklep Varnostnega sveta, da se mednarodnim mirovnim silam da večji pomen, je moral biti zaradi nasprotovanja Rusije in Kitajske zelo ohlapen in nedefiniran. Tako ostaja vprašanje, ali bo lahko dejansko prišlo do pomembnih sprememb, ki si jih Annan obeta, še vedno odprto.

S T. STRANI

BAZOVICA

Že naši puntarji so s svojim zgodovinskim uporom pokazali in dokazali, da nismo Slovenci le predmet, objekt zgodovine, ampak da smo njen subjekt. To so slovenski ljudje manifestirali od Brežic in širše Dolenjske z Matijem Gubcem med 16. in 17. stoletjem do tolminskega punta v 18. stoletju, ko so se tako junaško žrtvovali za staro pravdo. (...)

Lahko bi še govorili o širšem evropskem okviru, ki je botroval takratni situaciji. O vsem tem je preroško pel tudi Srečko Kosovel, ko je med drugim zapisal "lepa, o lepa bo smrt Evrope". Upor naših bazoviških junakov je bil prvi upravičen odgovor na nasilje, ki ga je takratna uradna Italija izvajala nad Slovenci. Še premnogi so nato trpeli za iste ideale. Med temi je gotovo bil tudi pesnik France Balantič, ki je v Gonarsu takole zahrepenel po svobodi: "Svobode bi napil se kot medice." Zato bodimo štirim slovenskim herojem in vsem drugim, ki so bili žrtev podobnega terorja, iskreno hvaležni in se hvaležno poklonimo njihov spominu!

VSI SLOVENC

Po mnenju msgr. Qualize je danes junaštvo v tem, da moramo vedno skrbeti za svoj obstoj in ne pustiti, da naša zavest zaspi. V tem, da si ne prizadevamo za kratkotrajne, ampak za trajne vrednote. Ne smemo se predajati skušnjavam brezbriznosti in zasledovanja osebnih interesov, ampak je treba pomisliti in se zanimati za skupne interese vseh, od Milj do Trbiža. Skupna interesa Slovencev v tej dobi globalizacije sta npr. šola in delo, prav tako pa mora biti interes vseh Slovencev usoda Beneške Slovenije, ki ni "lovski rezervat", ampak področje, kjer so ljudje ohranili ponos in slovensko kulturo.

Če nekoliko pomislimo, gre v bistvu za čisto preproste, rekel bi skoraj normalne stvari, ki so jih naši predniki - in med njimi tudi bazoviški junaki - imeli dobro v zavesti in se niso niti spraševali, ali ima smisel biti Slovenec, kot se nekateri danes sprašujejo. Naloga nas vseh pa je, da te stvari udejanjamo vsak dan in na vseh področjih, ker ne gre le za "slovenske", ampak za trajne človeške in krščanske vrednote.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

SKRB ZA SVET JE TUDI
SKRB ZA NAS

Letošnje zasedanje skupščine Organizacije združenih narodov, ki so ga zaradi jubilejnega leta poimenovali vrh tisočletja, je zbralo poglavarje kar 187 držav. Toliko pomenljivejši je bil dnevni red oziroma namen tega srečanja, namreč boj proti revščini, nalezljivim boleznim, kot je med drugimi AIDS, boj za ohranitev vse bolj ogroženega okolja, aktiven boj proti oboroženim konfliktom. Ameriški predsednik Clinton je izpostavil tehtno misel, "da pomeni v trenutku, ko kjer koli se sočasno dogajata dobro in zlo, tako imenovana nevtralnost podpora zlu". Prvič je Organizacija združenih narodov tako naravnost spregovorila o zgornjih problemih sveta. Svet je naš skupni dom in v tem domu revščina ogroža tudi tiste, ki niso revni; bolno okolje prizadeva tudi tiste, ki še živijo v zdravih razmerah; bolezni, posebno nalezljive, lahko nekega dne obidejo svet; lokalni oboroženi konflikti lahko zanetijo širše požare, ki jih ni več mogoče obvladati. Človeštvo mora zato končno vzeti usodo v svoje roke, sicer bodo šli dogodki svojo pot. In če je človeštvo spoznalo to enkratno priložnost in obvezo, potem mora pričeti delovati v tej smeri. Nobe-nih bistvenih problemov ni več mogoče učinkovito reševati znotraj državnih meja. Problemi okolja so planetarni in jim za meje ni mar, problemi bolezni so planetarni, saj jih z nikakršnimi ukrepi ni mogoče osamiti, pla-

netarni so tudi problemi revščine, ki se desetletja samo širi, medtem ko so lokalne vojne požari, ki se ne tičejo le dveh strani v sporu. Milijarda ljudi živi z manj kot enim dolarjem na dan, samo v prejšnjem letu se je na novo okužilo z Aidsom 5,6 milijona ljudi, vsako leto izgine 15 milijonov hektarjev gozdov, tako da svet dandanes premore le tretjino gozdov, ki jih je imel nekdanj.

Pravkar zaključeno zasedanje skupščine OZN je enkratnega pomena. Odpira upanje v prihodnost človeka in njegovo sposobnost, da tedaj, kadar je to potrebno, preseže obrnjenost zgolj v ožje področje, na katerem živi, in se prične lotevati bistvenih preizkušenj z vso odgovornostjo, odgovornostjo zase in za vse druge. Če smo namreč našli mnogotere nevarnosti, ki pretijo človeštvu, smo imeli v mislih tudi človeško oziroma etično dimenzijo. Že zaradi človeških in človečanskih razlogov človeštvo ne more in ne sme dopustiti, da bi množice na drugem koncu sveta brez skupne pomoči vseh trpele zapuščene in osamljene. Enkratni je torej vzgib, ki ne želi pozabiti nikogar kjer koli na zemeljski obli. Toda, kot je ob koncu srečanja rotill državne poglavarje generalni sekretar Kofi Annan, po vrnitvi domov je še kako nujno vsa ta razmišljanja spremeniti v dejanja in se ne pustiti ujeti v past neuresničenih dobrih namenov.

NOVI
GLASUREDNIŠTVO
IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 533177

FAX 0481 536978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 365473

FAX 040 775419

E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 110.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

INTERVJU / MAKS KOMAC

NAROBE SVET!

"Ob koncu druge svetovne vojne je celotno območje Italije na njeni vzhodni meji bilo razkrojeno, ljudje povsod izseljeni, za njimi pa je šla tudi njihova kultura. Območje je bilo izmaličeno v vseh svojih delih, tudi v tistem, ki je po pohabljenju ostal Italiji." Tako se začne daljše pismo, ki ga je tajnik Levih demokratov s Tržaškega Stelio Spadaro naslovil na najstarejšega aktivnega časnikarja v Italiji - krepko je že prekoračil 90. leto starosti - Indru Montanelliju. Pisec pisma poziva časnikarja, naj tudi sam podpiše poziv osrednji italijanski vladi, naj prizna in izplača pravično odškodnino beguncem iz Istre in Dalmacije za premoženje, ki so ga pustili v rojstnih krajih. To je tudi predlog tržaškega senatorja Camerinija.

Stelio Spadaro navaja zgodovinska dejstva, pri čemer uporablja govorico, s katero se ne moremo strinjati. Dogodke, ki jih omenja, je treba vsekakor uokviriti v natančno zgodovinsko obdobje, česar v pismu ne najdemo. Pred koncem druge svetovne vojne smo imeli tudi obdobje fašizma, ta pa je v krajih, kjer so živeli Slovenci in Hrvati, to je na Primorskem in v Istri, izvajal rododomno politiko, saj je hotel za vsako ceno, tudi z nasiljem, odpraviti vsako slovensko in hrvaško sled. Poleg tega pa je leta 1941 napadel in zasedel Jugoslavijo ter nekatere kraje kratkoma priključil Italiji. Rododomna in imperialistična politika fašizma, ki je imel med italijanskim ljudstvom širok konsenz, je prvi in poglavitni vzrok za vse, kar se je dogajalo, ko je takšna politika doživela leta 1945 po zaslugi obeh tlačanih narodov in ob odločilni podpori svobodoljubnih sil poln ziom.

V Spadarovem pismu ni o tem niti besede, tako da ima bralec jasen vtis, da je eksodus dejansko le, kot pravimo danes, "etnično čiščenje", torej posledica nasilja na slovenski in hrvaški strani. V resnici pa je zadeva mnogo bolj zamotana, saj Istre niso zapustili le Italijani, ampak tudi marsikateri Slovenec in Hrvat.

Ko beremo pristransko in za nas tudi krivično Spadarovo govorico, se nič ne čudimo, če mu je Lega nazionalno po svojem tržaškem predsedniku ponudila svojo izkaznico. Kaj v tej zvezi porečejo slovenski člani Levih demokratov in volivci te stranke? Prav zares narobe svet!

DL

TAJNO ŠTETJE LETA 1933 V JULIJSKI KRAJINI

Zgodovinar dr. Egon Pelikan objavljiva v reviji *Annales ali Analih za istrske in mediteranske študije*, Koper 2000, prispevek "o tajnem štetju, ki ga je leta 1933 opravila slovenska in hrvaška duhovščina, zbrana v Zboru svečnikov sv. Pavla. Statistika je bila pripravljena - piše avtor - za interno rabo tajne krščansko-socialne organizacije in kot informacija za vladno Kraljevine Jugoslavije, tako da preštevanje prebivalstva v osnovi ni imelo propagandno-političnega značaja. Istočasno gre za edino statistiko, ki so jo v času med obema vojnama za Julijsko krajino pripravili Slovenci in Hrvati. Iz arhivskega gradiva je razbrati, da sta štetje opravljali slovenska in hrvaška duhovščina na podlagi pregleda župnijskih knjig. Podatke so duhovniki povezovali na ravni župnij, dekanij, škofij in nazadnje celotne Julijske krajine.

Statistika na podlagi stanja v župnijskih knjigah leta 1933 navaja za Julijsko krajino 545.541 Jugoslovancev in 455.389 Italijanov. Obsega 5 zvezkov s sezname po posameznih župnijah, tako da omogoča tudi pregled nad številom Slovencev in Hrvatov posebej."

ZVESTOBA NAŠIM KORENINAM

ERIKA JAZBAR

Najprej spregovoriva o vaših otroških letih; kako ste preživeli čas prve svetovne vojne?

Rodil sem se 12. novembra 1907 v Bovcu pod Rombonom. Tam sem tudi začel osnovno šolo, vendar se še nisem privadil šolskim klopem, ko je izbruhnila prva svetovna vojna. Ker ni bilo na soški fronti pri Bovcu nobene avstrijske utrdbe, smo se morali umakniti že prvi dan po napovedi vojne in stopiti pot begustva. Kot otrok sem ob Soči doživel prvo nesrečo, ko je priletela prva italijanska granata. Padla je v Sočo ravno, ko sem hodil čez most. Meni ni prizadela nič hujšega; prišel sem živ domov, toda prišla je žalostna novica, da je granata ubila mater štirih otrok.

Pomaknili smo se do Trente, toda tja je prihajalo vedno več vojakov, zato smo kmalu dobili povelje, da moramo preko Vršiča v Kranjsko goro. Naporno pot imam še danes v spominu. Tudi od tod smo se morali umakniti. Tako smo se pomaknili na Gorenjsko do Gorij, kjer smo ostali nekaj dni, od tam pa smo šli na Bled, kjer smo preživeli vojna leta.

Na Bledu so hoteli vse begunce spraviti v taborišča, vendar jim z nami ni uspelo, ker je bil naš oče državni uslužbenec in smo imeli na razpolago mesečno državno plačo. Kljub temu so nas orožniki želeli premestiti, toda mama se jim je uprla, tako da nismo doživeli taborišča. Ostali smo na Bledu do konca vojne. Stanovali smo v vili ogrske grofice ob jezeru; gospa je bila do nas zelo ljubezniva. Zelo se je zanimala in skrbelo, ker sem bil kot otrok precej bolehen.

Kako je bilo po letih begunstva?

Po vojni je bila davkarja premeščena iz Bovca, ki je prišel pod Italijo, v Tolmin, tako smo leta 1921 prišli iz begunstva v Tolmin in smo tam začeli novo življenje. Zelo dobro se spominjam prvih let šole na Bledu, ko je propadla Avstrija in je nastopila Jugoslavija. Otroci smo bili razposajeni in smo bili veseli nove Jugoslavije. Iz prvih šolskih let nimam veliko spominov, saj so bili učitelji precej neredni, prihajali so k nam, ker so bili oproščeni vojaške službe zaradi zdravstvenih ali drugih težav.

Ko se je začel redni pouk, je vse steklo, posebno z nadučiteljem, ki se je pisal Rus, tako da smo se na osnovni šoli naučili marsičesa. Posebna pozornost je bila namenjena slovenskemu jeziku, stalno sem moral recitirati *Jeftejevo prisego in Ubežnega kralja*. Ko smo prišli v Tolmin, sem nadaljeval peti razred osnovne šole.

Vzdušje pa se je polagoma spreminjalo na slabše, dokler nismo doživeli Gentilejeve reforme in nastopila italijanskih učiteljev kar čez noč.

Vojaščino sem opravil v Firencih. Naredil sem sicer prošnjo za oficirsko šolo, vendar so mi jo zavrnil. Klicali so me na razgovor na vojaški okraj v Gorico, kjer mi je v predstavi slovenski vojak, ki je bil tam v službi, pokazal mapo z mojimi podatki. Na njej je pisalo, da sem slovenske narodnosti. Polkovniku sem rekel, da sem zaveden Slovenec, čeprav ne delujem proti Italiji. Očitno je bilo to dovolj. Krivda pa je bila verjetno tudi v tem, da smo

Gospod Maks Komac je nedvomno starosta goriških slovenskih prosvetnih delavcev, saj je bil dolga leta zelo aktiven v naši prosveti, v gledališču in kulturi, pa tudi v publicistiki, pri Goriški Mohorjevi družbi in na številnih področjih, na katerih deluje naša narodnostna skupnost na Goriškem še danes. Z njim smo se pogovorili o plodnih letih, ki jih je sam doživel in sooblikoval med našimi ljudmi ter o današnjem prosvetnem in družbenem življenju naše skupnosti na Goriškem.

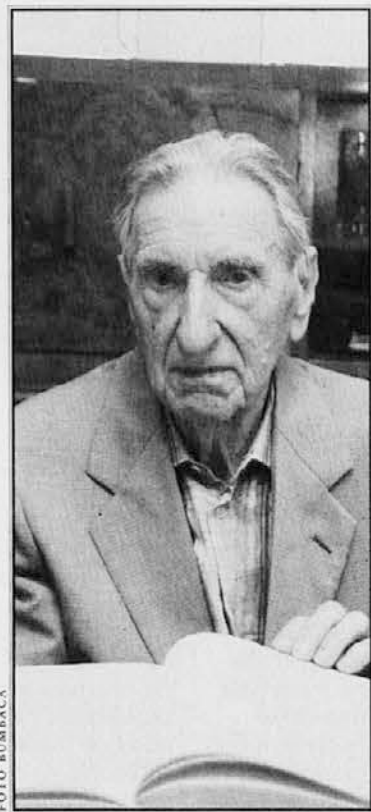

FOTO BUMBACA

imeli Študentovsko društvo in sem bil zadnja leta predsednik. Bil sem torej navaden vojak; po končani vojaški službi sem se vrnil v Tolmin.

Kam pa v službo?

To je bil velik problem. Dobil sem povabilo iz Gorice, naj bi postal prefekt na slovenskem Alojzijevešču. Z veseljem sem sprejel vabilo. V Gorico sem prišel leta 1931. V Alojzijevešču je bilo zelo lepo, v svoje delo sem vložil veliko energij, imel pa sem tudi mnogo zadoščenja. Zelo rad sem pomagal študentom.

Fašizem je seveda težko prenašal, da je bil v Gorici tako številni slovenski zavod (bilo je tudi okoli 80 dijakov, ker je bila tudi pripravna za sprejem v nižjo šolo). Ravnatelj Alojzijevešča je bil takrat Pepi Bratuž; tam sem spoznal tudi prof. Terčelja.

Kaj kmalu so nam poslali vladnega komisarja, prišel je duhovnik Marcellino Antonini. Prvo leto je odslovil ravnatelja in vse prefekte razen mene. Zgodilo se je, da sem prišel navzkriž z našimi ljudmi, tudi s takimi, ki so me dobro poznali; čutili so se nad dejstvom, da sem ostal, pravili so, da sem se jim prilil. V resnici pa mi je samo slovensko vodstvo pri Alojzijevešču ukazalo, naj ostanem, dokler morem in dokler me pustijo. Za našo stvar sem torej vztrajal, vedel pa sem, da bodo kmalu dobili razlog za odpustitev.

Prišel je božični čas, dobili smo izvode Lavrenčičevega prevoda Ostržka, ki so nam ga poslali iz Ljubljane; jaz sem moral razdeliti knjige naši mladini. Dijaki so se seveda zelo veselili darila; tudi komisar je dobil knjigo v roke in ko sem se za božične praznike vrnil domov, sem dobil pismo, v katerem so mi sporočali, da jim je sicer zelo žal, toda komisar je tehtno premislil, kaj naj naredi z menoj in se odločil, da me odslovi. Bilo je leta 1933.

Kako pa naprej?

Ostal sem nekaj časa v Tolminu, zatem so me poklicali na Centralno posojilnico, kjer sem ostal do njene likvidacije. Slovenski bančni zavod je bil takrat drugi trn v peti, saj je delal konkurenco goriški posojilnici; prisotni smo bili po celi Tolminski, Vipavski in Bovškem. Tudi to je fašizem odstranil.

Meni so bili poverjeni tudi vsi postopki, ki so bili vezani na likvidacijo, tako da sem celotno zadevo vodil vse do leta 1940. Zatem sem se vrnil v Tolmin, prišla je vojna, in z drugimi številnimi slovenskimi vojniki sem šel v "battaglione speciale" v Potenzo. Stanje je bilo precej žalostno, bili smo namreč brez orožja, nadzirali pa so nas italijanski vojniki, ki so bili dobro oboroženi. Po padcu fašizma sem se vrnil domov.

Svojemu pripovedovanju moram dodati še težke trenutke, ki sem jih preživel ob postelji Lojzeta Bratuža. Edini sem dobil pri kvesturi dovoljenje, da mu lahko ostanem ob strani v težkih trenutkih trpljenja in bolečin. Po njegovi smrti pa sem uredil vse potrebne obveznosti. Ko je umrl, sem klical v Katoliško knjigarno in posredoval žalostno sporočilo, takoj pa so mi odvezli telefon iz rok. Dovoljenje sem imel, da ostanem pri zdravniški preiskavi, zastopal sem najožje sorodnike v mrtvašnici. Zabičali so mi, naj nikomur ne sporočim dneva pogreba, zanj so lahko vedeli le neposredni sorodniki in prijatelji. Tako se je zgodilo, da nas je bilo na pogrebu iz mrtvašnice na pokopališče le dvajset; vladala je velika tišina, saj nismo smeli govoriti, kaj še da bi pokojnemu zapeli v slovo. Zbrali smo se pred grobom in zmolili *Oče naš*.

Po vojni so odprli slovenske šole in so me poklicali za tajnika na učiteljišču. Tam sem ostal dolgo let do upokojitve. Nekaj časa sem prevzel tudi tajniško delo na liceju. Potem pa je prišla pokojnina.

Vzporedno z vašim delom pa ste bili nadvse dragocen družbeno-prosvetni delavec, posebno poznani ste bili zaradi svojega delovanja v dramskih delih.

Za gledališče sem bil vedno zelo navdušen; že kot otrok sem v osnovni šoli v Tolminu zbral nekaj dečkov in deklic in uprizorili smo domačo otroško igrice. Dali so nam na razpolago prostor, ljudje so se navdušili, sam pa sem dobil še več energije in veselja za gledališko dejavnost. Ko smo ustanovili Katoliško prosvetno društvo v Gorici, so mi poverili dramski odsek. Dela je bilo kar čez glavo, tako da sta me nekega dne sin in hčerka vprašala, ali sem še sploh njun oče. Ob tem sem pomagal tudi pri Goriški Mohorjevi družbi, kjer sem lektoriral publikacije, lektoriral sem tudi Katoliški glas, v letih 1961-1975 sem urejal Koledar Goriške Mohorjeve družbe.

Delo pri društvu mi je bilo v veliko veselje, čeprav sem bil pogosto utrujen. Ob tem pa moram priznati, da smo bili pač amaterska skupina; pogosto je bilo veliko truda s tistimi, ki niso ravno bili najbolj nadarjeni. Ni manjkalo pa niti tistih, ki so na vaje hodili z veliko zamudo. Kljub težavam pa smo uprizorili ogromno iger, če se ne motim, jih je bilo nad trideset. To so bile komedije, operete in drame vseh vrst, od Čehova do Jurčiča, Nušiča, Molierra, itd.

V katerih letih je to bilo?

V prvih letih po vojni sem začel s kulturnim delovanjem na Goriškem, leta 1951 sem prevzel pri Slovenskem katoliškem prosvetnem društvu dramski odsek, zanj pa sem bil odgovoren vse do leta 1972.

Kako je takrat potekalo vaše delovanje, kje ste imeli vaje, kje ste nastopali?

Vse se je dogajalo na Placuti. Vaje smo imeli na Placuti, nastopali smo tudi tam, saj ni bilo nikjer druge prostora. V zgornjem delu je bila dvorana, majhen oder. Še danes se čudim, da sem na tisti mali oder spravljal Molierra. Uprizarjali smo tudi precej zahtevne igre. Ljubezen in dobro voljo smo imeli, ljudje so stalno povpraševali po predstavah in se zanje zanimali; dvorana je bila vedno natrpana. Res se nismo bali, da bi bilo premalo publike. Igralci so v glavnem bili člani prosvetnega društva, nekaj jih je bilo iz Števerjana. Nastopali smo v Gorici, po vaseh in na Placuti, šli smo tudi na Tržaško, eno igrano smo snemali na Radiu Trst A. Tudi v Celovcu smo večkrat nastopili. V Celovec sem tudi prvič peljal dijake učiteljišča.

Kaj pa v Sloveniji?

V Sloveniji... saj še Katoliški glas in naše knjige niso smeli čez, kaj šele mi!

Kakšno vzdušje je vladalo takrat na Goriškem?

Ljudje so bili navdušeni, z vsako malenkostjo so bili zelo zadovoljni. Kasneje, ko je bil na razpolago denar, je šlo na slabše, ljudje so postajali bolj izbirčni, nato pa je prišla še televizija, ki je priklenila ljudi na dom.

Kako pa je bilo z odnosi v manjšini?

Odnosov dejansko ni bilo ali pa so bili slabi. V mojem primeru moram povedati odkritosrčno: sam sem imel zelo dobre stike z učiteljem Nanutom iz Štandreža. Vedela sva drug za drugega, da pripadava različnim ideološkim nazorom, debatirala sva veliko, dobro sva se pogovarjala. Saj niso bili vsi med sabo sovražni, le da je bilo veliko diskusij in kreganja.

Kakšni pa so bili odnosi z večinskim narodom?

Treba je priznati, da se je zadnja leta vzdušje v mestu precej izboljšalo. V tistih letih je bilo precej hudo, nasprotniki so prihajali z vseh strani, niso bili le neofašisti. Danes so predstavniki večinskega naroda precej strpni. Nekateri se učijo slovenskega jezika in se nam približujejo. S tega vidika se je torej stanje zelo izboljšalo. Prva leta po vojni je bilo vzdušje napeto in težko. Bilo je veliko strupenih ljudi. Seveda, tudi danes boste našli tistega, ki deluje proti nam, toda takrat smo morali skrivati celo knjige. Dokler se ni odtalila fašistična slana, je bilo hudo.

STRAN 10

3

ČETRTEK
14. SEPTEMBRA
2000

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU BŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

24. NAVADNA NEDELJA

"Gospod Bog mi je odprl uho." (Iz 50, 5)
 "Naš Bog je usmiljen." (Ps 116, 5)
 "Tako je tudi z vero, če nima del; sama zase je mrtva." (Jak 2, 17)
 "Kdor namreč hoče rešiti svoje življenje, ga bo izgubil." (Mr 8, 35)

Do 25. navadne nedelje je prvo mašno berilo iz preroka Izaija. Do 26. je drugo berilo še iz apostola Jakoba. Evangelij pa je skoraj do konca cerkvenega leta vzet iz sv. Marka.

Božja beseda se nam daje v jed kot najslajši kruh in v pijačo kot najzlahnejše vino. Cerkev nam pogrne nedeljsko mizo z obojim. Ni namreč sv. maše brez besede in ne besede brez evharistije. To slišimo in ponavljamo, lomimo in pijemo. Kar lomimo in pijemo pa nas spodbuja in opogumlja, da delamo, uresničujemo v vsakdanu v upanju, da bomo uživali Boga v nebesih.

K nedeljskemu bogoslužju prihajamo s čistim srcem in praznično oblečeni, ker je to nebeška gostija. Je pa posebne vrste: v njej oznanjamo "Gospodovo smrt, dokler ne pride" (1 Kor 11, 26). To ni spomin na kakega junaka, ki je dal življenje za domovino ali za človeka, ki ga ni več, ali je umrl za splošno blaginjo. To je podoživljanje, spomin Boga človeka Jezusa Kristusa, ki je umrl za sovražnike, za oddaljene, za grešnike, toda je vstal in živi.

Njemu torej nastavimo uho, da prisluhnemo kakor učenci. Tega božjega služabnika gledamo živo pred seboj, kako se preda trpljenju, sramoteni, pljunkom (Iz 50, 4-6) za nas zato, da bi mi živeli z njim. Še več on nagne svoje uho k nam, ko ga kličemo v dnevih stiske... naš Bog je usmiljen" (Ps 116, 2.5.). V najhujšem trpljenju pozablja nase, da lahko živi za druge.

Sv. maša nas spominja, naj vero izpovedujemo z dobrimi deli: "Tako je... z vero, če nima del; sama zase je mrtva" (Jak 2, 17).

Indijski voditelj Mahatma (velika duša) Gandhi (umorjen 30.1.1948) in marsikateri pravičnejši bi se bil oklenil krščanske vere, ko bi dobil največji dokaz za to, namreč življenje kristjanov po veri in ljubezni, po Kristusu: "Po tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, če boste med seboj imeli ljubezen" (Jn 13, 35).

Božja beseda pri sv. maši zna zato tudi trdo prijeti celo angele, t.j. predstojnike cerkva, kot npr.: "Vem za tvoja dela: imaš ime, da si živ, a si mrtev. Zbudi se in okrepi, kar je še ostalo in je na tem, da umre... se spreobni. Če pa se ne zbudiš, pridem kakor tat in nič ne boš vedel, katero uro pridem k tebi" (Raz 3, 1-3).

Pri tem ne drži izgovor, češ da je ves svet pokvarjen in da zaradi tega nič ne morem. Bog dobro ve, da živimo od izvirnega greha dalje povsod tam, "kjer ima satan svoj prestol", tam, "kjer domuje satan" (Raz 2, 12). Toda Bog nam pomaga, da nasprotnika božjega kraljestva premagujemo, saj nam je v zgled in pomoč sam Jezus (gl Mt 4, 1).

Cepprav je Jezus oster do Petra, ki misli po človeško, ker bi namreč rad po gladki poti k Bogu: "Poberi se!" Za menoj (ne: pred menoj!), satan! V spotiko si mi" (Mt 16, 23), ga vabi k sebi: "Simon, Simon! Glej, satan vas je zahteval, da bi vas presejal kakor pšenico. Jaz pa sem molil zate, da ne opeša tvoja vera. Ko se boš nekoč spreobnil, utrdi svoje brate" (Lk 22, 32).

Vedno hodi po zahtevni poti pravičnosti, zato lahko vabi: "Če hoče kdo za menoj, naj se odpove sebi in vzame svoj križ ter hodi za menoj. Kdor namreč hoče rešiti svoje življenje, ga bo izgubil; kdor pa izgubi svoje življenje zaradi mene, ga bo našel" (Mt 16, 24-25).

Ker smo ljudje v nevarnosti, da enačimo življenje z bogastvom, imetjem, uživanjem, oblastjo in močjo, nas Bog svari že v Stari zavezi, naj se ne uspravamo z zemeljskimi dobrinami, ker smo zaradi tega podobni "živalim, ki poginejo" (Ps 48, 13.21).

Miza božje besede nas uči treznosti: "Ti pa bodi v vsem trezen, pretrpi nadloge..." (2 Tim 4, 5).

Božja milost nas vzgaja, naj se odpovemo brezbožnosti in posvetnim željam ter razumno, pravično in res pobožno živimo v sedanjem veku, ko pričakujemo, da se bosta uresničila blaženo upanje in prihod slave velikega Boga in našega Odrašenika Jezusa Kristusa (Tit 2, 12-13).

Jezus pričakuje od vsakega izmed nas izjavo, izpoved, odgovor na vprašanje: Kaj pa ti praviš, kdo sem? (pr. Mr 8, 29). Pričakuje, da vidimo v njem ponižnost, ponižanje, resnico življenja, ki se izgublja, se izteka zame in za vse veselje v smrt, križ, a prav po tem vstaja v novo življenje.

Povišanje sv. Križa (14.9.), Žalostna Mati Božja (kvatrnica, 15.9. - Dolores) ter Baragov dan (17.9.) naj nam utrdijo spoznanje Jezusa in osebnost prijateljevanje z njim ter zavzetost za trpeče sestre in brate, da se ne pogubimo v tem ozkem in zabitem svetu, ki laže z navidezno srečo, z denarjem, močjo in ošabnostjo (gl. tudi Mr 8, 33.38)

SLOVENSKA OBZORJA

ANDREJ BRATUŽ

Gospod kardinal, kako ste spremljali letošnji Dan mladih v Rimu? Znano je, da bo naslednje svetovno srečanje v Vaši nadškofiji, v Torontu. Se že pripravljate nanj?

Rimsko srečanje mladih je gotovo imelo velik pomen in odmev. Kar zadeva nas, pa se že sedaj pripravljamo na svetovno srečanje mladih v Torontu, ki bo leta 2002. Za to že imamo odbor na škofijski ravni. Pri tem pa je tudi soudeležena celotna Kanadska škofovska konferenca. Seveda pa imamo zlasti v Torontu veliko priprav. Pri tem se bo še morala izoblikovati osnovna ideja oz. tema tega prihodnjega srečanja.

Sedaj ste v Rimu sledili delu simpozija o ljubljanskem škofu msgr. Gregoriju Rožmanu, ki je živel v zelo problematičnem obdobju. Kako gledate na težko vlogo tega škofa, in to najprej v predvojni Sloveniji, nato pa v povojni slovenski emigraciji?

Škofa Rožmana sem večkrat srečal in ga spoštoval. Bil je zelo ljudski človek, res se je znal približati ljudem. Po-

Na letošnjem simpoziju o ljubljanskem škofu dr. Gregoriju Rožmanu smo v rimskem zavodu Sloveniku srečali tudi torontskega nadškofa, slovenskega rojaka kardinala dr. Alojzija Ambrožiča. Zelo rad je pristal na kratek pogovor o nekaterih aktualnih temah, ki ga tu objavljamo.

sebeno cenim to, da je med drugo svetovno vojno zelo jasno govoril in se pri tem ni skrival. Seveda so v njegovem delu lahko nekatere stvari, ki so morda sporne. Sicer pa bi težko rekel, da bi ga lahko kdaj obsodil. Res, sam nisem živel v tisti situaciji, bilo pa je gotovo zelo težko obdobje za Slovence, čas posebne tragedije... Vedno je spoštoval in uresničeval papeške okrožnice, zlasti v zvezi s komunizmom. Zato ne

morem njegove osebnosti in delovanja ne soditi in ne obsoditi. Vsekakor je škof Rožman deloval za blagor ljudi, pa naj so bili komunisti ali nekomunisti. Njegovo delo v emigraciji je bilo vsestransko pozitivno in med Slovenci odmevno.

Zelo dobro poznate današnje slovenske razmere tako v matični domovini kot v zamejstvu. Še pred kakim letom ste se ustavili v

Gorici in se tu srečali z goriškimi Slovenci prvič po imenovanju za kardinala. Letos smo tudi doživeli delno odobritev zaščitnega zakona. Kaj bi rekli na vse to?

Da, v Gorici sem bil že velikokrat, prvič sem se ustavil leta 1958. Med tem časom se je nabralo veliko prijateljev in znanec, nekaj jih je že umrlo, kar mi je zelo žal. Seveda, na Primorsko sem tudi drugače navezan. Med drugim sem zadnje čase bral znano Čermeljevo knjigo o tržaškem škofu Santinu, prej pa še delo msgr. Rudolfa Klinca o primorski duhovščini. Vse to je zelo zanimivo.

Sicer pa me tudi drugače tematika Slovencev v Italiji zelo zanima. Vem, da so že v eni večji parlamenta odobrili zaščitni zakon, kar je gotovo vam vsem v zadoščenje. Želim, da bi nato prišlo kmalu še do njegove dokončne odobritve v rimskem senatu.

Obenem pa želim vsem vašim bralcem in primorskim Slovincem sploh veliko uspehov!

Hvala za pogovor!

O MLADIH, KI HODIJO LUČI NAPROTI

UPANJE ZA NOVO TISOČLETJE

Objavljamo priložnostni nagovor, ki ga je v nedeljo, 20. avgusta, na osrednji svečanosti ob prazniku farnega zavetnika sv. Roka v Nabrežini, podal repentabrski župnik dr. Tone Bedenčič.

Življenje vsakega človeka in tudi vsakega živega bitja je spleteno iz dveh nitk, kot poje pesem, iz rdeče in črne. Iz življenja in smrti. V naravi je zakonitost življenja močnejša od smrti. Le človeku to ni dano avtomatično. Življenje nam je vedno dano, torej je dar. Smrt, ki je položena že v zibelko vsakega življenja, pa je tisto merilo, ki življenje izmeri. Življenje bo postalo močnejše od smrti, le če človek za svoje življenje ugotovi, da je vredno živeti. Najti mora argumente, zakaj naj sploh živi. Z drugimi besedami, najti mora cilj ali smisel življenja. Tega se ne da podariti niti kupiti ali vzeti. Smisel življenja mora vsakdo najti, odkriti sam.

Ko vstopajo novi člani človeške družbe v ta naš prostor in čas, morajo enostavno sprejeti vse. Človek ne more izbirati staršev, okolja, jezika, družbenega položaja, vere, kulture itd. Vsakdo vstopa v svet, ki ni njegov. Ni drugega sveta od danega sveta, z vsem dobrim in slabim. Ob rojstvu si drugačnega človeka niti ne zna želeli. Kakšen je ta svet zanj, se bo videlo šele pozneje, ko mladi nanj odgovorijo s svojim življenjem. V svetu, kjer

nič ne manjka, ko so vsakemu potešene skoraj vse materialne želje, se dogaja čuden paradoks. V tem svetu mlad človek ni srečen, se ne veseli življenja. Še več, v njem je vedno več praznine, obupa, nesmisla. In tu se začne znameniti beg od tega življenja. Največkrat je to svet pozabe in omake, svet užitka in sle po imetju. Žal se ta beg za mnoge konča tragično.

Spet drugi z ihto iščejo nekaj novega, drugačnega. Gredo za novodobnimi preroki, odrešitelji. Tako je bilo tudi v minulem stoletju. Velike ideje tega stoletja so zažarele kot meteoriti na temnem nebu. Zagorele so, osvojile mnoge mlade in izgorele. Na nebu mnogih je spet zavladala tema, v življenju tesnoba, dolgočasje. Novi svet, boljši, je ugotovil v globinah mračnega oceana vsakdanjega življenja. Ostal je goli jaz brez idej, ki mora preživeti. Kot edina opora mu je ostala le polna čaša hedonizma. Posameznik, vedno bolj zaprt v lastno ugodje in omamljen s čari lažnega ugodja, umira sebi, narodu in človeštvu.

Naš zamejski prostor je del sodobnega sveta; z vsemi na-

vedenimi problemi. Razlika je le v tem, da so posledice za naš zamejski prostor usodnejše kot v širši družbi. Slabi se narodna zavest - za mnoge sploh ni več potrebna -, pripadnost verski skupnosti je vedno slabša, kulturnih prireditev se udeležuje vedno manj ljudi, praznijo se naše šole, družine padajo kot domine.

Pa vendar. Ali je vse tako temno? Samo za tistega, ki noče videti. Luč je in sveti v temi. Potrebno je iti za lučjo, ne za meteoriti. Smisel življenja pomeni sprejeti svet, ki nam je dan, in ga spreminjati. Oblikovati je potrebno take medčloveške odnose, ki bodo temeljili na človekovem dostojanstvu, njegovi duhovnosti in večnosti.

V teh dneh (sredi avgusta, op. ur.) so se proti Rimu zgrinjale množice mladih, nad dva milijona iz vsega sveta. Šli so za lučjo. Nekoč je tri modre pripeljala v Betlehem. Letos jih je luč vodila v Rim. Le ena beseda je bila na ustnicah mladih: Jezus. Prišli so v njegovem imenu. Želeli so biti povezani med seboj in s tistim, ki daje zunanjo vez med Jezusovimi učenci. S papežem Janozom Pavlom. Mladi in starci. Mladi si želijo, da bi bili tako mladi kot on. On želi se navzeti duha in življenja mladosti, z njimi prepeva, se radosti, maha z rokami. Toda ko spregovori, je jasen. Nobene-ga popuščenja, tako značilnega za populiste. Znanje je vse dovoljeno, le za menoj pojdi-te, govorijo in so govorili lažni preroki. Kolikokrat jim nasedajo tudi starši in vzgojitelji!

Tukaj se sliši beseda o odpovedi, odprtosti za drugega, čistosti v medsebojnem življenju mladih, zvestobi. Izberite novo smer. Na vas stoji bodočnost. Ohranite vero. Jezus je vaša pot, resnica in življenje. Kako različen je bil sprevod samo kakšen mesec prej v Rimu! Vse je dovoljeno. Slabše je. Boljše je.

Mlad človek potrebuje jasno besedo, ne besede zavajanja. Kdo nam bo povedal resnico? Povedal jo je v imenu Jezusa ostareli papež. Mladi so ga sprejeli, njega in njegovo besedo. Besedo o Jezusu, smislu življenja, učlovečeni božji Besedi in Ljubezni. Dva milijona mladim brez idolov, filmskih zvezd, popevkarjev, športnikov, brez drog in alkohola, brez moralnega razvratu, dva milijona mladim s pesmijo na ustnicah, dva milijona mladim z upanjem v srcu, utrujenih, a ne uničenih, neprespanih, vendar z novimi sanjami. Bila sta dva milijona mladim. Odšli so s sanjami o boljšem svetu. Jubilejno leto 2000. Dar božji mladim za bodočnost sveta. V nekaj urah so se razkropili po svetu. Bo ta luč ugasnila pod težo vsakdanjega življenja?

Priporočimo se sv. Roku. Prosimo ga, naj nas varuje moderne kuge, ki razjeda naše možgane in ustvarja praznino in obup. Naj razlije na nas nekaj tistega navdušenja in svetlega pogleda v bodočnost, ki je valovalo te dni nad mladimi vsega sveta in šlo v pomoč, kot nekoč sv. Rok, od moderne kuge bolnemu človeku.

JUBILEJ UNIVERZ IN NOVI PODVIG P. MARKA RUPNIKA

HUMANIZEM IN MODROST

DANIJEL DEVETAK

"Znanstveniki in raziskovalci naj odprejo srca resnici, ki jih bo osvobodila... Krščansko resnico je treba ponujati, nikakor ne vsiljevati... Vseučilišče naj bo prostor, kjer mladi lahko najdejo načrtovalnost, modrost in spodbudo za kvalificirano služenje družbi."

Tako je sveti oče Janez Pavel II. nagovoril udeležence ob koncu svetovnega srečanja z vseučiliškimi svetom, ki je potekal od 3. do 10. t.m. v Vatikanu. Srečanje je bilo nekak vrhunec skoraj 60 mednarodnih univerzitetnih posvetov, kjer so izvedenci preverjali svoje poslanstvo in perspektive za prihodnost. V okviru jubileja vseučilišč je potekalo 8. t.m. tudi prvo svetovno srečanje rektorjev. Sploh pa se je zbralo v objemu vatikanskega stebrišča okrog deset tisoč udeležencev, med katerimi so bili študentje, akademski profesorji, rektorji in celo sedem nobelovcev. Prišli so iz vse Evrope, z Balkana, iz dežel Bližnjega in Srednjega vzhoda, Združenih držav Amerike in Latinske Amerike, Kitajske, Japonske in celo iz Indije. Zbrali so se okrog svetega očeta, da bi skupaj razmišljali o novem humanizmu in o tem, kaj lahko stori vseučiliški svet zanj. Univerza bi morala namreč zagovarjati, tako so zatrjili visoki cerkveni dostojanstveniki na tiskovni konferenci, nov humanizem, ki ni zaprt v slonokoščinem stolpu, ampak je odprt transcendentni, živemu Kristusu, Božjemu Sinu. Vseučiliški profesorji so namreč odgovorni za oblikovanje in razvoj mladih; s pogumom

in zagnanostjo jim morajo vcepljati tak humanizem, ki omogoča, da stopijo v sklopu vsake vede v perspektivo služenja človeku in njegovega celostnemu razvoju, v perspektivo dialoga in sodelovanja, da bi postali osnova t.i. omike ljubezni. Tudi prek kulture se ljudem razodeva Duh; zato Cerkev na noben način ne sme zanemarjati tega pomembnega vidika človekovega življenja.

Na zadnjem srečanju pri nedeljski molitvi angelovega češčenja, ko je bilo na Trgu sv. Petra zbranih 30 tisoč ljudi, je sveti oče dodal: "Tudi v raziskavah, ki se zdijo tako oddaljene od vere, se skriva želja po resnici in smislu... Ko

človek ni slep in gluha, najde na vsaki poti misli, znanosti in izkušnje sled Stvarnika; v njem se prebudi želja po Bogu, ki je včasih lahko tudi skrita ali zatrta, in vendar ostaja nepotlačljiva."

NOV MOZAIK PATRA
MARKA IVANA RUPNIKA

Ob koncu srečanja je sv. oče podaril grški vseučiliški delegaciji iz Aten mozaično ikono (na sliki), ki prikazuje Marijo sedež modrosti. Gre za drugo znamenito delo teologa in umetnika p. Marka Ivana Rupnika, profesorja na dveh papeških univerzah in vodje Ateljeja duhovne umetnosti, ki deluje v sklopu Studijskega centra Aletti v Rimu. Kot smo pred meseci že po-

ročali, je p. Rupnik na čelu omenjenega ateljeja "preoblekel" s čudovitimi živobarvnimi mozaiki z globoko teološko vsebino zasebno papeževovo kapelo Redemptoris Mater v Apostolski palači v Vatikanu. Sv. oče je kapelo posvetil 14. novembra lani, zaradi podviga pa je p. Rupnik prejel februarja letos v Ljubljani tudi prestižno Prešernovo nagrado. Mozaik, o katerem bomo izčrpnje pisali prihodnjic, je - kot ikona - pravi predmet krščanskega češčenja; prejšnjo nedeljo se je začelo njegovo "romanje", ki naj bi predvidoma trajalo pet let. Ogromno držav, ki ima diplomatske stike s Sv. sedežem, je že zaprosilo, da bi ikona poromala tudi k njim. Do 17. t.m. jo bodo častili v Atenah, zibelki zahodne kulture in kraju, kjer se je krščanstvo srečalo z antično kulturo; izbira prve postojanke je torej vse prej kot slučajna. Iz atenske katedrale bo nato odšla proti severu, saj bo zaupana ruski delegaciji apostolske uprave v Moskvi. Čez tri leta naj bi bila v New Yorku, kjer bo drug velik mednarodni posvet vseučiliških profesorjev.

Umetniško sporočilo Matere Božje kot sedeža modrosti, ki je Kristus, Logos, Božja Beseda, izvira iz stare krščanske tradicije, umetniška govornica pa se poslužuje avangardnih dosežkov 20. stoletja. Gre torej za sintezo in srečanje med vzhodom in zahodom, preteklostjo in sedanjostjo. In vse govori o enotnosti in življenju.

Kot je nedavno povedal p. Rupnik sam v pogovoru za Radio Trst A: "Modrost je nekaj živega in se lahko posreduje samo prek življenja, prek odnosov..."

SVETNIK TEDNA

19. SEPTEMBRA

SILVESTER ČUK

JANUARIJ, MUČENEC

Kdor je le malo časa preživel v Neaplju, ve, kaj Neapeljčanom pomeni prostorna kapela v desni stranski ladji njihove stolnice, ki je posvečena svetemu Januariju - po italijansko "san Gennaru". To je zanje najdragocenejšo svetišče. Nad vhodom je napis v latinščini, ki pravi, da je prostor posvečen "svetemu Januariju, ki je s čudežem svoje krvi rešil Neapelj lakote, vojske, kuge in ognja z Vezuva, svojemu someščanu, zavetniku, varuhu". Relikvije tega mučenca častijo v Neaplju že od petega stoletja. Ob treh njegovih najpomembnejših praznikih, tako pravijo, njegova strjena kri, ki jo hranijo v dveh stekleničkah, postane tekoča. To je znameniti "čudež sv. Januarija". Ta "čudež" se ponavlja vsako leto prvega maja, na spominski dan, ko so prenesli njegovo truplo iz Beneventa v Neapelj, 19. septembra, ko se spominjajo njegove smrti, in 16. decembra, ko so njegovo truplo dokončno prenesli v Neapelj. Ta "čudež" opirajo na izročilo, da je kristjanka Evzebija pri obglavljenju sv. Januarija vzela nekoliko njegove krvi in jo shranila v dveh steklenih posodicah. Ko so ga pokopali v katakombah pri Neaplju, so posodici dali k truplu. Pozneje so truplo in stekleni posodici prenesli v svetniku posvečeno cerkev pred mestnimi vrati, pozneje v Benevent, nazadnje pa spet v Neapelj. Neapeljčani častijo sv. Januarija kot svojega posebnega zaščitnika, ki jih je reševal pred lakoto, vojsko in kugo, predvsem pa pred grozečo lavo Vezuva. Ob izbruhih tega ognjenika so v procesiji nosili svetnikove ostanke in bili prepričani, da so bili rešeni vsega hudega na njegovo priprošnjo. Še danes se vsako leto na njegov trojni praznik zberejo v stolnici, molijo in pojejo. Na glavni oltar prinesejo glavo sv. Januarija, shranjeno v dragoceni skrinjici, in monštranco z dvema stekleničkama njegove krvi. Temnikasta strjena kri postane za nekaj časa tekoča, nato pa se spet strdi. "Čudež svetega Januarija" je še do danes nepojasnjen.

Življenje in mučeništvo svetega Januarija sta prepletena z legendarnim izročilom. Rodil se je verjetno v Neaplju sredi tretjega stoletja v ugledni plemiški družini. Postal je duhovnik in zaradi krepostnega življenja in temeljite izobrazbe kmalu tudi škof v mestu Benevent severovzhodno od Neaplja. Med Dioklecijanovim preganjanjem so zaprli njegovega prijatelja sv. Sozija ter druga dva diakona in nekaj kristjanov. Beneventski škof Januarij se je odpravil v Neapelj, kjer mu je uspelo skrivaj priti v ječo, da je tam zaprte kristjane tolažil in spodbujal k srčnosti. Ob nekem takem obisku so ga prijeli in peljali pred cesarskega namestnika Timoteja. Ker ga ta ni mogel pripraviti do tega, da bi zatajil vero, ga je dal grozovito mučiti, po mučenju pa ga je skupaj z drugimi kristjani prepustil zverem v amfiteatru, ki pa jih niso raztrgale. Cesarski namestnik jih je tedaj dal obglaviti. To se je zgodilo 19. septembra 304.

Svetega Januarija upodabljajo kot škofa z mečem, obdanega z zverinami; stoječega sredi plamenov ali v žareči ognjeni peči, kjer je ostal nepoškodovan; s stekleničkama s svojo krvjo nad evangeljsko knjigo v levici in s škofovsko palico v desnici; zraven bruhajočega ognjenika. Neapeljčani ga častijo kot svojega velikega zavetnika.

POMOČ LJUDEM TRETJA RAZSEŽNOST DELOVANJA CERKVE

V SOLKANU SO ODPRLI MATERINSKI DOM

V Solkanu so v petek, 8. t.m., na prisrčni in občuteni slovesnosti odprli materinski dom Karitas in obnovljen sedež te človekoljubne organizacije katoliškega navdiha za koprsko škofijo.

Naložba v oba objekta je stala okrog 32 milijonov tolarjev, sredstva pa so z nabirki, prostovoljnimi prispevki, sodelovanjem pri delih, pomočjo v opremi in na druge načine zbrali verniki, razne organizacije, občine, Karitas iz Nemčije in drugi dobrotniki iz vse Primorske. Nekaj denarja so pridobili tudi s prodajo del slikarjev, ki sodelujejo v likovni koloniji Umetniki za Karitas, in kasneje z razstavami, ki so potovale po Sloveniji.

V poročilu, ki ga je pripravila Jožica Ličen, namestnica ravnateljice škofijske Karitas Koper, je opisan razvoj te človekoljubne organizacije v de-

setih letih njenega delovanja. Poudarila je, da vse delovanje temelji na prostovoljnosti. "V koprski škofiji organizirano deluje 116 župnijskih Karitas, ki se povezujejo v tri območje in pet dekanijskih. Mreža Karitas, v katero je vključenih prek 600 stalnih prostovoljcev, pokriva celotno škofijo, saj so pisarne in skladišča, ki delujejo po dogovorjenem urniku, v Tolminu, Novi Gorici, Solkanu, Idriji, Ajdovščini, Postojni, Pivki, Sežani, Ilirski Bistrici, Portorožu in Koprju". Med uspehi organizacije Karitas je, denimo, to, da je 960 družin oz. posameznikov deležnih stalne ali občasne pomoči, Karistas pa skrbi tudi za

sedem tisoč starejših oziroma bolnih ljudi iz celotne koprške škofije.

O humanitarnih in drugih razsežnostih Karitas, tudi z vidika vere in Cerkve, je med somaševanjem na prostem govoril tudi koprski škof msgr. Metod Pirih. Potem ko je opozoril, da je bilo po drugi svetovni vojni karitativno delovanje v Sloveniji prepovedano, je dejal, "da sedaj Karitas že deset let deluje organizirano. Rad bi, da bi tretja razsežnost, delovanje Cerkve, v Karitasu, poleg oznanjevanja in bogoslužja, prišla v vsako našo župnijo. Kristjan se mora prek dobroteljskih ustanov vzgajati in potem pomagati pri reševanju stisk sodobnega človeka, ne glede na svetovni nazor ali drugačno prepričanje. Vsako krščansko občestvo je, enako kot posa-

meznik, verodostojno v izpovedovanju vere, ko njegova vera vodi v konkretna dejanja. Zato morata oznanjevanje in bogoslužje voditi v služenje kot vrhunec v posne-manju Jezusa Kristusa."

Materinski dom, ki so ga odprli v poslopju škofijske Karitas, bo lahko sprejel od 7 do 9 žensk ter 5 otrok. Namenjen je ženskam, zlasti materam z otroki, ki so v stiskah, materialnih ali psihičnih. Skoraj vsi razpoložljivi prostori so že zasedeni. Direktorica zavoda Karitas Samaritan, v katero sodi tudi Materinski dom, diplomirana psihologinja Elizabeta Čehovin Kodrič je povedala, da prejemale veliko prošenj za sprejem v novo ustanovo, ki jo navdihuje in usmerja Karitas. Največ žensk, ki živijo v stiskah in so vložile prošnjo za sprejem, je iz Nove Gorice, Ajdovščine in Sežane. Z varovankami bosta delala dva socialna pedagoga, ki sta usposobljena tudi za pomoč otrokom.

M.

PESTER SPORED

KVATRNICA NA MIRENSKEM GRADU

Slovesnost kvatrnice in glavni romarski shod ob praznovanju Žalostne Matere Božje bo v nedeljo, 17. t.m. Že dan prej bo ob 19. uri maša. Maševal bo novomašnik g. Iztok Mozetič. Po maši bo še procesija z lučkami in petjem litanij Matere Božje.

V nedeljo na Kvatrnico bodo maše: ob 7. uri maša s petjem, ob 10. uri slovesna maša župnije Miren. Popoldne ob 15.30 bodo pete litanije M.B. in ob 16. uri sklepno bogoslužje s somaševanjem, ki ga bo vodil dr. Jurij Bizjak. Po slovesnosti v cerkvi bo v dvorani Gnidovčevega doma otvoritev razstave sakralnih del priznanih slovenskih umetnikov. Spovedovanje bo v soboto pri maši, v nedeljo od 6. ure dalje in popoldne uro pred začetkom slovesnosti. V soboto in nedeljo bo na Gradu mogoče prejeti svetoletni odpustek.

MOLITVENI DAN ZA DUHOVNE POKLICE

V soboto, 9. t.m., je bilo na Sveti gori tradicionalno romanje koprške škofije za duhovne poklice na temo *To delajte v moj spomin*. Ta oblika pobožnosti je tudi posebnost molitvenega dneva za duhovne poklice, ki je isti dan potekal še na Brezjah za ljubljansko nadškofijo in na Ptujski Gori za mariborsko.

ROMANJE KATOLIŠKIH IZOBRAŽENCEV

Koprski pomožni škof dr. Jurij Bizjak je 9. septembra zjutraj vodil somaševanje na srečanju katoliških izobražencev iz koprške škofije v Drežnici. Po maši je bilo predavanje tržaškega pisatelja Alojza Rebule.

ROMANJE SLOVENSkih REDOVNIKOV

V sredo, 13. septembra, so redovniki in redovnice iz vse Slovenije prvič obhajali svoj redovni dan na Sveti gori. Mašo je vodil koprski škof Metod Pirih, ob 15. uri pa je bila akademija. Dan je priredila KORUS (Konferenca redovnih ustanov Slovenije).

5

ČETREK
14. SEPTEMBR
2000

NADALJEVANJE S 1. STRANI

SREČNO NOVO (ŠOLSKO) LETO!

Ali ste kdaj pomislili, da v šolnikov delovni urnik poleg običajnega popoldanskega dela (priprava, popravljanje nalog ipd.) sodi tudi »nevidno« in nepriznana strokovno izpopolnjevanje ob branju časopisov, knjig, strokovnih revij in esejev, obiskovanje gledališča in vsakovrstnih predavanj? In še in še bi lahko naštevale. Dan pa ima samo štiriindvajset ur.

Na letošnji Dragi je eden izmed predavateljev, sicer gospodarstvenik, iznesel dokaj negativne sodbe o skromni pripravi, znanju, delavnosti in ambiciji poprečnega slovenskega maturanta. Menim, da je posploševanje škodljivo, tudi ugledu slovenske šole in šolnikov, ki naj bi bili za to odgovorni. Veliko let poučujem na znanstvenem liceju in moram reči, da veliko takih dijakov ne poznam. Nasprotno, še skoraj vsak maturant je našel svoj prostor pod tem bledim zamejskim soncem, če je ni popihal kam drugam, kjer pihajo milejše sapice. Kolikor poznam generacijo srednjih let, iz katere so izšli gospodarstveniki, politiki, časniki in ševeda tudi šolniki, pa tudi ne morem trditi, da so se vsi odlikovali po svoji strokovni pripravi, razgledanosti, znanju jezika, vendar so lahko mnogi tudi brez ustreznih kvalifikacij ali izobrazbe (kjer ni bilo selekcije) zasedli določena delovna mesta. Te generacije v glavnem ni ogrožal strah za delovno mesto.

Mladi danes v splošnem niso manj pripravljeni ali manj razgledani, kot smo bili včasih, so pa bolj šibki, krhki, včasih ne dovolj vztrajni, vendar so tudi bolj prožni in - upam - brez predsodkov. Dajmo jim možnost, da se razvijejo in nadalje izobražujejo po višji srednji šoli, saj je zanje edina resnična šola življenje samo. Glede znanja jezika pa marsikje opažam pozitivne premike, zlasti med osnovnošolčki, ki jim očitno učiteljice sledijo z veliko pozornostjo. Kar poslušajte jih, kako pogumno in predvsem, kako lepo in sproščeno odgovarjajo pred televizijskimi kamerami! Pomi-

slite tudi na vse tiste nagrade in priznanja, ki jih naši učenci dosegajo ne samo na deželni, ampak tudi na državni in vseslovenski ravni! Za vsemi takimi dosežki je mnogo skromnega in tihega dela učencev in seveda tudi njihovih mentorjev, ki še verjamejo v svoje pedagoško poslanstvo in slovensko šolo sploh.

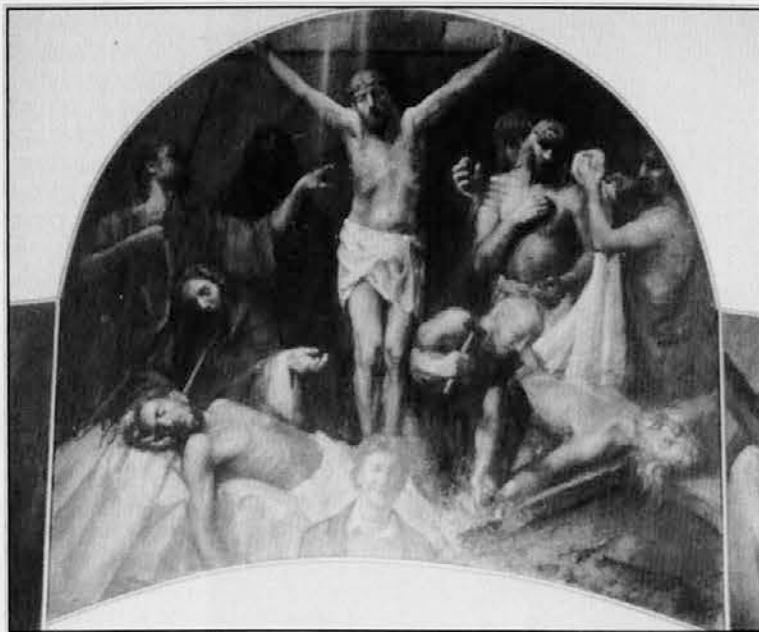
Pridobivanje in posredovanje znanja ter vzgoja za vrednote v času velikih tehnoloških sprememb, informatizacije in globalizacije, v času vse bolj razvejane in kompleksne šolske stvarnosti, prepredene z jezikovno in rasno raznolikostjo, niso enostavna zadeva. To vedo vsi tisti učitelji in dijaki, ki se dan na dan trudijo v razredih in šolah, pa tudi ob pisanju, učenju, poglabljanju, pripravi doma, včasih tudi pozno v noč. Gre za delo in proces, katerih rezultati so razvidni včasih šele čez čas. Zato ne bi bila tako črnogleda, raje bi opozorila na dejstvo, da bi naši slovenski šoli morali posvečati neko konstruktivno pozornost, ne pa da se ob koncu šolskega leta na osnovi nepoglobljenih člankov in ocen razplamteva in netijo zdrave in širijo polresnice ali neresnice.

Zato želim več sreče in strpnosti ne samo na šolskem področju, temveč tudi vsem tistim, ki se temu svetu približujejo občasno iz drugačnih poklicnih zahtev. Ogromni intelektualni potencial naše narodnostne in jezikovne skupnosti se lahko oplaja le ob človečnosti, medsebojni odprtosti in strpnosti, tako v šoli kot izven nje.

Novo šolo tretjega tisočletja, zasidrano v slovenskem kulturnem in zgodovinskem izročilu, a s pogledom, uprtim v računalniški zaslon, ki iz minute v minuto prinaša vsakovrstne izzive, naj pomagajo ustvarjati kritični, a tudi konstruktivno naravnani soblikovalci. Slovenska šola potrebuje namreč podporo širše javnosti. Zato še enkrat vsem: veliko srečnih, veselih trenutkov, veliko ustvarjalne energije, pa tudi notranjega miru v novem šolskem letu!

ZAKLJUČILA SE JE OBNOVA SLIVENSKE CERKVE

PODOBE BOŽJE NAVZOČNOSTI

Slivno je ena najstarejših vasi v devinsko-nabrežinski občini. Vsa svetla in lepa leži sredi skrbno obdelanih vinogradov in polj ter še pokošenih travnikov. Številne starodavne domačije pričajo, da so tod vedno živeli pridni in skrbni gospodarji, nove hiše pa izpričujejo, da vas ne izumira in da si tudi mnogi vaščani v domačem kraju uredijo nove domove.

O skrbnosti in pridnosti pričča tudi obnovljena podružna cerkev sv. Marije Magdalene. Razveseli se je vsak, ki jo zagleda in seveda tudi ogleda z njene zunanje, predvsem pa z notranje strani. Obnova slivenske cerkve se je sicer začela že pred leti. Takrat so poskrbeli za najnujnejša obnovitvena dela, popravili so tudi električno napeljava in pobelili cerkev. Šempoljski župnik g. Franc Švara pa je ob svoji zlati maši l. 1993 naročil arh. Francu Kvaterniku načrt za nov oltar, ambon in svečnik, ki jih je iz domačega kamna izdelal slivenski kamno-

sek Božo Marušič. Ob tisti priložnosti so želeli obnoviti tudi freske, ki jih je bil junija leta 1944 naredil slikar Lojze Perko za novo mašo g. Alberta Miklavca. Te poslikave je zob časa, ki mu je pomagala tudi vlaga, že tako načel, da so bile za več kot 60% poškodovane. Slivenci so se tedaj spomnili, da bi k sodelovanju povabili Lojzetovega sina, Tomaža Perka, sicer tudi akademskega slikarja, ki se je rad odzval vabilu in predlagal sanacijo in ureditev očetovih fresk, da se ne bi več kvarile, sam pa se je odločil, da na platno upodobi iste teme, ki jih je ustvaril oče, in te nove slike obesi nad starimi. Osrednja slika prikazuje Križanega in pod križem Mater Božjo ter sv. Janeza. Na levi strani je upodobljen neverni Tomaž, na desni pa lomljenje kruha v Emavsu. Te nove poslikave v prezbiteriju so blagoslovili 3. septembra 1995. Točno pet let kasneje, v nedeljo, 3. septembra 2000, pa je bila slovesnost ob zaključku obnovitvenih del. Cerkev so tokrat povsem prekrili in jo izolirali, spet obnovili omete in jo pobelili. Ob tej priložnosti so blagoslovili tudi nov Križev pot, ki ga je tudi ustvaril Tomaž Perko. Gre za nekoliko drugačno upodobitev Kristusovega pasijona, saj slikar ni naslikal posameznih postaj, ampak je v sklopih, nekakšnih triptihih, ponazoril sojenje, mučenje, nošenje križa, srečanje z jeruzalemskimi ženami in Veroniko ter padce in srečanje z Materjo, smrt in žalostno Mater z mrtvim Sinom, ki jih poznamo iz pobožnosti križevega pota. Pod slikami ni tradicionalnih razlagalnih napisov, ki so generacijam in generacijam pomagale razumeti pasijonsko dogajanje in so istočasno pričale o prisotnosti. Gre za figurativne upodobitve z izredno močnim izpovednim nabojem. Vsakdo, ki bo molil ob zrenju teh postaj Tomaža Perka, bo lahko resnično globoko doživljal molitev in sporočilo Jezusovega trpljenja. O opravljenem delu načrtovalca in izvajalcev pa pričata dve kamniti plošči, ki sta pritrjeni na steno.

Občuteno nedeljsko slovesnost v Slivnu, med katero je bil novi križev pot blagoslovljen, je vodil škof vikar za Slivence v goriški nadškofiji msgr. Oskar Simčič. Na koro pa je pod vodstvom organista Iva Kralja lepo prepeval domači cerkveni zbor, za katerega je škoda, da ne nastopa tudi izven cerkve. Na koncu pa je prav, da še povemo, da so sredstva za obnovo cerkve in ureditve teh svetih podob prispevali vaščani in drugi farani, razni dobrotniki ter Zadržna kraška banka in Kraška gorska skupnost.

KOGOJEVI DNEVI 2000

UMETNIŠKI UŽITKI OB IZBRANI GLASBI

V petek, 1. t.m., so se pričeli v Kanalu ob Soči 21. Kogojevi dnevi, ki bodo trajali do 26. oktobra letos. Prislunili bomo lahko desetim koncertom "resne" glasbe v spomin na enega največjih slovenskih glasbenikov, Marija Kogoj, ki je povzdignil slovensko glasbo na evropsko raven. Ljubitelji poezije bodo lahko sredi septembra prislunili poeziji Kajetana Koviča ob glasbeni spremljavi, v Kanalu pa bo nastopil tudi Salzburški godalni kvartet. V programski knjižici festivala izstopajo imena sodobnih skladateljev kot tudi nova imena solistov. Od slovenskih skladateljev naj omenimo Marka Mihevcu, Uroša Rojka, Alda Kumarja, Brino Jež-Brezavšek, od svetovnih pa Gyorgyja Orbana, Samuela Barberja, Ernsta von Dohnanyija. Nastopi priznanih solistov, kot sta npr. violinist Sergej Krilov in pianistka Stefania Mormone, so dali Kogojevim dnevom še poseben svetovljanski pečat.

Otvoritveni koncert je potekal v župnijski cerkvi v Kanalu. Nastopila sta Krilov in Mormonejeva in zaigral Mednarodni festivalski orkester Marij Kogoj, ki ga je vodil Anton Nanut. Nastopajoči glasbeniki so na koncertu predstavili krstno izvedbo domačega skladatelja Štefana Maurija z naslovom *Oda materi*. Prežeto z muzikantskim žarom je bilo drugo izvedeno delo, in sicer *Koncertna glasba za violino, klavir, godala in timpane* sodobnega češko-ameriškega skladatelja Bohuslava Martinija. Sledilo je delo slovenskega skladatelja Lojzeta Lebiča z naslovom *Kons (B)* za komorni orkester. Zadnje delo, v katerem ni manjkalo meditativnih glasbenih misli, je bilo sodobna skladba S. Calligarisa *Koncert za violino, klavir in godalni orkester*.

Med otvoritvijo je med drugimi spregovoril tudi drugi pesnik Ciril Zlobec, slavnostni govornik pa je bil letos skladatelj Lojze Lebič, ki je predstavil velikane glasbene umetnosti in kritično opozoril na nekatere cenene in potrošniške dejavnike naše družbe. V Galeriji Rika Debenjaka so med večerom svečano odprli še razstavo del akademskega slikarja Jožeta Ciuhe, ki živi razpet med Ljubljano in Parizom in spada med najbolj uveljavljene slovenske slikarje. Predstavila ga je umetnostna zgodovinarica Nelida Nemeč. Njegove slike, grafike in akvareli bodo na ogled v Galeriji do 30. t.m. Ostale prireditve Kogojevih dnevov bodo potekale v Kanalu ob Soči, v Ljubljani, na dvorcu Zemono in v Kulturnem domu v Trstu.

ADA KLINKON

GALERIJA A+A / SLOVENSKA KINOTEKA + BENEŠKI BIENALE

KIPI IN RISBE NAMESTO FILMOV

Pod pokroviteljstvom Beneškega filmskega festivala, ki se je pravkar zaključil - z zlatim levom je letos ovenčal iranski film *Krog* -, je Slovenska kinoteka iz Ljubljane postavila v Benetkah razstavo *Fritz Lang - Skulpture / Film v slovenskem slikarstvu dvajsetih let*. Odprli so jo 1. t.m. ob prisotnosti slovenskega ministra za kulturo Šeliga in programskega direktorja Mostre Barbere.

Slovenska kinoteka je na razstavi najprej prikazala enega od največjih "zakladov" iz svojih zbirk. To so štiri kipi iz gline, ki jih je izdelal nemški filmski mojster Fritz Lang (1890-1976) v svojem predfilmskem obdobju. Januarja leta 1915 je namreč vstopil v vojsko kot prostovoljec za dobo vojne in drugo polovico leta preživel na natečaju za rezervne oficirje v Ljutomeru, nastanjen v hiši odvetnika dr. Karola Grossmana, prvega slovenskega filmarja. V vojaški bolnišnici pa je Lang kot vojni ranjenec čas že izrabil za pisanje filmskih scenarijev. To se je dogajalo, potem ko se je seznanil s Grossmanovimi pionirskimi filmskimi podvigi v letih 1905-1906, saj se je udeleževal projekcij v družinskem krogu Grossmanovih. V zahvalo in spomin je kasneje poslal svojim slovenskim gostiteljem sliko s seboj v Ljutomerski lončarski delavnici. Ta slika v velikem formatu krasi danes izložbo slovenske galerije A+A v be-

neški Calle Malipiero, nedaleč od palače Grassi, tik ob rojstni hiši znanega Benečana Giacoma Casanove, ki je potem postala dom drugega, kljub vsemu znanega Benečana, nekdanjega ministra De Michelisa. Ob fotografiji je na podstavku Langova glinasta upodobitev poganškega božanstva Bakhusa. V Ljutomerski lončarski delavnici je Lang za Grossmanov vrt ustvaril dve posodi za cvetje in več portretnih doprsij, od katerih sta se ohranili le dve podobi Bakhusa.

Drugi del razstave, ki tudi sodi v obdobje nemega filma, pa predstavlja slovensko slikarstvo dvajsetih let s filmskimi motivi. To seveda kaže na

vzorno povezanost med dvema umetniškima zvrstema v času, ko je bilo zahajanje v kino že uveljavljen družbeni obred. Na stenah lepih prostorov galerije visijo stvaritve Avgusta Černigoja, Mihe Maleša in Ivana Čaruga. Černigoja je film pritegnil v njegovem konstruktivističnem obdobju, takoj po šolanju na Bauhausu v Weimarju. Razstavljeni sta dve njegovi lepljenki s filmsko tematiko, ki sta nastali leta 1926 v Trstu (na sliki). V ljubljanskem obdobju je Černigoj sodeloval z mladim avantgardnim gledališčnikom Ferdinom Delakom, urednikom revije *Tank*, ki je združevala vsa slovenska avantgardna prizadevanja. Malešev se na razstavi upodobitve Chaplina, Grete Garbo, Buster Keatona, Čarogve pa so zvezde Asta Nielsen, Brigitte Helm in Conrad Veidt. Posebno zanimivost predstavljajo hollywoodske impresije Božidarja Jakca, ki so nastale med umetniškim potovanjem po Ameriki v letih 1929-1930, ko se je seznanil na lastne oči s tedaj že uveljavljeno hollywoodsko tovarno sanj. Med portreti takratnih filmskih delavcev in zvezd so njegove tudi upodobitve dveh "slovenskih" igralcev v ameriškem filmu: Zalke Sršen z umetniškim imenom Zalla Zarana in Mildred Prašnikar z umetniškim imenom Del Mar. Razstava bo odprta še do konca septembra.

HRVAŠKI PESNIK SLAVKO MIHALIĆ LETOŠNJI NAGRAJENEC

VILENICA SE ŽE OZIRA V PRIHODNJE LETO

Vilenico poznamo že petnajst let kot srednjeevropsko literarno nagrado in veliko več. Gre za mednarodni načrt Društva slovenskih pisateljev, ki si prizadeva za medsebojno spoznavanje umetnikov in literatur v evropskem in širšem prostoru, uveljavljanje slovenske literature na tujem, odprto tribuno in sproščeno soočenje.

V zadnjih treh letih je za Venom Tauferjem odgovoren za srečanje besednih ustvarjalcev Izток Osojnik, ki si močno prizadeva, da bi projekt pridobil nove razsežnosti, pomembne za slovensko in srednjeevropsko književnost in enakopravno vključevanje le-teh v širše evropsko in svetovno kulturno dogajanje.

Letošnja izvedba Vilenice je v štirih dneh zaobjela v zaokroženi celoti osebno, pesniško in knjižno predstavitev slovenskega pesnika Daneta Zajca. Ob njem so se prisotni lahko poglabili v izčrpan predstavitev antologije stoletja slovaške književnosti in sodelovali pri razgovoru ali prislunili okrogli mizi o literaturi in medijih, namenjeni predvsem premisleku o tem, kako slednji predstavljajo besedno umetnost.

Med številnimi pobudami, ki so bila na programu na slovenskem Krasu, je morda največjo pozornost zbudilo srečanje z letošnjim nagrajencem Slavkom Mihalićem (na sliki), hrvaškim pesnikom, ki ga je slovesno predstavil na ljubljanskem gra-

FOTO KROMA

du kolega Venom Taufer. Literarno nagrado Vilenica so mu podelili v soboto v istoimenski jami na Krasu. Literarna nagrada je letos že petnajsta po vrsti, namenjena pa je izključno umetnikom iz tujine.

Slavko Mihalić, "živeči klasik lirike", je zelo znan po svetu. V petih desetletjih ustvarjanja (rodil se je v Karlovcu leta 1926, prvo zbirko je objavil leta 1954 z naslovom *Komorna glasba*) predstavlja mejnik v hrvaški

liriki po drugi svetovni vojni. Odtlej velja za prvo pero v sodobni hrvaški poeziji. Za daljše obdobje je bil novinar, ustanovitelj in urednik literarne časopise, dajal je pobude za pesniške festivale, ob tem pa se ukvarjal tudi s slikarstvom in glasbo. Mihalić je med drugim prevajalec slovenske poezije in predsednik Društva hrvaških književnikov.

Organizatorji Vilenice so se odločili, da bodo odslej nagrajevali dosedanje razsežnosti literarne nagrade s predstavitev posameznih nacionalnih književnosti, za začetek tistih iz srednjeevropskih držav, ob tem pa bodo poskrbeli za primerne publikacije. Prvo dvojezično antologijo (angleščina-slovenščina) z naslovom *Sto let slovaške književnosti* so v šestih mesecih pripravili slovaški literarni raziskovalci in teoretiki ob sodelovanju slovakista Andreja Rozmana, izdali pa so jo pri društvih pisateljev obeh držav. Knjiga šteje približno 300 strani in zajema zahtevno stoletje literarnega snovanja na Slovaškem. Gre nedvomno za odgovorno delo.

Vilenica seveda predvideva tradicionalna literarna branja pesnikov in ustvarjalcev iz različnih držav, kot so Poljska, Latvija, Avstrija, Romunija, Italija, Slovenija idr.

Pri omenjeni vileniški okrogli mizi je sodeloval ugledni gost, francoski medijolog, pisatelj in publicist Regis Debray. Glas in udeležba urednikov

sta bila šibkejša, kot so pričakovali, po drugi strani pa je uspeh prirediteljev že to, da se je francoski pisatelj udeležil pogovora. O pomembnosti dogodka pričča tudi dejstvo, da Debrayev uvodno razmišljanje, napisano v brošuri Vilenice, prevajajo v štiri jezike.

Kako pa naprej? Med Osojnikovimi načrti je gotovo najpomembnejši ustanovitev evropskega združenja pesniških festivalov; do tega naj bi prišlo že prihodnje leto na Krasu prav na pobudo prirediteljev Vilenice.

Osojnik poudarja, da dojemata Vilenico in njeno prihodnost kot širši, povezan splet dogodkov in priložnosti, da se "zgodi vrsta stvari". Zato jo po njegovem mnenju velja dvigniti nad "zasebnost srečevanja pesnikov", jo obogatiti in izkoristiti kot priložnost za Slovenijo (vključno z zamejstvom) ter kot dejansko mednarodno literarno prireditev z vsemi razsežnostmi.

Po Osojnikovem mnenju se na Vilenici premo izkoristi vsakoletno ustrezno predstavljanje slovenske literature z vrednimi posameznimi ustvarjalci.

Letos so predstavili delo Daneta Zajca, prihodnje leto pa bodo Lojzeta Kovačiča. Pri tem "se je treba zavedati, da je lasten pogled omejen in da je treba tujim udeležencem omogočiti, da si oblikujejo svojega". Ponujati, vsiljevati svoj pogled je napaka. Če je Vilenica mednarodna prireditev, mora to biti "forum, na katerem prihaja do razprav z mednarodno veljavo o srednjeevropski literaturi".

EJ

»JE, KAR JE«

POKEMON

Kdo so Charizard, Charminder, Pikachu, Raichu, Mewtwo, Snorlax, Ivysaur, Squirtle in Bulbasaur? Če imate otroke, najbrž veste, o čem govorim. Ali, točneje, slišali ste, da so omenjali ta imena, toda najbrž še niste imeli veliko časa, da bi se poglabili v svet Pokemonov in množico bitij, ki ga sestavljajo. Pred nekaj meseci, ko je po kinodvoranah razsajala risanka Pokemon, sem se v družini sam ponudil, da pospremim nečaka v kino.

Vsi smo izredno zaposleni in res je težko najti časa za otroke, da bi se še posebej poglabili v njihov svet ali v življenje njihovih junakov. Ne pravim, da otroci to od nas zahtevajo. Pokemoni so svet, ki ne zahteva prisotnosti odraslih, vendar ni slabo, če včasih malo pokukamo, kaj se v teh otroških svetovih dogaja.

Nečaka sem na poti v kino podrobno izprašal o Pokemonih: kdo so, kaj se dogaja, zakaj se borijo itd. Res je bil vesel, da je lahko počul starejšega. In risanka je potem bila tudi zame veliko jasnejša in zanimivejša. V njej celo obstaja pozitivno sporočilo, da je prijateljstvo veliko bolj vredno od vsega ostalega.

Pred dnevi so nas obiskali prijatelji iz Milana. Njihova hči je enako stara kot moj nečak, ki pa ne govori italijansko. S seboj pa je imela album Pokemonov in po nekaj urah sta že "komunicirala" na osnovi teh junakov, čeprav je moj nečak izredno nenaklonjen nasprotnemu spolu, kot večina fantov njegovih let.

Navedel bom še dva dogodka, ki označujeta tokratno razmišljanje. Nečaka smo v družini naučili madžarsko in jaz še vedno vztrajam, da bi z njim govoril v tem "nenavadnem" jeziku. Pred nekaj leti je tudi moj svak poskusil govoriti madžarsko s svojim sinom. Vendar se je nečak madžarsčine učil od rojstva, moj svak pa šele po poroki. Odnehal je, ko se mu je sin začel posmehovati: "Ha, ha, tata, sploh ne znaš madžarsko!" Poleg tega pa je nečak domači "izvedenec" za računalnik. Stalno "visi" na njem ter "voha" vse možnosti in nastavitve v računalniku. Stvari, ki jih je treba njegovim staršem na dolgo in široko razlagati, jih nečak razume v trenutku, če jih ni že sam odkril.

Dejstvo je, da so se otroci že rodili v svetu računalnikov, medtem ko smo mi videli nastanek in pojav osebnih računalnikov. Razlika je ista kot med nami in našimi starši. Za nas je bila televizija že nekaj samoumevnega, medtem ko se moja mama spominja, da so kupili prvo žarnico za dnevno sobo, ko je bila še otrok. Vse kaže, da hitri razvoj tehnologije poglablja "prepad" med generacijami. Prijatelj mi je pred kratkim omenil krasno podobo, ki mu jo bom sedaj ukradel: V neki trgovini so na milih, otroških mizah bili prižgani računalniki. In neki fantiček je držal svojo ga dedka za roko ter ga tako učil, kako je treba premikati miško. Dejstvo je, da živimo v svetu, kjer se moramo starejši učiti od mlajših: dedek se učil računalništva, jaz pa Pokemone.

To pa še ne pomeni, da nimamo kaj naučiti mlajših. Pomeni le, da je toliko težje vzgajati in pomagati z nasveti. Nihče od nas še ni preživel (in očitno tudi ne bo) takega otroštva oz. takšne mladosti, kot jo doživljajo in jo bodo doživljali današnji otroci. Kako jim lahko torej pomagemo, kaj morajo narediti in česa ne smejo? In sami imajo prav gotovo še večje težave, ker nobeden od starejših ni živel v njihovem svetu in ne more resnično vedeti, kaj pomeni biti tam. Otroci tako nimajo pravih vzornikov, ki bi jim bili v oporo. Nič drugega nam ne preostaja, kot da se še sami poglabimo v otroški svet in se naučimo Pokemonov in iger ter tako skušamo razumeti, kaj otroci doživljajo. In dovolite mi še eno misel: konec koncev je bilo zame odkritje, da je Ivysaur evolucija prvotnega Bulbasaura, izredno zabavno.

LUISA ANTONI

PETER SZABO

POGOVOR / KRAŠKI OVČARJI

USPEŠNI ROCKERJI

ROK OPPELT

Ansambel Kraški ovčarji se je v nekaj letih uveljavil ne samo v naši deželi, ampak tudi na vsedravnih ravni na tej in oni strani meje. Med letošnjimi najodmevnejšimi nastopi naj omenimo koncert pod propileji tržaškega mesta pri Sv. Justu. Sax, Pilo, Izток, Mitja in Keko so tudi uspešno nastopili na slovenskem festivalu *Rock Otočec*. Kraški ovčarji so na letošnji izvedbi festivala po izpadu skupin *Stara Vrana* in *Soraya* neuradno predstavljali zamejski rock. Kraški ovčarji so pobudniki soorganizatorji Zamejskega rock festivala, ki letos poteka v parku SKD J. Rapotec v Prebenegu. Tretja izvedba festivala pod pokroviteljstvom občine Dolina in raznih ustanov, je privabila kar petnajst ansamblov kar preseneča same organizatorje, saj je pred tremi leti bilo le srečanje prijateljskih glasbenih skupin. Ovčarjem smo postavili nekaj vprašanj ob letošnjih in lanskim uspehim ter ob skorajšnji izdaji prve uradne zgoščenke.

Rock Otočec je mimo.

Kaj vam je ostalo v spominu o letošnji izdaji "slovenskega Woodstoka"? Ali je v Sloveniji še vedno priljubljen balkan-rock?

Za nas je bilo samo dejstvo, da smo lahko nastopili na najbolj znanem festivalu rock glasbe v Sloveniji že velik uspeh, pa tudi velika čast. Poleg tega smo se vse tri dni še zelo zabavali. Slabim vremenskim pogojem navkljub je naš balkan-rock privabil poslušalce in zveste prijatelje iz zamejstva. Kar se tiče *balkan-rocka* je verjetno v Sloveniji priljubljena vrsta glasbe, gotovo pa je, da ni edina, saj se slovenska glasbena rock scena iz dneva v dan širi z vedno boljšimi in različnimi skupinami in glasbeniki.

Lani ste se udeležili vsedravnega natečaja Arezzo Wave in se uvrstili med

najboljše skupine, tako da so vam organizirali niz koncertov po Italiji. V katerih mestih ste nastopili in kako so vas sprejeli?

Na koncu novembra lani nam je Arezzo Wave organiziral dvotedensko turnejo. Nastopili smo v Catani, Caltanissetti, Perugii, imeli smo dva koncerta v Palermu in večkrat tudi v

značilnih lokalih, kjer se ponoči zbira veliko mladine. Moramo priznati, da nas je publika povsod zelo topla sprejela, tako da nam je bilo vsak večer zelo prijetno igrati ob tako vzburljivih plesih in zabavah.

Pred enim letom ste v samozaložbi izdali demo-zgoščenko Keko fonija. V bližnji prihodnosti pa boste imeli v rokah prvi uradni "single" CD, ki ste ga posneli v tržaškem studiju Scenario. Ali imate v programu izdajo albuma? Kje in kdaj bodo na sporedu vaši naslednji koncerti?

Res je, da do sedaj nismo še izdali nobenega albuma, posnetkov pa je že veliko, tako da bi v bistvu lahko izdali že drugi demo-CD. Res pa je tudi, da nam preveliko število opravkov ne dovoljuje, da bi lahko snemali prvi CD, zato bo treba nanj še počakati. Pred kratkim smo v studiju Scenario

v Trstu snemali tri pesmi in tako pripravili single CD, ki bo kmalu izdan. Snemanje je bila prva nagrada za natečaj *Baraonda*, ki ga je organizirala diskoteka Hippodrome v Trzinu, kjer smo lani dosegli prvo mesto. Našo znano *Kekofonijo* pa se da kupiti po internetu na naslovu www.mp3.com/kaskiovcarij, to je pač organizacija, ki pomaga skupinam iz celega sveta prodajati neizdane posnetke in zgoščenke.

Že več let se ukvarjate pretežno z balkan-rockom, tako da so besedila vaših

popevk pretežno v hrvaščini: pred leti pa ste bili zvesti tradicionalnemu slovenskemu hard rocku. Kdaj bo na vrsti naslednji preobrat?

V zadnjih časih si preobrat sledijo kar eden za drugim. Po eni strani smo se v zadnjih mesecih spomnili naših začetkov, oziroma naših najstniških hardrockovskih pesmi in ob tem napisali še druge, po drugi strani pa se naša usmeritev v balkansko glasbo stalno izpopolnjuje. Pridobili smo novega člana - klarinetista Igorja Perica, ki je z nami prvič nastopil prav na Rock Otočcu; z njim se je naša glasba izredno obogatila. Poglejmo se v našo pesniško tradicijo, tako da smo poleg Prešernove *Lepe Vide*, ki ste jo lahko že večkrat poslušali na naših koncertih, uglasbili še *Grudnovo Pesem o Lepi Vidi* (pravzaprav je to uglasbil naš klavirist Keko).

DNEVI ORGEL V ISTRI

V prejšnjem tednu so že tretje leto zapored potekali v Istri Dnevi orgel, ki jih prireja hrvaško združenje Lifestyle in portoroški Avditorij. V nedeljo, 3. t.m., je bila v umaški župnijski cerkvi svečana maša za blagoslov festivala, ki jo je daroval Ivan Milovan, predstavnik škofije v Poreču in Pulju. Sledila so si nato vsakodnevna glasbena srečanja, ki so omogočila poslušanje raznih orgel istrskih cerkva. Glasbeniki iz Slovenije, Italije, Hrvaške, Francije, Češke, Norveške, Avstrije, Portugalske in Španije so nastopili na tistih orglah, ki so še v dobrem stanju, in sicer v Piranu, Pulju, Brtonigli, Sv. Petru u Šumi, Novemgradu, Završju, Portorožu in Daliji.

Ob koncertih je bil v Portorožu navdve zanimiv simpozij z naslovom *Don Petar Nakič - Don Pietro Nacin*, organist dveh jadranskih obal, na katerem so strokovnjaki - Emin Armano, Lorenzo Nassimbeni, Božidar Grga, Branko Košir, ki je predelal in prebral referat Eda Škulja, in Fabio Metz - spregovorili o izdelovalcu orgel Petru Nakiču oz. Pietru Naciniju. Njihovi referati so prikazali pomen tega hrvaškega izdelovalca orgel, ki je še zelo mlad odšel v Benetke in tam postavil svojo delavnico. S svojim delom je Nakič postavil temelje, na katere so se potem naslonili beneški izdelovalci orgel; obenem je svoje znanje posredoval učencem, med katerimi so bili Gaetano Callido, ki je izdelal orgle v koprski stolnici, Francesco Dacci in skoraj gotovo tudi Slovenec F.K. Križman. Nakičeve orgle so še danes posejane v območju, ki sega od Makarske na Hrvaškem preko Istrskega (v piranski stolni cerkvi so edine ohranjene Nakičeve orgle na Slovenskem), Furlanije, Veneta, Emilie Romagne vse do Mark.

Koncerti in simpozij so izzvali veliko zanimanja, zato se bo to mednarodno srečanje gotovo nadaljevalo še v prihodnjem letu.

POSLOVILNI OBISK

SLOVENSKI POSLANCI
PRI NAS

V četrtek, 7. t.m., so bili na obisku v Trstu člani komisije državnega zbora republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu. Najprej so se v prostorih slovenskega generalnega konzulata sestali s skupnim predstavništvom Slovencev v Italiji (na sliki), nato pa so obiskali še uredništvo Primorskega dnevnika. Srečanje je bilo poslovilnega značaja, saj se komisiji

izteka mandat. Kljub temu je bil ta obisk priložnost za pozitivno oceno prehojene poti; bilo je namreč rečeno, da je slovenska javnost po zaslugi komisije sedaj bolje informirana o zamejskih Slovencih in njihovi problematiki. Na srečanjih je bilo tudi ugotovljeno, da je pretok informacij med matico in manjšino še vedno pomanjkljiv.

SKLEP TRŽAŠKEGA OBČINSKEGA ODBORA

ZADOVOLJSTVO SSK ZA
DVOJEZIČNE OBRAZCE

Pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti, piše v tiskovnem sporočilu, ki smo ga prejeli, je z zadovoljstvom sprejelo novico, da je tržaški občinski odbor sklenil izdajati dvojezične obrazce za prometne prekrške, ki jih ugotovijo občinski redarji.

Na svoji zadnji avgustovski seji je namreč odbor določil, da bo vsem, ki za to zaprosijo, dostavil obrazec v italijanskem in slovenskem jeziku z ugotovitvijo prekrška in z določilom globe. V tem smislu sta se izrekla tako kapetan občinskih redarjev kot tudi njihov podnačelnik, ki je vodja tega urada. Iz njunih dopisov izhajajo še mnenja, da bi moralo biti prevedeno v slovensko tudi spremno pismo, ki je priloženo dvojezičnemu zapisniku o prekršku.

Do tega dosežka, meni SSK, so nedvomno pripeljale tudi razsodbe DUS iz leta 1999 in mirovnega sodnika iz leta 2000; te je dosegel odvetnik Renco Frandolič, ki je zmagal razne tožbe proti tržaški občini. Odbor se je torej odločil za to pot in s tem dejansko popravil ter dopolnil odredbo župana Illyja z dne 8. marca 1999, ki je na nejasen način urejala to snov.

SSK, piše še v tiskovni noti, se zahvaljuje vsem, ki so vztrajali pri svojih zahtevah in jih pomagali udejanjiti, pozdravlja novi dosežek na poti uredničenja manjšinskih pravic in hkrati opozarja, da je omenjeni občinski sklep celo popolnejši od določil zaščitnega zakona, ki ga je odobrila poslanska zbornica.

GRADILI NAJ BI JO NA NAFTAOVODU

NASPROTOVANJE
KOLESARSKI STEZI

Prejšnji teden je deželni svetovalec Roberto De Gioia predlagal, da bi uporabili traso kraškega naftovoda tudi kot kolesarsko stezo oz. kot pešpot. Predlog je naletel na negativno reakcijo. Med drugimi je ostro stališče zavzel pokrajinski svetovalec Slovenske skupnosti Nevo Radovič, ki je opozoril, da je kraški naftovod speljan po zemljiščih, ki so last zasebnikov ali pa krajevnih srenj in jusov, ki so s svojo vztrajnostjo mimitizirali naftovod s travniki in vinogradi. Nihče ne rabi nove velike prometne poti na Krasu, medtem ko je treba ovre-

dnotiti že obstoječe poti. Radovič je De Gioia tudi pozval, naj si prizadeva, da lastniki dobijo višjo odškodnino za dvajsetletno uporabljanje njihovih zemljišč za naftovod. Za zgled bi si lahko vzel tarife, ki jih plačujejo okoljske občine za najem zemljišč, medtem ko prejemajo lastniki zemljišč, na katerih je speljan naftovod, le 125 lir na kvadratni meter letno. Za Radoviča pa gre čez vsako mero dejstvo, da skušajo zasebno lastnino spremeniti v javno v imenu krajinskega preoblikovanja.

STOLETNICA GOSPODARSKEGA DRUŠTVA

SEDEM DNI SPROŠČENOSTI IN
KULTURE NA KONTOVELU

IVAN ŽERJAL

Sedem dni na Kontovelu: takšno je geslo celotedenskega niza kulturnih in zabavnih pobud ob 100-letnici Gospodarskega društva na Kontovelu, ki ga prireja že omenjeno društvo v sodelovanju s tržaško občinsko upravo. Niz se je začel v ponedeljek, 11. t.m., z uvodno slovesnostjo na odprtem igrišču Športnega društva Kontovel, med katero je, ob petju moškega zbora Vasilij Mirk, potekala predstavitev knjige *Na Kontovelu* in domačega vina Mokolan, ki ga je ustekleničil vinogradnik Edi Kante.

Gospodarsko društvo na Kontovelu je bilo ustanovljeno pred 100 leti (prvi predsednik je bil Jaka Štoka) v okviru vsesplošnega slovenskega preporoda, ki je bil značilen za drugo polovico 19. in začetek 20. stoletja. Kot je predsednik Gospodarskega društva Henrik Lisjak zapisal v priložnostno brošuro, na ponedeljkovi slovesnosti pa tudi dejal, "so bili naši predniki zelo aktivni, drzni in seveda tudi uspešni", saj so s skromnimi sredstvi, a z veliko mero prizadevnosti, delavnosti in samoodpovedovanja zgradili vrsto stavb in središč, ki so bila ključnega pomena za razvoj kulturnega in športnega udejstvovanja tržaških Slovencev. To velja tudi za Gospodarsko društvo, ki je še da-

nes zelo dejavno, saj je v svoji zgodovini prebrodilo marsikatero težavo, zlasti mračno obdobje fašistične diktature in druge svetovne vojne.

Z nizom 7 dni na Kontovelu želijo prireditelji tudi prispevati k vsestranskemu, v prvi vrsti pa turističnemu in gospodarskemu ovrednotenju te slovenske vasi nad Trstom. Prebivalci Kontovela so se namreč ukvarjali z ribolovom in kmetijstvom, v prvi vrsti pa z vinogradništvom. In prav 100-letnica Gospodarskega društva je dala domačinom priložnost, da izkoristijo dogodek tudi za promocijo okusnega domačega vina Mokolan. Gre sicer za belo vino iz kontovelskega brega, ki so ga doslej točili prosto, sedaj pa so ga poskusno ustekleničili s sodelovanjem znanega vinogradnika Edija Kanteta.

Ob praznovanjih je izšla tudi 240 strani debel zbornik z naslovom *Na Kontovelu*. Knjigo, ki jo je uredil Matjaž Rustja (našemu sodelavcu Matjažu iskreno čestitam), tiskanje pa omogočila Zadruga kraška banka, je napisalo devetnajst avtorjev, ki obravnavajo zgodovino, zanimivosti, kulturo in navade na Kontovelu. Avtorji so: Lidija Rupel, Neva Martelanc, Sara Perini, Marko Štoka, Aljoša Gabrovec, Štefan Ukmar, Jože Špeh, Drago Štoka, Matjaž Rustja, Pavel Križman, Slava Starc, Elva Danev, Vasili Da-

nev, Jana Radovič, Marta Košuta, Bruno Volpi Lisjak, Boštjan Starc, Tomaž Ban in Marjan Pertot. Platnico je izdelal domači umetnik Aleksander Starc.

Niz 7 dni na Kontovelu je v tem času v polnem teku. Po slovesnem začetku v ponedeljek, 11. t.m., se je zvrstilo še nekaj pobud. V torek, 12. t.m., so na domu kiparja Robina Soaveja odprli razstavo *Kontovel in morje* z umetninami najpomembnejših slovenskih slikarjev 20. stoletja (razstava je na ogled v dvorani Zadruga kraške banke na Opčinah vsak dan do sobote, 16. t.m., z urnikom od 16. do 20.30). Ob tej priložnosti razstavlja na svojem domu tudi kipar Soave. V Društveni gostilni pa je na ogled razstava domačih umetnikov Katarine Jeretin Ferluga, Zorke Kopun, Karla Pertota in Savi-

ce Štoka. V teku je tudi otroški ex tempore. V sredo, 13. t.m., je v starem kontovelskem vaškem jedru potekala predstava Slovenskega dramskega društva Jaka Štoka v kontovelskem narečju (šlo je za skeča Lajna in Pušast). Prireditelji niso pozabili poskrbeti tudi za glasbeno plat dogajanja. Tako bo nocoj pred župnijsko cerkvijo nastopila skupina The original Klezmer Ensemble z židovsko glasbo; v petek, 15. septembra, pa bo pri mlaki koncert skupine Šukar. Vedno pri mlaki bo v soboto, 16. t.m., koncert priljubljene pevke Tinkare Kovač, ki ima veliko oboževalcev tudi v zamejstvu. V nedeljo, 17. septembra, pa bo na igrišču ŠD Kontovel zaključna proslava, ki jo bosta oblikovala Godbeno društvo Prosek in mešani zbor Galus-Resonet.

NOVA SEZONA SKK IN MOSP

BOGATA USTVARJALNOST

BREDA SUSIČ

V tednu, ko se začnejo šola, se odpirajo tudi vrata Peterlinove dvorane. Slovenski kulturni klub (SKK) in Mladi v odkrivanju skupnih poti (MOSP) vabijo višješolce, univerzitetne študente in druge mlade, da se pridružijo kateremu izmed krožkov, ki bodo delovali celo šolsko leto oz. ob sobotah zvečer, ko bodo na sedežu v ulici Donizetti 3 prostori namenjeni družabnemu srečanju in zabavi.

Sezona se začneja z velikim projektom, ki so ga MOSPovci - skupaj s Kraškimi ovčarji - pripravili že poleti. To je 3. Zamejski rock festival, ki

bo v Prebenegu 15. t.m. ob 18. uri, in sicer v okviru Odprte meje, ki jo prireja dolinska občina. Ker se je lani delovanje po interesnih krožkih izkazalo kot zelo pozitivno, se bo letos ta poskus nadaljeval. V okviru MOSP-a in SKK-ja bodo tudi letos delovali štiri krožki.

Likovni krožek: imel bo redna srečanja, ki bodo predvidoma potekala dvakrat mesečno. Lahko se ga udeležijo tako začetniki kot že izkušeni mladi umetniki. Pod vodstvom mentorjev bodo udeleženci krožka risali, slikali, spoznavali tehnike barv, odkrivali svetovne umetnike, slikali na prostem... Tečajnike bodo obiskali priznani zamejski likovniki.

Mednaroni krožek: minula sezona je bila zelo uspešna. Člani in skupine so se udeležili mednarodnih srečanj v Friziji, Nemčiji, Škofji Loki, na Južnem Tirolskem. Letos bodo srečanja potekala enkrat mesečno. Na njih se bo pripravljala udeležba na mednarodnih srečanjih. Včasih si bodo člani ogledali kak angleški film.

Zaradi velikega povpraševanja bosta v ulici Donizetti letos predvidoma delovali dve gledališki skupini.

Gledališki krožek: namenjen je novim članom, ki bi se radi ukvarjali z gledališkim nastopanjem, učenjem dikcije, mimike, pripravo recitalov. Vodila ga bo prof. Lučka Pe-

terlin. Srečanja bodo enkrat tedensko.

Gledališki krožek: namenjen je članom, ki so nastopali v igrah *Utripi in Antiutrapi* ter *Obtoženi volk*. Srečanja (vaje za igri in nastopi) bodo potekala dvakrat mesečno.

Časnikarski krožek: namenjen je mladim, ki jih veseli pisanje člankov, vodenje radijskih oddaj, vodenje *public relations*, moderiranje okroglih miz, skratka vsem, ki jih privlačuje svet javnih občil. Odkrivali bodo govorice raznih medijev, tehnike pisanja raznih člankov, imeli bodo praktične vaje v učinkoviti komunikaciji in pisanju. Srečanja bodo dvakrat mesečno.

Za vse informacije v zvezi s krožki: 040 370846 (Matej) 040 211551 (Breda).

IN MEMORIAM

ALOJZ
MARKOVIČ

V torek, 5. t.m., je na svojem domu v Sesljanu v jutranjih urah za srčno kapjo umrl Alojz Markovič, ki so mnogi poznali tudi po partizanskem imenu Zvonko. Dopolnil je 85 let starosti in se je rodil v Fojani v Brdih. Še kot mlad fant je prišel na Tržaško in se v Trzišču izučil za elektromehnika. Pomembno vlogo je rajnik imel po kapitu-

laciji Italije septembra 1943, ko so zlasti delavci iz trziške ladjedelnice množično odhajali v partizane in se borili v sklopu partizanskega devetega korpusa. Na spominskem obeležju pred trziško ladjedelnico piše, da je za svobodo daroval svoje življenje 533 ladjedelniških delavcev. Ko je trziško območje po pariški mirovni pogodbi pripadlo Italiji, se je Markovič z družino naselil v Nabrežini, kjer je bil politični aktivist in sindikalist. L. 1947 se je opredelil za Kominform in deloval v ok-

viru takratne komunistične partije Svobodnega tržaškega ozemlja. Sredi 50. let je bil prvič izvoljen v devinsko-nabrežinski občinski svet, kjer je ostal več mandatov. Nekaj časa je bil tudi pokrajinski svetovalec in odbornik v Trstu. Na začetku 90. let se je pridružil stranki Levih demokratov. Zelo aktiven je bil tudi na kmetijskem področju, saj je bil dolgo let predsednik in direktor Kmetijske zadruga v Trstu. Bil je seveda zvest svojemu političnemu in svetovnonazorskemu

prepričanju, a je vedno bil pripravljen na dialog z drugače mislečimi in v tem pogledu bil vedno korekten do političnih nasprotnikov. Vrsto let je bil tudi odbornik nabrežinske hranilnice in posojilnice ter seveda zelo aktiven v krajevni in pokrajinski borčevski organizaciji.

Vdovi, gospe Zorki, hčeri Zvonki in sinu Borisu ter sorodnikom izrekamo globoko občuteno sožalje. Pokojnik pa naj v miru počiva v kraški zemlji.

DL

8

ČETRTEK
14. SEPTEMBRA
2000

52. MARIJANSKI SHOD NA OPČINAH

V ZNAMENJU MSGR. UKMARJA

MATJAŽ RUSTJA

"Marija je združena s svojim Sinom Kristusom, edinim Odrešenikom po materinski in nadnaravni ljubezni. Zato je Marija mogočna posredovalka sadov odrešenja za Cerkev in za ves človeški rod do konca dni!" (Jakob Ukmar)

Na 52. Marijanskem shodu so bile te besede msgr. Ukmarja vodilo srečanja molitve, letos izjemoma na sobotni večer, 9. septembra. Letošnji Marijanski shod je potekal namreč v znamenju msgr. Ukmarja, openskega rojaka, velikega služabnika Kristusa in človeka, ki se je z nauki in osebnimi izbirami podal svetništvu naproti. In zato je bil letos prodorni teolog in globoki mislec mariologije in eshatologije duhovno prisoten v molitveni pripravi na shod, pa tudi v mašni daritvi in procesiji je marsikatera misel označila msgr. Ukmarja za osebnost, vredno časti oltarja.

Marijanski shod je vodil tržaški škof Evgen Ravignani, na koru openske cerkve je ubrano pel Združeni zbor ZCPZ, kljub večerni uri in neobičajnemu dnevu shoda se je zbralo res lepo število vernikov, noš in skavtov. S škofom so somaševali številni duhovniki, med katerimi tudi škofov vikar za Slovence Franc Vončina, salezijanski inšpektor iz Slovenije Lojze Dobravec in domači župnik Zvone Štru-

belj, ki v teh dneh zapušča opensko župnijo po desetih letih predanega dela.

Slovesna sv. maša se je nagibala h koncu, ko so skavti dvignili na ramena kip Fatimske Matere Božje, da bi vsi zbrani v procesiji po openskih ulicah molili v čast rojstvu Device Marije. Vas, ki je komaj stopila v noč, je sugestivno sprejela procesijo prižganih svetilk in po uličicah varovala vernike vse do sklepnega trenutka na prostoru za cerkvijo. Verniki so se zbrali okoli škofa in prisluhli svetoletni misli Marijanskega shoda. "Marija je žena, ki je verovala. Marija je žena, ki je Odrešenikova mati. Ona nas uči,

da visoko dvignemo plamen naše vere, ki človeštvu podarja Kristusa, resnično luč", je dejal škof in obenem prisotnim in sebi postavil troje vprašanj:

"Moja vera je resnična vera? Verujem zares, da je Kristus edina beseda resnice? Verujem, da je on edini odrešenik človeka sedaj in vedno? Verujem, da morem samo v njegovem imenu v vsej polnosti uresničiti svoj življenjski obstoj? Vera ne bi bila pristna, če bi češčenje Nje zasenčilo Njega, Jezusa Kristusa. Ne bi častil Marije, kdor ne bi priznaval Njega, njenega Sina, in ne bi Vanj stavil vsega svojega upanja.

"Ali je moja vera zares gotova? Ali je to vera, ki premaga dvome in negotovosti, ki pogloblja razloge za verovanje in ne postaja plitva le po neki površni in občasnici zunanji pobožnosti ali le po trenutni čustveni vznemirjenosti? Gotovo, da se lahko pojavijo dvomi, toda, le če jih premagamo, postane vera gotovost. Stalno in pozorno branje Božje besede po naših občestvih nam bo moglo, ob milosti Svetega Duha, pokazati na vso resnico in na skrivnost ljubezni, s katero nas je Oče ljubil in Kristus odrešil.

"Ali svojo vero dosledno izpričam? Koliko namreč odseva pri mojih odločitvah popolna doslednost Kristusovemu evangeliju in zgledu Njegovega življenja? Vem, da ni lahko ob kulturi, ki pozablja na vrednote duha in je brezbrizna do sleherne oblike vernosti, pričevati za Kristusa, edinega Odrešenika človeštva. Vem, da ni nič manj težavno živeti v zvestobi do Njega v Cerkvi. Vse to vem. In tega se tudi vi zavedate. Toda svoje vere ne smemo skrivati. Sam Jezus nas na to opozarja: "svetilke ne prižigajo in ne postavljajo pod mernik, temveč na podstavek, da sveti vsem". Tako naj vaša luč sveti pred ljudmi". (Matejev evangelij 5, 13-14).

OBVESTILA

OBČINA ZGONIK vabi k sodelovanju pesnike, pisatelje in glasbenike ob 200-letnici rojstva Franceta Prešerna. Ob tej priložnosti naj bi občina Zgonik izdala dvojezično publikacijo o pesniku. V njej naj bi bili objavljeni prispevki, ki bi jih slovenski in italijanski književniki iz F-Jk napisali o Prešernu, njegovem delu, vlogi, pomenu včeraj in danes... (kratka misel - pol tipkane strani v prosti obliki). Glasbeniki pa naj bi poskrbeli za glasbeno priredbo poezije Pevcu. Skladba bi bila prav tako objavljena v omenjeni publikaciji, ki bo izšla v začetku decembra. Glasbeno gradivo za različne glasbene in vokalne skupine, ki bo dospelo v predvidenem roku, bo doživelo krstno izvedbo v obdobju december 2000-februar 2001. Književniki in glasbeniki, ki se bodo vabilu odzvali, naj pošljejo svoje prispevke na naslov: Občina Zgonik, Zgonik 45, 34010 Trst, lahko tudi po faksu 040 229422 s pripisom Prešeren 1800-2000, do 15. oktobra. Za informacije je na razpolago občinska knjižnica ob ponedeljkih in sredah od 15. do 19. ure, tel. št. 040 229533.

KONCERTNA POBUDA - Rojan razpisuje natečaj za izvimo, še neobjavljeno komorno skladbo za katerikoli instrument ali glas (s slovenskim besedilom). Natečaj je namenjen mladim (starost do 35 let) slovenskim zamejskim glasbenikom-skladateljem. Dela je treba posredovati do 30. t.m. v dvojniki z geslom na naslov: Koncertna pobuda - Rojan, ul. Cordaroli 29 - 34135 Rojan (Trst). Priložiti je treba v zapečateni ovojnici ime in priimek, naslov in geslo. Skladbe bo ocenila komisija treh priznanih zamejskih glasbenikov. Prva nagrada znaša 500.000 lir, druga 300.000 lir, tretja 150.000 lir.

ZŠSDI PRIREJA ob 30-letnici fotografski natečaj, ki je odprt vsem, pod geslom *Naš šport v našem prostoru*. Posnetki morajo biti izvorni, čeprav lahko stari ali letošnji, tehnika pa je prosta. Tematika naj bo športna in naj po možnosti ovrednoti športno udejstvovanje v zamejstvu. Organizator si pridržuje pravico, da dela obdrži. Prijave do 30. oktobra, do 16. ure, v uradih v Trstu (ul. Cicerone 8) in Gorici (ul. Malta 2). Informacije na tel. številki 040 635627 oz. 0481 33029.

DAROVI

ZA MISIJONE: v spomin na Berta Franza darujejo Marija, Alba, Elvira, Rosalija, Berta, Jekla Hlede 100.000 lir.

ZA SLOVENSKO Karitas: V.S. 50.000 lir; M.G. 30.000 lir; E.V. 20.000 lir.

VSPOMIN na pok. Pierina Hrvatina daruje Severina Sacolich 100.000 lir za župnišče v Sočergi, 50.000 lir za cerkveni pevski zbor od Sv. Ivana in 50.000 lir za Marijin dom pri Sv. Ivanu; v isti namen daruje Luciano Živic 50.000 lir za župnišče v Sočergi.

ZA CERKEV v Nabrežini: ob 50-letnici poroke Slavec 200.000 lir; Vremec 150.000; Metlikovec 20.000; Pupis 35.000; Pertot 20.000; v spomin na Valerijo Gruden darujeta Tatjana in Antek 50.000; "Condominio" 100.000; Lovci 50.000; ob poroki Di Marcantonio-Devetak 150.000; Kakeš 100.000; bolniki 80.000; Gruden 20.000; Rudež F. 30.000; Kukanja 35.000; Rudež A.J. 20.000; Pahor 70.000; Caharija 35.000; Pertot 15.000; bolniki 230.000; Širca 20.000; Caharija 150.000; Trussinger 30.000; 2F 1.600.000; Kukanja 100.000; Peric 100.000; Koželj 35.000; Lakovič 70.000; Rudež 20.000; N.N. 300.000 lir.

PRAZNIK SOLATE NA KOLONKOVCU

NE SAMO FOLKLORISTIČNA PRIREDITEV

Minulo soboto je prijetno sončno vreme naravnost vabilo na še zadnje letošnje kopanje ali sprehod v gore. Tisti, ki niso mogli iti daleč, pa so si lahko privoščili košček narave kar v Trstu samem, točneje na Kolonkovcu. Na kmetiji bratov Debelis je v soboto, 9. t.m. popoldne, potekal že 21. Praznik solate. Inženir Mario Gregorič, odgovoren za strokovno službo pri Kmečki zvezi, je v svojem nagovoru dejal, da je Praznik solate več kot samo prijetna folkloristična prireditev. Je izraz načina življenja neke skupno-

sti, ki je na obrobju Trsta, danes pa skorajda v njegovem središču, kako stoletje ohranjala živo vez med človekom in zemljo. Na prireditvi sta prisotne pozdravila direktor Kmetijskega nadzornišтва Gianni Degenhart in podžupan Damiani. Le-ta je priznal in obžaloval dejstvo, da je tržaška občinska uprava premalo storila za razvoj kmetijstva. Obljubil je, da bo skušala napako popraviti še pred iztekom mandata, in sicer z naslednjim proračunom. Po pozdravih Josipa Stančiča, predsednika Prosvetnega

društva Kolonkovec, so bila na vrsti že tradicionalna tekmovalna v sajenju solate. Tekmovali so štirje otroci, tri ženske in deset moških.

Sledilo je prijetno družabno srečanje, številni udeleženci so lahko tudi glasovali za najlepšo glavo solate in si ogledali razstavo fotografij ob zaključku stoletnice kmetije Debelis. Za prijetno glasbeno kuliso je poskrbela glasbena skupina mladih Zvez cerkvenih pevskih zborov. Program je povezovala Jadranka Cergol.

BS

SZSO-TS STOPA V NOVO DELOVNO LETO

Z Marijanskim shodom, na katerem redno sodelujemo tudi skavti iz Trsta, in s sodelovanjem na pobudah v spomin na bazoviške žrtve se je uradno začelo novo skavtsko delovno leto. Tržaški del Slovenske zamejske skavtske organizacije že skoraj petdeset let zbira našo mladino v svoje vrste, vzgaja jo v zdravem odnosu do narave, bližnjega in Boga in krepi bodisi fizično kot duhovno plat posameznika. Pri najmlajših (volčiči in volkuljice od osmega do desetega leta starosti) skušamo posredovati te vrednote s pomočjo igre in pravljice o Mowgliju, pri izvidnikih in vodnicah (mladi od enajstega do šestnajstega leta starosti) s pustolovščino, pri roverjih in popotnicah (mladi od šestnajstega do devetnajstega leta starosti) pa s služenjem.

To je torej naša organizacija, v katero vabimo vse tiste, ki jih zanimajo pustolovščina, narava, prijatelji. Za morebitne informacije o urnikih in krajih sestankov pa lahko kontaktirate te osebe: za zahodni Kras (Devin, Nabrežina, Križ) Roberta Sulini 040 220421, za vzhodni Kras (Prosek, Opčine, Repentabor) Matejka Bukavec 040 225342, za Breg (dolinska in miljska občina) Mateja Metlika 040 228422, za mesto Trst in Bazovico Francesco Biancuzzi 040 572934. JC

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

razpisuje

ABONMA ZA SEZONO 2000-2001

Dosedanji ABONENTI lahko potrdijo svoj sedež, novi abonenti lahko vpišejo abonma za sezono 2000-2001 od 15. do 25. septembra ter od 2. oktobra dalje.

GLEDALIŠKA BLAGAJNA bo v času vpisa odprta od ponedeljka do petka od 10. do 14. ure. Vse informacije dobite na telefonski številki 040 362542.

UGODNOSTI PRI VPISU MLADINSKEGA ABONMAJA JE OMOGOČILA

ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA

JESENSKA ODPRTA MEJA

Občini Dolina in Hrpelje-Kozina prirejata 15., 16. in 17. t.m. jesensko izvedbo *Odprte meje 2000*; 15. t.m. bo v parku SKD Jože Rapotec v Prebenegu ob 18. uri že 3. *Zamejski rock festival*; 16. in 17. t.m. pa bo na ogled 11. razstava-sejem tipičnih kmetijskih pridelkov Krasa v Gročani, od 8. do 19. ure pa bo od-

prta meja na mejnem prehodu Gročana-Vrhopolje. V Gročani bodo na voljo dobro založeni kioski, v večernih urah pa bosta igrala ansambla Kraški kvintet in Modri val. V nedeljo, 17. t.m., bo ob 18. uri pozdrav županov Borisa Pangercerca in Vojka Mahničarja, sledila bosta koncert vokalne skupine Katicke ter nastop folklorne skupine Brkini.

SLOVENSKA KONZULTA NA GORIŠKI OBČINI

NAČRTOVANJE TISOČLETNICE

FOTO BUMBACA

V začetku septembra se je na goriški občini sestala Konzulta za slovenska vprašanja, ki je povabila na srečanje goriška kulturna in športna društva ter druge ustanove, da bi skupno izdelali program prireditve ob 1000-letnici prve pisne omembe Gorice. Srečanja so se udeležili predstavniki Zveze slovenskih kulturnih društev, Zveze slovenske katoliške prosvete, Kulturnega centra Lojze Bratuž, Kulturnega doma, Slorija, Zadruga Goriška Mohorjeva, Skupine 2001, Glasbene matice, Slovenskega centra za glasbeno vzgojo E. Komel, Združenja cerkvenih pevskih zborov, Združenja slovenskih športnih društev v Italiji in športnih združenj Olympia in Dom.

Predsednik konzulte Damjan Paulin je predstavil predlog publikacije, ki jo bo izdala Konzulta ob finančni pomoči goriške občine in slovenskih krovnih organizacij SKGZ in SSO. Knjiga, ki bo prikazala slovensko prisotnost v tisoč letih Gorice na raznih področjih, bo vsebovala prispevke uglednih goriških in drugih strokovnjakov. Konzulta bo do konca meseca septembra uskladila pobude posameznih društev in organizacij, ki gredo od razpisa likovnih in zborovskih natečajev,

gledališko-glasbenega prikaza, razstav in publikacij goriških umetnikov, simpozijev in predavanj do športnih manifestacij in izdelave predmetov s simboliko 1000-letnice.

Nekaj pobud bo potekalo v sodelovanju s solkanskimi in novogoriškimi ter italijanskimi organizacijami v Gorici. Na srečanju so se prisotni dogovorili o nekaterih skupnih pobudah, med temi tudi o množičnih prireditvah na goriškem Travniku in na gradu.

Goriška slovenska konzulta je ostro obsodila stališče goriškega gibanja Lega Nazionale o zaščitnem zakonu, ki ga je objavil časopis Il Piccolo, in izrazila solidarnost prizadetim predstavnikom slovenskih društev in ustanov, o katerih se je Lega grobo in žaljivo izrazila.

V zvezi z izvajanjem zakona št. 482 iz leta 1999 o jezikovnih skupnostih v Italiji je konzulta pozvala goriškega župana, naj takoj odgovori goriški pokrajinski upravi, ki je pristojna, da določi teritorij, na katerem se zakon izvaja. Od goriškega župana seveda pričakuje, da bo pokrajini posredoval poročilo za uveljavitev slovenske prisotnosti tega zakonskega določila na celotnem občinskem ozemlju.

S T. STRANI

ZVESTOBA...

Kako pa je bilo v šoli?

Ko sem bil tajnik na slovenskih šolah, so bili vsi navdušeni, prihajali so tudi dijaki iz Benečije. Po odhodu zaveznikov smo se bali, da Italija ne bo priznala naših šol. Preživeli smo težavne dneve, nato smo se prilagodili in je steklo. Probleme smo npr. imeli z učbeniki. V tem pogledu ima veliko zaslug profesor Nemeč, ki je cele noči prebil na tipkalnem stroju, ko je pripravil knjige za slovenske dijake. Polagoma so začeli izdajati knjige v Trstu, ker so tam ostali zavezniki; učbenike so pošiljali tudi v Gorico.

Postopoma se je sovraštvo ublažilo in življenje je postalo normalno.

Kako gledate na pribodnost slovenske manjšine?

Prihodnost bo svetla, če se bosta naši dve duši izenačili, ne le v posameznih vprašanjih, nujno potreben je enoten nastop v vseh pomembnih stvareh. Sila kola lomi,

prej ali slej se bomo morali sprijazniti z dejstvom, da drugače pač ne gre. Morali bi biti v oporo drug drugemu. Moram sicer priznati, da smo v tej smeri naredili veliko korakov naprej; če si želimo napredka, pa moramo biti enotni. Saj nam sami Italijani pravijo, kako je mogoče, da eni govorijo eno, drugi pa drugo; med sabo se kregamo, tako da imajo tretji lažjo nalogo.

Stanje je seveda bilo slabše, proces pa moramo pospešiti. Če bi bila Slovenija močna država, bi se za nas bolj zanimala in bi se lahko nanjo bolj oprli.

Kako pa ocenjujete samostojno državo Slovenijo?

Na Slovenijo ne gledam zelo pozitivno. Ko so bili na vladi naši ljudje, bi lahko spremenili marsikaj, v resnici so popustili, tako da ni velikih razlik s prejšnjimi obdobji. Dovolj je, da prižgeš televizijo. Propaganda sicer ni tako očitna, kot je bila v prejšnjih letih, duh pa je ostal. Stanje se bo lahko izboljšalo le s časom.

OBISK V VRTCIH IN OSNOVNIH ŠOLAH

SPET SMO SEDLI V ŠOLSKE KLOPI

Po dolgem poletnem oddihu je nastopil čas, ko smo ponovno sedli v šolske klopi in poprijeli za zahtevno šolsko delo ob pomoči svojih učiteljev in profesorjev.

Seveda smo vsako leto tudi zelo radovedni, kako je z obiskom na naših šolah, saj vpisi merijo življenjski utrip te najpomembnejše strukture in celotne naše zamejske stvarnosti. Didaktični ravnateljstvi za goriško in doberdobsko območje sta nam posredovali sveže podatke za posamezne vrtece in šole. Številke so razveseljive in potrjujejo, da krivulja obiskovanja prvostopenjskih šol iz leta v leto vztrajno in zanesljivo raste. To velja za vse vrtece in za osnovne šole z doberdobskega območja, medtem ko je za goriške osnovne šole opazna majhna dolina. Presenetljiv je pojav na skrajnem robu slovenstva, v Romjanu, kjer krivulja kaže v zadnjih letih tako pri malčkih kot pri osnovnošolcih presenetljiv vzpon. Še eno potrdilo več, da doživlja to območje zadnja leta posebno močan narodni in kulturni prerod. Prav tako je zanimiv stalen porast na drugem obrobju, na krminskem področju. V primerjavi z lanskim letom beležimo torej letos 28 vpisov več.

V številkah pa izgleda stanje takšno. Slovenske vrtece goriškega okrožja bo obiskovalo skupno 156 malčkov (lani 141), ki se bodo tako porazdelili:

	1. LETNIK		SKUPNO	
	2000/01	1999/2000	2000/01	1999/2000
ul. Brolo	15	17	44	47
ul. Fabiani	11	10	38	34
Štandrež	13	12	32	25
Pevma	11	10	27	21
Krmin-Plešivo	7	6	15	14

Razveseljivo je dejstvo, da bosta z letošnjim letom v Štandrežu delovali dve sekciji namesto ene lanske. Na razpolago bosta torej dve učni moči več.

Navedenim podatkom je treba prišteti še vpise otrok v števerjanski vrtec, ki ga samostojno upravlja števerjanska občina, vodijo pa šolske sestre iz Zavoda sv. Družine. Malčkov je letos skupno 11 (lani prav tako 11), prvi letnik bo obiskovalo 5 otrok (lani 5).

Osnovne šole goriškega okrožja (na sliki šola v ul. Brolo) bo obiskovalo 190 učencev (lani 198). Porazdeljeni so takole:

	1. RAZRED		SKUPNO	
	2000/01	1999/2000	2000/01	1999/2000
ul. Brolo	14	15	72	74
Štandrež	7	8	46	52
Pevma	5	13	41	44
Števerjan	3	3	14	16
Plešivo	6	2	17	12

Doberdobsko šolstvo je z letošnjim letom, kot je znano, organizirano nekoliko drugače. Vrtci, osnovne šole in nižja srednja šola so združeni v zavod z uradnim nazivom Večstopenjska šola (vrtec, osnovna in srednja) s slovenskim učnim

OB NOVEM ŠOLSLEM LETU

SREČEN ZAČETEK!

Z lahкими koraki nam prihaja naproti s sadeži obložen jesen, pred njenim prihodom pa so že zaživela šolska poslopja. V ponedeljek, 11. t.m., so se vrtili v šolske klopi osnovnošolci na Goriškem, razen otrok OŠ Ludvik Zorzut s Plešivega, ki bodo prestopili šolski prag 14. t.m., in na Doberdobskem. Svojo dogodivščino izven domačih sten so začeli tudi malčki, ki so se prvič srečali z dejavnostmi v vrtcu in spoznali učiteljice. Tudi prvošolčki so se nekateri plaho, drugi pa kar korajzno podali prvikrat v učilnice. Pretekli ponedeljek so bili učenci goriške osnovne šole v spremstvu učiteljic skoro vsi pri šolski maši v cerkvi sv. Ivana. Mašo je daroval župnik

Cvetko Žbogar, pri harmoniju pa je otroško petje spremljala učiteljica Ketty Tabaj. Kratke prošnje so prebrali petošolci. Župnik je še posebej pozdravil prvošolčke, vsem pa je povedal Jezusovo prikljo o talentih in otrokom priporočil, naj tudi sami čimbolje izkoristijo talente, ki jim jih je podaril Bog. Opozoril jih je, naj poslušajo in ubogajo učiteljice, ki jim želijo posredovati čimveč znanja. Če bodo marljivi in delavni, bodo ob zaključni maši pokazali, kako so izrabili podarjene darove.

Z osnovnošolci so se vrtili v šolo tudi dijaki višjih šol; nižješolci pa so uživali še nekaj prostih dni, v šolo so se namreč vrtili v četrtek, 14. t.m.

IK

jezikom v Doberdobo. Šolo bo vodila gospa Miroslava Braini, ki ima sicer stalno ravnateljsko mesto na Goriškem.

V vrtece doberdobskega okoliša bo hodilo skupno 135 malčkov (lani 122).

	1. LETNIK		SKUPNO	
	2000/01	1999/2000	2000/01	1999/2000
Doberdob	19	14	39	32
Sovodnje	8	3	16	20
Rupa	3	6	16	18
Romjan	22	22	64	52

V tamkajšnje osnovne šole pa bo hodilo skupno 142 učencev (lani 133).

	1. RAZRED		SKUPNO	
	2000/01	1999/2000	2000/01	1999/2000
Doberdob	11	10	57	52
Sovodnje	10	7	40	37
Vrh sv. Mihaela	1	1	11	15
Romjan	8	3	34	29

Tudi letošnje šolsko leto se je za goriške osnovnošolce pričelo nekoliko prej, 11. septembra. Šolniki in starši so se kot lani odločili v okviru avtonomije, da sprostijo vse sobote v letu razen treh. Učenci bodo izpolnili število obveznih letnih ur z zgodnejšim pričetkom pouka in nekoliko podaljšanim dnevnim poukom. V šoli bodo od 8. do 13. ure, enkrat tedenko pa od 8. do 16.30.

Osnovne šole na Vrhu, v Sovodnjah in Doberdobo so prav tako pričele s poukom 11. septembra. Do 7. oktobra bodo učenci na šoli tudi ob sobotah (eno delovno soboto bodo še imeli prav ob koncu šolskega leta), potem pa bo obveljal krajši šolski teden s pristo soboto in z istim urnikom kot na goriškem območju. Osnovna šola v Romjanu pa bo imela podaljšano bivanje z urnikom od 8.10 do 15.15. Pouk bodo tam začeli 14. septembra, do 22. septembra bo šolski dan krajši, po tem dnevu pa bo otroke oskrbovala menza in bo pouk lahko stekel, kot načrtovano, do 15.15.

HARJET DORNIK

POLETNO SREDIŠČE ŠTANDREŽ

ZADNJI UTRINEK

S prvimi dnevi v septembru so se končale tudi "učne" urice in razigrana jutra v poletnem središču Štandrež. Obiskovalcem središča bodo na preživeta jutra v veseli družbi vrstnikov, prijaznih učiteljic Majde Zavadlav in Mirke Bric ter njihovih mladih pomočnikov ostali ne samo lepi spomini, ampak tudi brošurica receptov vabljivih sladkic, ki so jo, zavito ob kuhalnici, prejeli pretekli petek, 8. t.m., ko so se "uradno" poslovili od počitniških dni. Poslastice so ročno napisali mladi kuharji, ki so sladke dobrote pripravili in pokusili v kulinaricnem koticu pod vodstvom Sare Miklus. Ta nenaavadni "kuharski priročnik" je nastal v domači tis(pe)karni

pod spretnimi prsti Carol, Tjaše, Grete, Nikol in Ilarije, "glavni urednik" pa je bila s svojo neusahljivo iznajdljivostjo učiteljica Majda, ki je na lesene kuhalnice vrezala imena obiskovalcev središča in tistih, ki so bili deležni te "sladke knjižice". Najuglednejši med temi je nadškof De Antoni, katere mu so darilce poslali kar na škofijo; otroci pa niso pozabili niti na predsednika rajonskega sveta Breščaka in na gospe, ki mu pomagajo pri delu, na domačega župnika, ki je živo spremljal dogajanje v središču, na ravnateljico Mirko Brajnik, ki je tudi letos "odstopila" šolske prostore, na gospe postrežnico Renato in tudi na pisca teh drobnih vrstic.

IK

TABOR IZVIDNIKOV IN VODNIC / PODSTENE 2000

IZKUŠNJE IN IZZIVI

IZNAJDLJIVI GAMS

Letošnji tradicionalni tabor izvidnikov in vodnic je potekal v znamenju tesnega sodelovanja med Gorico in Trstom, saj so se ga udeležile tri čete: dve, ki delujeta v Gorici in okolici, ter ena, ki deluje na območju tržaškega Krasa, točneje na Opčinah, v Repentabru ter na Proseku in Kontovelu. Tako se je na taboru zbralo skoraj rekordno število članov v zadnjih letih, saj je bilo prisotnih 68 skavtov; med temi so bili tudi voditelji in dve odlični kuharici, Martina in Mira, ki se jim celotno vodstvo tabora še enkrat zahvaljuje za trud, ki sta ga vložili.

Tabor se je začel 24. julija s prihodom na kraj taborjenja; to je bila vasica Podstene pri gradu Kostelu ob Kočevju, na robovih znanega Kočevskega Roga. Ob prihodu so si morali izvidniki in vodnice takoj postaviti šotore, v naslednjih dveh dneh pa zgradbe, ki so obogatile taborni prostor. Tako so nastale kuhinje vodov, izvidnica, igrišča, dvignili smo jambor in okrasno zgradbo okoli njega. Zvečer tretjega dne je v sugestivnem okviru gradu Kostela potekala otvoritev tabora. Skavti smo letos podoživljali izkušnje srednjeveškega mesta, ki so mu vladali grofje in plemiči (voditelji), vsak vod pa je postal ceh, ki se je ukvarjal z določeno

obrtjo in si s pridnostjo, delavnostjo in obnašanjem prisluzil status prve, druge ali tretje kategorije. Izvidniki so tako postali barvarji, orožarji, suhorobarji, trubadurji, svečarji, šivilje in krojači ipd.

V četrtek je stekel reden program z dnevom izražanja, ko so se skavti izkazali v izdelovanju lokov, instrumentov, nakita, barvanju stekla in pisanju pesmi. Popoldne je bil na vrsti že tradicionalni *Stavimo, da...*, ko so se cehi pomerili v najbolj pisanih in ekstravagantnih stavah. Primer? Ceh šivilj je stavil, da bo zdržal deset minut, ne da bi se smejal, medtem ko so vsi ostali počenjali vse mogoče stvari, da bi se članice ceha smejale. Zdi se lahko, a le ena je svojo resnost obdržala vseh deset minut...

Petek je bil namenjen utrudljivemu celodnevemu izletu po okolici, ki so jo izvidniki in vodnice prehodili peš in preživeli celo nevihto, ki se je zgrnila nadnje, vendar brez hudih posledic, če izvzamemo premočenost do kosti. V soboto je imela vsaka četa prilagojen program. Tako je prva goriška četa preživela jutro v pogovoru o načrtih za prihodnost, smislu skavtizma in pregledu prvega dela tabora; druga goriška četa se je ukvarjala s skavtskimi spretnostmi, tržaška druga četa pa je obiskala župnika v Fari pri Kolpi in mu pomagala pri

vsakdanjih opravilih. Popoldne sta sledila družabna igra in kopanje v vodah Kolpe.

V nedeljo je obisk staršev skalil dež, ki je ponehal šele popoldne, ko smo lahko skupaj obhajali mašo pred samotno cerkvico sredi gozda in staršem pokazali najbolj uspele skeče in igre ob skupnem tabornem ognju.

Naslednji dan, težko pričakovani vsakoletni športni dan, je zaposlil izvidnike v srednjeveških igrah (loko-strelstvo, pindul-pandul, vlek vrvi, katapult z blatom idr.) ter v klasičnih modernih nogometu in odbojki. Ob koncu dneva je sledila tradicionalna (rekel bi institucionalna) nogometna tekma med voditelji in izvidniki, ki so jo tradicionalno - zmagali voditelji.

V torek je bil dan duhovnosti. Na obisk je prišel goriški nadškof msgr. Dino De Antoni; skupaj z nami ter z drugimi duhovniki je obhajal zakrament sprave ter daroval sveto mašo, med katero smo si razdelili razmišljanja o odpuščanju, ki smo jih pred mašo imeli po skupinah.

Popoldne se je začel veliki punt. Izvidniki in vodnice so se razdelili v dve skupini in odšli s tabora ter se do naslednjega dne merili v skalpiranju, iskanju sledov ter napađu na kočijo, ki je prinašala v tabor dragocene zlatnike. Ob koncu dneva se je ena od dveh skupin izkazala kot zma-

govalka; ta skupina je naslednjega dne prevzela vodstvo srednjeveškega mesta (tabora). Vendar upor je trajal le celo jutro. Popoldne smo voditelji zopet prevzeli svojo funkcijo in skupaj z izvidniki odšli na izlet po Kolpi z raftingom. Proti večeru so člani višjega voda oz. člani letnika '83 in '84 odšli na dvodnevni "hike".

Tabor se je bližal koncu. Ostajalo je še časa za kuharski natečaj, pri katerem so se cehi pomerili v kulinarčnih sposobnostih; treba je pristaviti, da so se nekateri izredno dobro izkazali. Popoldne je bilo podiranje tabora, zvečer še zadnji taborni ogenj s krsti novincev in procesom, naslednjega dne pa so bili posvajanje, nagraditev zmagovalca (ceha suhorobarjev in lokostrelk), pesem slovesa in podiranje jambora, s katerim je bilo tabora konec.

Nova poznanstva, tesno sodelovanje v okviru ene organizacije in dveh pokrajin, lepi spomini: to so gotovo pozitivne plati tabora. Kaj pa negativne? Na dan je prišla vzgojna kriza, ki jo skavti preživljamo, saj se spremembe v družbi dogajajo bliskovito in ne dovoljujejo istih sprememb tudi v okviru vzgojnega načrta skavtske organizacije. Zato se bomo skavti nadalje spraševali o smislu svojega obstoja in razmišljali, ali smo še zmožni nadaljevati svoje vzgojno poslanstvo ali naj ga prekinemo, ker enostavno ni več potrebno, in s tem končamo svoje delovanje.

OBVESTILA

KULTURNI CENTER Lojze Bratuž prireja tečaj telovadbe, ki bo potekal ob ponedeljkih od 18.45 do 20. ure. Začetek v oktobru. Informacije na tel. 0481 531445 v jutranjih urah.

SCGV E. Komel vabi na redni občni zbor, ki bo v torek, 19. t.m., ob 18. uri ob prvem sklicanju in ob 19. uri ob drugem sklicanju v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž.

FOTOKLUB SKUPINA 75, ZSKD in Kulturni dom Gorica: Fotosrečanje - Skupinska fotografska razstava, fotografska skupina Il Prisma (Fi); Pogledi v črno-belem - Kurt Batschinski (A), Franc Črv (SLO), Branimir Ritonja (SLO), Livio Perco (GO), Paolo Cartagine (TS), Egon Hreljanović (C), Od-

prtje razstave bo v soboto, 16. t.m., ob 19. uri. Sodeloval bo tudi mešani pevski zbor Podgora.

DAROVI

ZA MISIJON p. Kosa: N.N. Rupa 150.000 lir.

ZA SLOVENSKE misijonarje: Levstikovi 400.000 lir.

ZA CERKEV sv. Ivana: ob 24. obl. smrti Alfonsa Grudine žena Marija 50.000; za obnovo prostorov ob cerkvi N.N. Gorica 100.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: za popravila N.N. 100.000 in N.N. 1.000.000 lir.

ZA CERKEV na Sv. gori: v spomin na pok. starše Melanijo Frandolič in Jožefa Gergoleta Maks Gergolet z Danijelo, Maro, Matijo in Simonom 500.000 lir.

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

vabi na predstavitev knjige

Dorice Makuc

SARDINCI

Večer bo popestril nastop moškega zbora Skala iz Gaborja, ki ga vodi Miran Rustja.

Mala dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž, četrtek, 21. septembra 2000, ob 20. uri

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Alessandro Baricco

DEVETSTO

V INTERPRETACIJI Janka Petrovca IN REŽIJI Marka Sosiča
PREMIERA: v petek, 15. septembra, ob 20.30 v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici

ABONENTI, ki so svoj abonma potrdili že v juliju, lahko izkoristijo priložnost, da si predstavijo ogledajo brezplačno.

GLASBENI PREBLISKI

GORIŠKI BISERI

Glasbenice Arsateljeja, Mednarodnega centra za glasbo in umetnost, so se 7. septembra v prostorih pokrajinskega muzeja na gradu zelo uspešno poklonile avtorjem 20. stoletja iz naše dežele z večerom, ki je številni publiko predočil različne oblike iste kulturne istovetnosti naših krajev. Solopevke Jerica Rudolf, Tanja Kuštrin, Mirjam Pahor in Daria Pavio, flautistka Daniela Brussolo, violinistka Clara Bensa, klarinetistki Tina Jarc in Urška Gregorič, čelistka Eva Vuk in pianistka Dalia Vodice so na visoki ravni in s primerno občutljivostjo do sodobnih glasbenih tokov pustvarile bisere goriške skladateljice Cecilie Seghizzi, Stanka Jericija, Sonie Magris Sirsens (ti trije so bili prisotni na koncertu), Dine Slame Pahor, Marija Kogoja in Alojza Ajdiča na besedila R.M. Rilkeja, B. Marina, S. Kosovela, I. Preglja, K. Široka, R. Rocca in V. Furlanija. Vse glasbenice so se res dobro odrezale in ponudile poslušalcem učinkovite lirčne trenutke; s sklepno iznajdljivo in zanimivo Jericijevo narodno priredbo pa so dosegle vrhunec z odličnim triom glasov, ki so ga odlično dopolnile instrumentalistke.

IZLET MLADINSKEGA ZBORA VRH SV. MIHAELA

PO POTEH BLAŽENEGA A.M. SLOMŠKA

Mladinski pevski zbor Vrh sv. Mihaela je v ponedeljek, 28. avgusta letos, organiziral že sestič izlet po poteh slovenskih pisateljev in umetnikov kot nagrado za trud mladih pevcev. Tokrat smo obiskali kraj, kjer je živel in deloval blaženi škof Anton Martin Slomšek, ki je svoje življenjske moči posvetil prvenstveno dušnopastirski delavnosti, hkrati pa se je zavzemal za vsestransko kulturno rast svojega naroda.

Odpotovali smo z Vrha sv. Mihaela nekaj po 7. uri zjutraj. Vožnja je lepo tekla med petjem in pogovorom. Prva "obvezna točka" našega potovanja je bila na Trojanah, kjer smo se posladkali z znanimi krofi. Tu se nam je pridružila vodička ga. Natalija, ki nas je lepo pospremila po tej zelo slikoviti pokrajini, ki jo krasimo množica gričkov, poraslih s sadnim drevjem in z vinsko trto. Ni čudno, da je ta čar gridevnatega sveta navdihnil škofu Slomšku mnoge verze, med katerimi je "En hribček bom kupil, bom trte sadil..." morda najbolj priljubljen.

Po lepi Savinjski dolini smo dospeli do stare župnije sv. Martina na Ponikvi. Tu nas je v veliki in čudoviti baročni

cerkvi lepo sprejel župnik Miha Herman. Tu smo Vrhovci tudi lepo sodelovali pri sv. maši. Nato nam je župnik razkazal cerkev, krstni kamen, kjer je bil 26. 11. 1800 krščen Slomšek. Spremljal nas je tudi na Slom, na obisk Slomškove rojstne hiše, ki jo je mariborska škofija l. 1991 odkupila, prenovila in uredila v spominsko hišo največjega moža dosedanje slovenske zgodovine. Na videokaseti smo si ogledali Slomškovo življenje, nato hišo, ki je postala muzej, in si nakupili nekaj spominkov. Na kmečkem turizmu pri Kraslavih so nas lepo sprejeli z domačim aperitivom. Sledilo je bogato kosilo z jabolčnikom in pristnim domačim štajerskim vinom.

Popoldne smo se odpeljali proti Mariboru. Cilj je bila tokrat stolnica z grobom blaženega Slomška. V stolnici nam je vodička ljubeznivo razkazala kapelo križa, grob blaženega škofa ter izčrpno spregovorila o njegovi beatifikaciji. Ogledali smo si še trg ob stolnici in nato smo se podali peš po mestu do Drave, kjer smo si na Lentu ogledali 400 let staro trto (na sliki).

Na poti domov smo se še ustavili v Slovenski Bistrici in si ogledali prenovljeno škofijsko vinoteko. Veselo in zadovoljno, saj je bil obisk teh krajev nasploh lepo doživetje in notranja obogatitev, smo se vračali. Čas smo krajšali s petjem in z bogatim srečolovom.

POLETNI ODDIH ZBORA HRAST

V OČARLJIVIH GORAH

"Povzpeli sem se na številne gore in vrhove: ni jih tako lepih, kot so Julijci." Misel znane gornika in pesnika Juliusa Kugyja je nas, člane MePZ Hrast, prevzela že ob prihodu na kraj vsakoletnega počitniškega oddiha v Žabnicah, ko so se pred nami razprostirali mogočni vrhovi Julijskih Alp. Lepota gora, ki nas obdajajo, pa smo še bolj občutili v vseh vzponih in izletih, ki so se zvrstili v petih dneh.

V koči sv. Jožefa smo se nastanili 11. avgusta. Uredili smo si prostor in se nato podali do bližnjega potočka. Kljub temu da voda ni tako globoka, da bi se tam lahko kopali, smo se proti večeru vrnili v kočjo mokri kot miši (med potjo nas je pošteno zmočil dež). Takoj je bilo treba začeti s pripravami na "slavnostno večerjo". Čeprav so se le-te nekoliko zavlekle, je bila večerja izvrstna: zasluge za to gredo vsem kuharicam (in seveda tudi kuharjem). V soboto je bil na vrsti celodnevni izlet, vzpon na Prestrelnik. Pot smo začeli na Nevejskem sedlu in se sredi prog, kjer se pozimi spuščajo smučarji, dvigali vse više in više. Vreme nam je bilo naklonjeno. Vseskozi je sijalo sonce, hkrati pa je pihljala osvežujoča sapica: razmere za vzpon so bile tako enkratne. Do cilja smo dospeli po petih urah. Ker je bil ritem ho-

je počasnejši od načrtovanega, smo si na vrhu le nekoliko odpočili in se nato takoj spustili v dolino. Pohod nas je precej utrudil. Program za naslednja dneva je bil zato lahkotnejši: v Ovčji vasi smo si namreč ogledali film o znamenitem plezalcu in alpinistu Ignaziu Piussiju ter razstavo o Antonu Oitzingerju, ki je bil alpski vodič Juliusa Kugyja. V ponedeljek, 14. t.m., smo se napotili še do Belopeških jezer, kjer smo se preizkusili kot veslači. Letovanje smo zaključili 15. avgusta z izletom na Sv. Višarje, kjer smo prisostvovali maši v štirih jezikih (v slovenščini, italijanščini, furlanščini in nemščini), ki jo je daroval videmski škof msgr. Battisti. Vzdušje, ki je ta dan vladalo na Sv. Višarjah, je jasno kazalo na večnarodnostni značaj teh krajev: slovenskim zamejskim, italijanskim in furlanskim vernikom se je namreč pridružilo tudi lepo število koroških Slovencev in Avstrijcev.

Ko smo se spustili v dolino in se odpravili domov, smo se še zadnjič zastarmeli v vrhove, ki smo jih v vseh teh dneh občudovali. V spomin se nam je prikrdla še ena Kugyjeva misel: "Vsem ljubiteljem gora želim, da bi odkrili goro, ki jih bo spremljala po vseh poteh življenja."

11

ČETRTEK
14. SEPTEMBRA
2000

TIPANSKA UPRAVA SE JE SPET IZKAZALA

ŽUPAN BERRA ZA RABO SLOVENSKEGA NAREČJA

ERIKA JAZBAR

Novembra lani smo tudi pri nas, v slovenski manjšini, zelo pozitivno ocenili odobritev zakona 482/99, t.j. zakona, ki štiti 12 zgodovinskih jezikovnih manjšin v Italiji. Nad zakonom so bili navdušeni v naši deželi predvsem Furlani, saj predstavlja zanje prve zaščitne norme, ki bi jih kdaj odobrili italijanski parlament. Treba pa je priznati, da je bila furlanska skupnost tudi prva, ki je začela izvajati omenjeni zakon, medtem ko smo se v slovenski manjšini ukvarjali predvsem z mučnim postopkom specifičnega zaščitnega zakona za slovensko narodnostno skupnost, ki čaka na odobritev v senatu.

S tem v zvezi smo večkrat napisali, da je zakon 482/99 zanimiv zlasti za Slovence iz videmske pokrajine, ki so slično furlanski skupnosti, z omenjenim določilom dobili prve člene, ki štiti njih jezik in kulturo ter jim omogočajo uradno rabo slovenskega jezika.

Zakon poverja aplikacijo norm predvsem krajevni upravi, in primis občinam; za delimitacijo teritorija, na katerem naj bi veljale zaščitne norme, pa posreduje nalogo pokrajinam, ki morajo biti s tem v zvezi zelo pozorne na mnenje, ki ga izrazijo posamezne občine oz. ena tretjina njih svetovalcev ali 10% volilnih upravičencev.

S tem v zvezi prihaja zelo pozitivna in razveseljujoča novica iz Tipane oz. Terske doline, kjer smo v zadnjem letu zabeležili precej novosti, ki so vezane na ohranjanje domačega slovenskega narečja.

Tokrat bomo spregovorili o krajevni upravi, točneje o občini Tipana, katere prvi občan je Elio Berra, med drugim predsednik Gorske skupnosti Terskih dolin. Omenjeni politični predstavnik je večkrat pokazal, da mu za slovensko skupnost ni vseeno, temveč da si resno prizadeva za ovrdenjenje le-te. Tej doslednosti se ni nikoli odpovedal in se je s tem v zvezi že večkrat izkazal. Aprila letos so tako vsi občinski svetovalci podpisali zahtevo, ki so jo naslovili na po-

krajino, da bi le-ta vključila občino v seznam zaščitnega ozemlja.

Pred kratkim pa je Elio Berra naredil še en pomemben korak, in sicer v smeri vsakdanje rabe slovenskega narečja s strani navadnih ljudi. Povabil je torej tiste občane, ki obvladajo slovensko narečje, naj se ga poslužujejo v pogovoru z njim; tiste pa, ki ga ne poznajo, naj se ga naučijo.

Slovensko narečje, jezik in kultura bodo preživeli, le če bodo ostali živi med ljudmi. Ohranili se bodo, če jih bodo ljudje uporabljali v vsakdanjem življenju in če jih bodo starejši posredovali tudi mlajšim generacijam.

CLAVORA, ODGOVORNI UREDNIK

NOVOST PRI DOMU

Petnajsta številka beneškega petnajst dnevnika Dom, ki je izšla v Čedadu 10. t.m., prinaša novost, in sicer novega odgovornega urednika. Ferruccio Clavora, ki je deloval v raznih slovenskih organizacijah, bo odslej podpisoval časopis. Pred kratkim so spremenili tudi ime na predsedniškem mestu zadruga in ga zaupali "neduhovniku", tako da se s to potezo časopis spreminja, če ne v vsebini, vsaj po formalni postavitvi, saj zanj

danes odgovarjajo laiki, medtem ko so v uredništvu ostali beneški duhovniki.

Na tretji strani se nam predstavlja novi odgovorni urednik z uvodnikom v italijanskem jeziku, v katerem jasno pove, da bo pri časopisu šlo za kontinuiteto. Med drugim poudarja, da bodo okrepili tudi strani v slovenskem beneškem narečju, ki je danes žal malo prisotno na straneh petnajst dnevnika.

SVETE VIŠARJE

PODALJŠANA POLETNA SEZONA

Letošnja poletna sezona na Svetih Višarjah bo prav gotovo ostala vsem v spominu kot rekordna poletna sezona. Romarska cerkev nad Kanalsko dolino je od junija do danes sprejela ogromno množico obiskovalcev. S kabinsko žičnico se jih je povzpelo na vrh skoraj 60.000, kar predstavlja izjemen doseg. Zaradi tega so pri družbi Promotur, ki upravlja žičnico, odločili, da se podaljša vsakodnevno obratovanje žičnice; žičnica bo tako obratovala vsak dan do nedelje, 17. septembra. Kasneje bo odprta še ob sobotah in nedeljah, in sicer 23. in 24. septembra ter 30. septembra in 1. oktobra.

Svete maše bodo na sporedu vsak dan ob 11. uri in ob 12. uri, ob nedeljah in praznikih pa tudi ob 10. uri in ob 15. uri. Promotur ponuja posebno ugoden paket, ki ga sestavlja povratna karta za žičnico in kosilo (en obrok in pijača) v eni izmed gostiln na vrhu in ki stane samo 29.000 lir.

ŠTUDIJSKO SREDIŠČE GRAD VIPOLŽE

GORIŠKA BRDA V DUHU EZ

FOTO BUMBACA

V občini Brda so vztrajni pri izvajanju svoje usmeritve za sodelovanje s sosednjimi občinami v Italiji, predvsem s tistim delom Goriških Brd, ki leži v občini Števerjan, in s krminsko občino. S tem izvajajo mednarodno funkcijo in poslanstvo študijskega središča grad Vipolže, ki sicer deluje na Dobrovem. Predstavniki Brd poudarjajo, da stike in sodelovanje s sosednjimi območji narekuje življenje in ugodno stanje, ko združevanje in sodelovanje podpira in ga bo še nekaj časa finančno omogočala tudi EZ.

O tako zasnovanem sodelovanju, ki upošteva tudi bližnjo prihodnost, ko bo s sprejemom Slovenije v evropsko povezavo državna meja z Italijo odpravljena, so razpravljali na posvetovanju, ki je bilo 9. t.m. v gradu Dobrovo in je nosilo naslov Čezmejno območje novi vir usklajenega razvoja. O tej temi so imeli posege Franc Mužič, župan občine Brda, Giorgio Brandolin, predsednik goriške pokrajine, Giulio Valentini, odbornik za kulturo in turizem pri goriški pokrajini, Izidor Simčič, arh. študijskega središča grad Vipolže, Davide Iannis, predstavnik kulturnega središča iz Tržiča, in Berti Emberger, častni konzul republike Slovenije v Salzburgu.

Zdaj je najbolj aktualen cilj povezati slovenski in italijanski del Goriških Brd, torej občine Brda, Števerjan in Dolenje. Občina Brda je s finančno pomočjo programa Phare CBC izdala prvi turistični propekt, ki prikazuje vse predele Goriških Brd brez natanč-

POPRAVEK

Prejšnji teden se je na 12. strani, v članku z naslovom *Burundi, podpis mirovnega sporazuma*, našega dragocelega dopisnika in misijonarja Danila Lisjaka urinilo nekaj nadležnih škratov. Leta 1997 je po vojaškem udaru postal predsednik Burundija Major Buyoya, ne pa Buwowa. Leta 1993 umorjeni predsednik pa se je klical *Melkior Ndadaye*, ne pa *Markor Ndadaye*. Nadalje predstavljajo večinski narod v Burundiju *Hutuji*, ne pa *Tutsiji*. In še: 20. t.m. bo v Nairobiju srečanje, kjer naj bi določili potek prehodnega obdobja, ki naj bi trajalo nadaljnjih 7 let (in ne 30). Pisu in bralcem se opravičujemo.

nejše označbe državne meje. To je prvi propekt brez meje, ki je izšel po koncu druge svetovne vojne. Po prvem primeru skupne predstavitve obeh delov Brd bodo sledili nadaljnji. Arh. Simčič je udeležencem posveta prikazal in obrazložil 220 objektov ali krajev kulturnega in zgodovinskega pomena na območju slovenskih Brd, v katerih se je od prazgodovine do najnovejšega časa zvrstilo veliko dogodkov. Gradivo bodo uporabili za izdelavo turističnega vodiča v slovenskem in italijanskem delu Goriških Brd. To bo skupen projekt sklada Evropske zveze, občine Brda in goriške pokrajine.

Sočasno s povezovanjem občin Brda, Števerjan, Krmin in Dolenje v skupen prostor sožitja, ki bi ga navdihovala in usmerjala EZ, bi v Brdih radi razširili prostor sodelovanja in skupnega razvoja. Obsegal naj bi tudi Soško dolino, Kras, v tujini pa avstrijske dežele ter Bavarsko z območjem Salzburga. V tem okviru je zanimiv pogled iz Salzburga v Brda, ki ga je podal Emberger, konzul Slovenije v glavnem mestu Bavarske. Nujnost širitve območja sožitja, sodelovanja in skupnega razvoja je briški župan Mužič ponazoril z mislijo, "da se moramo naučiti, kako živeti ob meji, na stičišču treh ali štirih narodov". Brandolin pa je povedal, da bo slovenska vlada v kratkem, zagotovo pa pred državnoborskimimi volitvami uradno priznala Čezmejno zavezo, ustanovo, ki usklajuje in pospešuje obmejno sodelovanje na Goriškem. Kot pomembno novost, ki dokazuje enotnost in skupna stremeljenja območij v Sloveniji in Italiji, ki sodelujejo v Čezmejni zavezi, je omenil, da bo novogoriški župan Črtomir Špacapan, ki je zdaj občasn usklajevalec in predstavnik omenjenega organizma, zastopal ustrezna slovenska in italijanska območja na bližnjih pogovorih s predstavniki italijanske vlade. Predsednik goriške pokrajine Brandolin je na posvetovanju v gradu Dobrovo tudi sporočil, da si Čezmejna zaveza prizadeva za prekvalifikacijo mejnega prehoda Števerjan-Hum. Postal naj bi Mednarodni mejni prehod, o čemer pa bodo dokončno odločili pristojni državni organi v Rimu in Ljubljani.

M.

SLOVENSKO-RUSKO PRIJATELJSTVO

SKUPNA "BESEDA"

MIRAN MIHELIČ

Spomin na umrle ruske ujetnike pri pravoslavni "ruski kapelici" na Vrščiču nosi posebno iskreno doživeto sporočilnost, ki izhaja iz dejstva, da želimo iz zgodovinske izkušnje se naučiti nekaj za danes. Nudi Rusom, da na preprost in čustveno poln način prepoznavajo slovensko kulturo in odnos do lastnega življenja in življenja drugih. Omogoča prepoznavanje sorodne bližine na skrajnem zahodu slovenskega sveta. Obenem daje še možnosti zblíževanja kultur dveh slovanskih držav.

Trenutna pomlad v slovenski diplomaciji je omogočila sproščeno vzdušje, in to zlasti pri demokratično in versko obarvanem spominjanju na zgodovinsko tragedijo. Tokrat gre za soočenje s skupno tragedijo znotraj morije prve svetovne vojne, ki je mnoge ruske ujetnike pripeljala v te sicer lepe kraje, ki pa so bili v zimskem času narave in svetovne politike še bolj kruti do vsakršnega življenja. Tako jih je pri gradnji vršiške ceste samo pod enim snežnim plazom pustilo življenje čez sto. Zlasti tem in vsem drugim tam preminulim v spomin so

potem na tej njihovi gori so trpini zgradili leseno pravoslavno kapelo v ruskem arhitekturnem slogu.

Polaganje venca umrlim ruskim ujetnikom je postala že tradicija. Letošnjo rusko parlamentarno delegacijo je pred nekaj tedni vodil podpredsednik ruske dume Vladimir Lukin. Prisotni so bili še predstavniki ruske pravoslavne Cerkve. Vence so položili: predsednik slovenske vlade Andrej Bajuk, ruska delegacija in Društvo slovensko-ruskega prijateljstva. Poleg predsednika Bajuka so bili med drugimi prisotni zunanji minister Lojze Peterle, minister za šolstvo in šport dr. Lovro Šturm, pravosodna ministrica Barbara Brezigar, podpredsednica DZ Eda Okretič-Salmič, sekretar na ministrstvu za znanost in tehnologijo dr. Anton Jeglič in ljubljanska županja Vika Potočnik. Katoliško Cerkev so predstavljali vatikanski nuncij dr. Edmond Farhat, beograjski nadškof dr. Perko in dr. Stanko Janežič, zadolžen za ekumenske stike.

Počastitev je potekala ob svečani pravoslavni maši. Goste je pozdravil minister Peterle, ki se je spomnil tragedije, v kateri so umrli ruski

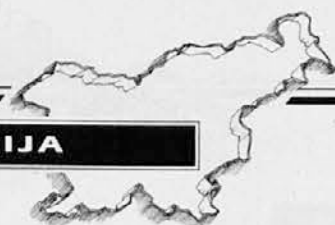

ujetniki. Izrazil je zadovoljstvo nad politikom dobre volje, ki zblížuje tudi rusko in slovensko državo ter oba naroda, z željo, da bi se to nadaljevalo. Veliko ljudi in narodov je zlasti v zadnjih letih lažje ter svobodneje zadihalo.

Poleg govornih besed je vzdušje bližine človečnosti dopolnjevala še slovenska in ruska sakralna, umetna in narodna pesem.

Vodja ruske delegacije Lukin je podal zanimivo simboliko, da si tukaj podajajo roke najvzhodnejša in najzahodnejša slovanska naroda in državi. Povedal je, da ga prevajajo protislovni občutki, ko so se zbrali, da bi opravili du-

hovni obredni spomin na preminule, spomin na smrt. Spomin na rojake, ujetnike tuje vojske, ki so morali na neprosto voljno pot tako daleč od domovine. "Toda življenje ni nič naključnega. Verni pravimo, da obstajata Bog in njegova zamisel. Gospod je rekel svojim učencem, preden je bil izdan in izročen mučiteljem: »Če pšenično zrno ne umre, ne da možnosti za kal novega življenja.« Podobno prispodobno vidimo v trpljenju in smrti naših rojakov v teh krajih. Tukaj v Sloveniji opažamo veliko spoštovanje do njih in njihove smrti. Za to smo vam zelo hvaležni. Marsikje pokopani ruski vojaki pri nas doma v Rusiji niso deležni takšnega spoštovanja, takšne časti. Molimo, da bi Gospod daroval večni spomin nanje. Res to skrb, ki jo posvečate našim rojakom, lahko navedemo kot vzorčen primer humanega spomina do tistih, ki jih ni z nami. Vidimo, da je ušoda ruskih vojakov svojevrsten dom dobrote. To je resničen sad, ki ga je porodila njihova smrt. Danes, ko bomo molili zanje, se bomo trudili, da se iz vsega tega nekaj naučimo. Da ta smrt obrodí naše resnično prijateljstvo in sodelovanje, naj nam daje moč uresničevanja želja po krepitvi nadaljevanja pristnih medsebojnih odnosov."

PARLAMENT SEDANJEGA SKLICA ZAKLJUČUJE DELO

STRANKE NAGOVARJAJO ŠE NEOPREDELJENE VOLIVCE

MARJAN DROBEŽ

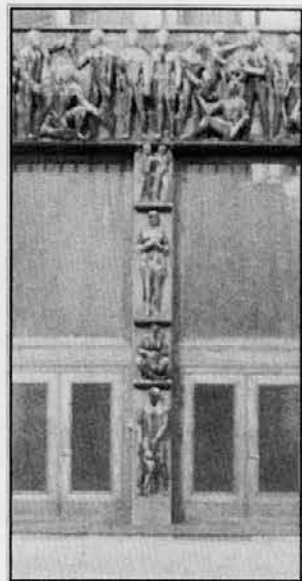
Politične stranke v Sloveniji so na kongresih, predvolilnih konvencijah, zborovanjih ali v javnih občilih objavile že večino imen kandidatov za državnozborske volitve 15. oktobra. Sodeč po dejavnosti in prizadevanjih strank ter izjavah njihovih najbolj znanih predstavnikov, je celotno politično življenje v državi zdaj podrejeno volitvam. Državni zbor se je 13. septembra sestal na izrednem zasedanju, ki naj bi trajalo do 15. t.m., toda poslanci sedanega sklica očitno niso dovolj zbrani in pripravljeni, da bi lahko sprejeli pomembnejše sklepe, zlasti nekaj t.i. evropskih zakonov, ki jih je predložila vlada. Vodje poslanskih skupin so sklenili, da bo parlament zasedal do 15. septembra, ko se v Sloveniji uradno prične predvolilna kampanja. Toda ni izključeno, da se bo še sestal, na zahtevo vlade, da bi razpravjal o interpelaciji o delu in odgovornosti ministra za zunanje zadeve Lojzeta Peterleta, ki jo je v parlamentarni postopek vložilo enajst poslancev s prvopodpisanim Zmagom Jelincičem. Po njihovem zatrjevanju bi moral Lojze Peterle odgovorjati zaradi "protidržavnega, protiuslavnega in protislovenskega ravnanja, ko se je 30. avgusta v Alpbachu na srečanju z avstrijsko zunanjo ministrico Benito Ferrero-Waldner dogovoril, da bodo odlok predsedstva AVNOJ iz leta 1944 in z njim povezana denacionalizacijska vprašanja obravnavali strokovnjaki na dvostranski ravni kot odprta vprašanja med Avstrijo in Slovenijo, kar vsebuje tudi vse elemente kaznivega dejanja

»napada na neodvisnost države«, po 350. členu kazenskega zakonika republike Slovenije».

Zunanji minister je trditve v interpelaciji takoj odločno zanimal in je dejal, "da jo je pričakoval kot naravni zaključek politične gonje zoper njega, ki ne traja samo nekaj mesecev, ampak že nekaj let". Dodal je, da zahteva takojšnjo razpravo o interpelaciji in "da bo nanjo lahko brez težav odgovoril". Morda bo zmanjkalo časa za parlamentarno razpravo o interpelaciji, ki je zagotovo povezana z volitvami, pač pa je pričakovati, da bodo proslule odloke AVNOJA obravnavali med predvolilno kampanjo, čeprav so predsedniki strank opozorili, da problematika AVNOJA ne bi smela služiti za notranjepolitična obračunavanja.

ANKETE O VOLILNIH IZIDIH

Javna občila v manjših presledkih objavljajo ankete in analize o možnih izidih volitev ter deležih posameznih političnih strank. Seveda pa take napovedi niso povsem verodostojne, saj se bo do volitev lahko še marsikaj spremenilo, da bo bodisi povečalo ali pa zmanjšalo možnosti strank med volivci. Kljub temu pa vse doslej opravljene javnomnenjske raziskave kažejo, da bi LDS lahko dobila največji odstotek glasov. Na njeni listi bodo kandidirali skoraj vsi dosednji poslanci, bivši ministri in tudi bivši premier dr. Janez Drnovšek. Le-ta se je premislil, ker je dolgo zatrjeval, da ne namerava kandidirati, ker da se bo raje pripravil na predsedniške volitve leta 2002. Na volilni konvenciji LDS so napovedali, da bo nekdanji predsednik vlade

kandidiral za poslanca v središču Ljubljane. Na listi LDS bosta kandidirala tudi generalni sekretar stranke Gregor Golobič in znani doslej neodvisni poslanec (iz nekdanje SKD) Ciril Pucko.

SDS pa je na 6. kongresu, ki je bil v soboto, 6. septembra, na Ptuj, sklenila, da bo na volitvah sodelovala, čeprav državni zbor ni sprejel zahteve te stranke, da bi v Sloveniji, skladno z referendumom in odločbo ustavnega sodišča, uvedli dvokrožni večinski volilni sistem. Socialdemokrati so optimistični glede uspeha na volitvah in Janez Janša ponavlja, da bodo SDS, stranka Nova Slovenija-Krščanska ljudska stranka in Lista za Maribor, ki so sklenile predvolilno in povolilno zavezništvo na volitvah zagotovo prejele relativno večino glasov. Prvak SDS je tudi izjavil, da je LDS v svojem volilnem programu marsikaj prepisala iz socialdemokratskega volilnega programa, kar pa je dr. Janez Drnovšek ogorčeno zanimal.

Uspešen je bil, po številu udeležencev in izrečenih mislih, prvi tabor SLS+SKD Slovenske ljudske stranke, v nedeljo, 10. septembra, na snežnem stadionu v Mariboru (o njem natančneje na drugem mestu). Njen predsednik dr. Franc Zagožen je v svojem govoru tudi dejal, "da je stranka v odločilnih trenutkih našla potrebno moralno moč ter s podporo ustavnim spremembam presekala etično in moralno krizo, ki je grozila, da bo slovenski narod razdelila". Na zboru se je predstavil varuh človekovih pravic Ivo Bizjak, ki bo na listi ljudske stranke tudi kandidiral za poslanca, podpredsednik SLS+SKD Slovenske ljudske stranke Marjan Podobnik pa je napovedal, da se vrača v politiko in bo morda tudi kandidiral za poslanca. Posebno zanimanje je vzbudila udeležba guvernerja Banke Slovenije dr. Franceta Arharja, ki je v pogovoru s časnikarji podprl volilni program in moralno držo SLS+SKD Slovenske ljudske stranke.

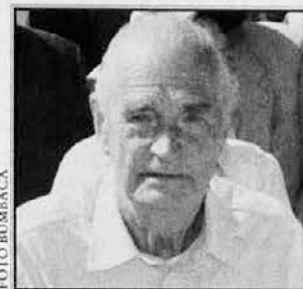
Iz javnomnenjskih anket, ki jih objavljajo časniki, je razvidno, da naraščata vpliv in število privržencev stranke Nova Slovenija-Krščanska ljudska stranka predsednika dr. Andreja Bajuka. Le-ta ima že nad štiri tisoč članov in ni več dvoma v njen uspeh na državnozborskih volitvah. Vodstva političnih strank pa zaskrbja podatek, da je v Sloveniji še zmeraj visoko število volivcev, ki se še niso odločili, ali bodo sploh šli na volitve. Po raziskavi, ki jo je opravil Center za javnomnenjske raziskave pri Fakulteti za družbene vede v Ljubljani, naj bi bilo kar 46 odstotkov volivcev še neopredeljenih. Nanje se zdaj obračajo politične stranke in jih vabijo, da se volitev udeležijo in seveda glasujejo zanje.

V RIHEMBERKU ODKRILI SPOMENIK

DOMAČIM TIGROVCEM IN IZGNANCEM

ERIK DOLHAR

V soboto, 9. t.m., je močno, še poletno sonce, sijalo na množico, ki se je zbrala ob glavni cesti na bregovih suhe Branice. Ob prazniku občine Nova Gorica so namreč predali namenu novo, delno tlakovano deloma asfaltirano parkirišče, v enem vogalu katerega sedaj stoji nekak sivi obelisk brez konice z velikim napisom TIGR. Gre za obeležje, ki ga je Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij te organizacije postavilo domačim tigrovcem, ki so takoj pokazali zobe fašističnim okupatorjem Vipavske doline in so jih črnosrajčniki zaradi tega l. 1933 odvedli v goriske zapore. Od tedanjih rodoljubov sta še živeča le dva, oba z istim, tipičnim priimkom teh krajev: Birs. 94-letni Viktor (imenujejo ga Pertini, ker je bil v konfinaciji z nekdanjim, verjetno najbolj priljubljenim italijanskim predsednikom republike), je v nedeljo ležal na domači postelji in poslal na kraj prireditve hčerko; proslave pa se je udeležil še živi in zdravi Robert Birs (na sliki), ki je z zanimanjem prisluhnil

besedam predsednika Krajevne skupnosti Edvarda Bizjaka, novogoriškega župana Črtomira Spacapana, slavnostnega govornika Cirila Zlobca, zlasti pa pesmim zbora Jezero iz Doberdoba in ženske vokalne skupine iz Rihemberka, recitatorjem in skladbam godbe na pihala iz Nove Gorice.

Leta 1944 je bil Rihemberk požgan skoraj do tal in tedaj je črni mrčes izselil prebivalce. Društvo izgnancev Slovenije je dalo pobudo za postavitve vodnjaka - simbola življenja -, ki so ga postavili na drug konec parkirišča.

Ob dogodku so v Braniku izdali tudi dve publikaciji, ki pričata o tem, da je bil nekdanji Rihemberk eno od žarišč delovanja TIGR-a.

OKROGLA MIZA V NOVI GORICI

POTREBA PO NASTANKU PRIMORSKE UNIVERZE

V četrtek, 7. t.m., je v mali dvorani Kulturnega doma v Novi Gorici potekala okrogla miza o univerzi na Primorskem, ki jo je organizirala SLS+SKD Slovenska ljudska stranka. Povezoval jo je Peter Stres, ravnatelj osnovne šole na Dobrovem, nanjo pa sta bila povabljeni dr. Lojze Ma-

rinček, slovenski minister za znanost in tehnologijo, in dr. Duša Krnel Umek, državna sekretarka na ministrstvu za šolstvo v Ljubljani.

Ob dobri udeležbi občinstva je prišlo do poglobljene in živahne razprave o potrebi po nastanku univerze na Primorskem, seznanjeni pa smo bili tudi s konkretnimi podatki, kaj je bilo na tem področju že uresničeno. Iz vseh izvajanj je nedvoumno izhajalo, da je še ena, tretja slovenska univerza na Primorskem potrebna, pri čemer bi bilo potrebno združiti napore tako v Kopru kot v Novi Gorici. Minister Marinček je ta prizadevanja v okviru svojih pristojnosti podprl in pri tem poudaril dejstvo, da je ustanovitev primorske univerze nujna tudi zaradi podobnih pobud na drugi strani meje, kjer se visokošolski študij poleg Trsta in Vidma razširja tudi v Gorico. Državna sekretarka dr. Duša Krnel Umek pa je poročala o najnovejših pobudah ministrstva v zvezi z nadaljnjim organiziranjem visokega šolstva na Primorskem.

Okrogla miza o univerzi na Primorskem se je pridružila številnim podobnim razpravam, ki jih je pripravila SLS+SKD Slovenska ljudska stranka na različne teme po Sloveniji v tednu pred prvim taborom stranke v Mariboru, ki je bil 10. t.m.

PREJŠNJO NEDELJO V MARIBORU

PRVI TABOR SLS+SKD V MARIBORU

V nedeljo, 10. t.m., je potekal na snežnem stadionu pod Pohorjem v Mariboru prvi tabor SLS+SKD Slovenske ljudske stranke, ki je nastala spomladi letos z združitvijo Slovenskih krščanskih demokratov in nekdanje Slovenske ljudske stranke, a je v njej že kmalu prišlo do razcepa z odhodom dveh podpredsednikov, Andreja Bajuka in Lojzeta Peterleta, ki sta zatem ustanovila svojo stranko Nova Slovenija. Glede na to dejstvo in vroči predvolilni čas, ki v Sloveniji že poteka, je za ta shod vladalo še posebno zanimanje.

Obiskovalce in opazovalce je seveda najprej zanimalo, ali se bo to poznalo na udeležbi, veliko pozornost pa je vzbujala tudi prisotnost vodilnih članov stranke, še posebej nastopi govornikov. Pri-

reditve, ki se je pričela ob enajstih dopoldne, je imela resnejši in lahkotnejši zabavno-glasbeni program, v političnem pogledu pa je bil seveda pomembnejši njen resnejši del, poleg pobud manifestativnega značaja. Opolodne so na oder stopili govorniki, najprej predsednik stranke Franc Zagožen. Spregovorili so še starosta stranke Ivan Oman, predsednik glavnega odbora Janez Podobnik, dosednji slovenski varuh človekovih pravic Ivo Bizjak in podpredsednik stranke Marjan Podobnik. Vsi govorniki so, izpostavljač misel o ohranitvi enotnosti, poudarjali zmeren desnosredinski značaj stranke, ki si bo v političnem življenju prizadevala za zmanjšanje napetosti v slovenski družbi, za pravno in socialno državo, za reševanje

konkretnih problemov zaposlovanja, družine, kmetijstva, šolstva in znanosti.

Na prvem taboru združene ljudske stranke so zanimanje opazovalcev vzbujale predvsem tiste osebnosti, ki zavzemajo v njej pomembne položaje, nekdanji in sedanji ministri, vplivni somišljeniki in prijatelji. Naj jih nekaj naštejemo: France Arhar, Franci But, Ciril Smrkolj, Anton Bergauer, Marjan Jereb, Franc Potočnik, Izidor Rejc, Andrej Šter, Franci Demšar, Janez Zajec, Franc Kangler, Vida Čadonič Špelič, Peter Vencelj, Eda Okretič Salmič.

Po neuradnih ocenah se je prvega tabora SLS+SKD Slovenske ljudske stranke v Mariboru udeležilo kakih 10.000 obiskovalcev, med uglednimi gosti tudi zastopniki zamejskih Slovencev s Koroškega in Primorskega, za Slovensko skupnost deželni podtajnik Damjan Terpin.

MV

NA GORIŠKI MEJI

SKUPNI "LOV" NA PREBEŽNIKE

Pripadniki mejnih enot slovenske in italijanske policije so v noči med 9. in 10. septembrom izvedli skupno nočno akcijo za odkrivanje ilegalnih prebežnikov, ki poskušajo čez Novo Gorico priti v Italijo. Operacija je potekala na območjih obeh mest in je dosegla svoj namen. V njej so slovenski policisti prijeli skupno dvanajst iranskih državljanov, italijanski policisti pa 36 ilegalcev, med njimi 27 Romunov. Italijanski policisti so med 2. in 9. septembrom prijeli 650 tujcev, ki so skušali ilegalno vstopiti v Italijo. Med njimi je bilo največ Albancev, Romunov, Maročanov in Irancev. V Sloveniji pa so letos prijeli že več kot 18.500 ilegalnih prebežnikov, zaradi česar so t.i. prehodni domovi, v katerih prebivajo do močne vrnitve v matične države, prenapolnjeni.

"ZELENA" POBUDA

S KOLESI PO NOVI GORICI

V Novi Gorici je mestna občina nedavno uvedla zanimivo in uporabno pridobitev, namenjeno voznikom avtomobilov. Občina je namreč kupila petnajst koles, ki jih lahko brezplačno uporabljajo tisti vozniki, ki svoj avtomobil parkirajo na parkirnih prostorih, vožnjo po mestu pa nadaljujejo s kolesom.

V obrazložitev nabave tako imenovanih zelenih koles so v mestni občini navedli, da je v razvitejših evropskih mestih vožnja s kolesom po mestnih središčih nekaj običajnega.

Kolesa si je mogoče izposoditi pred občinsko zgradbo, kasneje pa bo izposoja zagotovljena kjerkoli v mestu. Če bo zanimanje za to novost primerno, bo občina povečala število koles, namenjenih za brezplačno uporabo.

M.

ITALIJANSKO PRAVO

"DOMAIN NAME" IN BLAGOVNE ZNAMKE

DAMJAN HLEDE

V enem izmed zadnjih nadaljevanj ciklusa člankov z naslovom *E-commerce in sodobna pravna vprašanja* smo opozorili na probleme, ki se tičejo registracije naslovov uporabnikov spletnih strani. Da je to ena najaktualnejših tem v zvezi z uporabo in komercialno zlorabo interneta, je dokazalo tudi dogajanje v zadnjih mesecih.

V mislih imamo pojav, ki so ga z angleškim nazivom pomenovali *domain grabbing* in obstaja v tem, da nekdo zaprosi in doseže registracijo imena, ki je enako ali zelo podobno - večkrat splošno znani - blagovni znamki nekega drugega že obstoječega podjetja. Vedno bolj se uveljavljajo tudi spletna pobude (t.i. *cybersquatting*) nekaterih, ki registrirajo imena splošno znanih blagovnih znamk in jih potem prodajajo podjetjem, ki so teh blagovnih znamk že polnopravni lastniki.

Jasno je, da je prepoznavnost naslovov neke spletne strani vezana na njegovo imensko identifikacijo. Sistem, ki urejuje identifikacijo na internetu, je tako imenovani *Domain name system* (Dns). Gospodarska vidljivost, prepoznavnost in uspešnost podjetij so vedno bolj odvisne tudi od njegove imenske prepoznavnosti na virtualnem elektronskem tržišču.

V zadnjih mesecih so si na tem področju sledile vsaj tri razzodbe različnih italijanskih sodišč. Najprej je sodišče iz Firenc razzodilo v prid podjetju, ki je registriralo *domain name*, enak blagovni znamki nekega drugega podjetja. Svojo odločitev je utemeljilo

na podlagi dejstva, da nobena norma ne predvideva pravice lastnika neke blagovne znamke do registracije tega imena tudi kot *domain name*. To pomeni, da je v odsotnosti specifične zakonodaje treba varovati tistega, ki je v spoštovanju obstoječih predpisov in postopkov o registraciji naslovov spletnih strani dosegel vpis v predvideni register, pa čeprav se je vpisal z imenom nekega drugega podjetja ali tuje blagovne znamke, kajti t.i. *domain name* naj ne delovaga kot preprosti naslov ali kot telefonska številka, ne pa kot blagovna znamka. Ta odločitev ni v skladu z večinsko usmeritvijo pravne prakse in doktrine, ki nasprotno zatrjuje, da se v teh primerih aplicira normativa o blagovnih znamkah, na podlagi katere je uporaba njenega imena prepovedana tretjim osebam. Tako je pred kratkim razzodilo sodišče v Modeni in potem še sodišče v Cremoni, ki je sicer obravnavalo nekoliko drugačen primer, ki pa nazorno kaže na naštetih možnosti nekorektna uporabe sistema. Neko podjetje je vpisalo kot *domain name* ime konkurenčnega podjetja in to spletno stran izkoristilo samo za neposredno preusmeritev uporabnikov na spletno stran svojega podjetja.

Res je, da ne obstaja zakon, ki bi *domain name* parificiral blagovni znamki, res pa je tudi, da že mesec čaka na odobritev osnutka zakona, ki ga je meseca aprila pripravil ministrski svet, a do danes še ni bil izglasovan. Sodišča so zato prosta, da se odločajo vsako po svojem okusu.

PRVE OCENE V BRDIH

LETOŠNJA TRGATEV OBETAVNA

Medtem ko so v Krminu proslavljali Praznik grozdja in Vino miru, se je v Brdih začela letošnja trgatva.

Pred trgatvijo je bilo med vinogradniki nemalo skrbi, saj je vladal strah, da bo slabo vreme prizadelo dobro letino. Meteorološko stanje pa se je kaj kmalu izboljšalo, tako da so si vinogradniki lahko oddahnili in resno, kot je v njihovi navadi, prišli za delo.

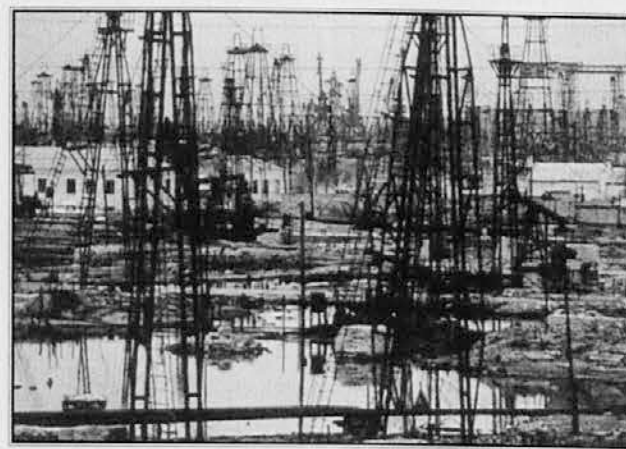
V zadnjih dneh pred trgatvijo je bilo med drugim vreme idealno, saj je bilo podnevi sončno, medtem ko so bile noči vetrovne in hladne, idealno torej zato, da je grozje dobilo primerno količino sladkorja in da je primerno dozorelo. S takimi pogoji se obeta kvalitetno zelo dobro - predvsem črno - grozje, nedvomno boljše od tistega z lanske letošnje trgatve. Količina grozja,

ki bo letos na razpolago, je glavnem podobna lanskoletni; ob tem pa velja povedati, da je kar nekaj vinogradnikov v prejšnjih mesecih redčilo grozde na trtah in tako izboljšavalo kakovost letošnje letine.

Računajo, da bo na deželni ravni letošnja količina vina štela med milijonom 200 in milijonom 500 hektolitrov.

Količina torej ne povzroča velikih skrbi briškimi vinogradnikom; problemi, s katerim se ukvarjajo, so različne narave: trg namreč ustvarja nemalo preglavic tistim, ki bodo prodajali točeno vino, predvsem belo, ki ostaja v kletah in ki so ga že morali prodajati po prenižki ceni, zato da bi izpraznilo sode za novo letino. Posledično je tudi cena grozdja nižja.

Zadostna in poceni energija sta osnovna vsakega razvoja. Nezadržna rast cene nafte in posledično naftnih derivatov, ki smo ji bili priča v zadnjih tednih, je sprožila pravo verižno reakcijo po vsem svetu. Sredi minulega tedna je sodček nafte na svetovnem tržišču veljal nekaj več kot 35 dolarjev in tako presegel ceno nafte ob začetku zalivske vojne pred desetimi leti. Gospodarski izvedenci so že začeli napovedovati začetek svetovne recesije, če cena goriva ne bo padla. V sedanjem trenutku, ko proizvodnja v Združenih državah Amerike nezadržno narašča in tudi Evropska zveza govori o splošnem pozitivnem trendu gospodarstva, čeprav se sooča s težavami glede skupne evropske valute evra, je podražitev nafte pokazala vso krhkost sistema, ki je pretežno odvisen samo od enega energetskega vira. Prav naraščanje cene goriva bi pomenilo preveliko breme za razviti svet in posledice zaradi naraščanja proizvodnih stroškov bi spremenile pozitivni trend. Zato ni slučajno, da so se v Franciji, Veliki Britaniji, Belgiji in Nemčiji, a tudi v Italiji začele bolj ali manj odmevne protestne akcije avtoprevoznikov, kmetov in ribičev ter ladjarjev, ki zahte-

vajo od posameznih držav, da bi znižale obdavčitev goriva, ali da bi z davčnimi olajšavami nekoliko razbremenile kategorije ljudi, ki uporabljajo motorne stroje za svoje delo. V Franciji so po šestih dneh zapored čistilnicami goriva in črpalkami dosegli dogovor o davčnih olajšavah, v Veliki Britaniji in Belgiji vlada zaenkrat ne namerava popustiti, podobno je tudi drugod po Evropi. Prav zaradi nastalih težav pa so Evropska zveza in tudi Združene države Amerike pozvale države izvoznice nafte OPEC, naj povečajo proizvodnjo nafte. Do tega je res tudi prišlo, saj so se naftni ministri desetih držav izvoznic nafte dogovorili, da bodo povečali proizvodnjo za

800.000 sodčkov dnevno. Države OPEC bodo torej zvišale proizvodnjo nafte za približno tri odstotke, tako da bi dnevno načrpali 26 milijonov in 600.000 sodčkov. Dogovor velja za deset članic organizacije OPEC, medtem ko ne velja za Irak, ker zanj še veljajo mednarodne sankcije. Novica v mednarodnih gospodarskih krogih je deležna dvojnih ocen. Po eni strani sprejeto odločitev o povišanju proizvodnje nafte tolmačijo za pozitiven znak držav proizvajalk, ki se zavedajo, da bi visoka cena goriva privedla do recesije in v končni posledici tudi do škode zanje same, po drugi strani pa je tudi res, da se z napovedanim povečanjem proizvodnje ne bo za-

doščala za kritje dejanskih potreb in da bo cena nafte zaradi tega še vedno visoka. Industrializirane države menijo, da poštena cena za sodček nafte znaša 28 dolarjev; ko preseže 30 dolarjev pa se sproži verižna reakcija s hudimi posledicami za vso družbo. V Italiji so na primer že izračunali, da bo podražitev nafte stala državo od 30 do 40 tisoč milijard lir, kar bo posledično bremenilo vse državljanje. Pred nekaj dnevi so tako objavili podatek, da so nekatere podražitve že napovedane. Cena vode bo narasla za 5 %, železniške vozovnice bodo dražje za 1,7 %, električni tok se bo podražil za 1,5 %, plin pa za 2,3 %. Gre za podražitve, ki bodo nedvomno bremenile vse uporabnike. Zakladni minister Visco je ob teh novicah skušal pomiriti bodisi podjetnike kot bančnike in končno tudi ostale državljanje. Država je ob zadnjih napovedih inflacije že zaračunala predvidene poviške, ki jim botruje podražitev energetskih virov in zato naj bi po njegovem mnenju napovedana stopnja inflacije v letošnjem letu res ne preselja 2,5 %, ker je splošen trend italijanskega gospodarstva in zlasti izvoza zelo spodbuden.

KONEC MESECA NA POBUDO SDGZ

GOSTINSKI IZLET V PREKMURJE

Gostinska sekcija SDGZ prireja dvodnevni izlet 25. in 26. t.m. v Prekmurje, deželo sonca, toplih, naravnih lepot in štokelj, pristne in okusne hrane. Bogat program obsega koriščenje termalnih storitev zdravilišča Moravske toplice (na sliki; 20 bazenov, savna, fitness), prenočitev v Hotelu Ajda in druge spremne dogodke.

V ponedeljek, 25. t.m., odpotuje avtobus z italijanske strani mejnega prehoda Fernetiči zgodaj zjutraj. Po prihodu sta predvidena najprej izlet po Pomurju ter kosilo in degustacija vin iz znanih štajerskih vinorodnih okolišev v vinogradniškem centru Ivanovci. Popoldne je prosto, zvečer pa je na vrsti prekmurska večerja z glasbo v taveri Hotela.

Naslednje jutro, 26. t.m., je prav tako namenjeno sprostitvi in kopanju. Kosilo pa bo v ugledni gostilni Rajh v Ba-

kovcih, kjer bo kolega SDGZ sprejel lastnik Ignac Rajh, predsednik sekcije za gostinstvo in turizem pri Obrtni zbornici Slovenije. Po kosilu je predvidena vrnitev domov.

Tako za člane gostinske sekcije kot za druge naše ljubitelje enogastronomskega turizma se obeta prijetna priložnost spoznati eno izmed najlepših in svojih slovenskih dežel tudi s tega vidika in ne samo naravnega.

Slovensko deželno gospodarsko združenje vabi vse zainteresirane, naj se nemudoma in najkasneje do konca tedna (18. septembra) prijavijo. To lahko opravijo na sedežu v Trstu in v ostalih podružnicah SDGZ. Za vse informacije (tudi glede prispevka za udeležbo) je na razpolago organizacijsko tajništvo SDGZ v Trstu, ul. Cicerone 8, telefon 040 6724824.

KRAJCI

VODNIK TURISTIČNIH KMETIJ V DEŽELI

Deželna agencija za promocijo kmečkega turizma je pred kratkim predstavila svoj *Vodnik po deželnih turističnih kmetijah*. V njem so predstavili 245 turističnih kmetij iz dežele F-Jk. Publikacija žepnega formata je razdeljena na dva dela. V prvem delu so predstavili kmetije, ki nudijo hrano in tudi prenočišče, v drugem pa tiste, ki gostom ponujajo le gostinske usluge in razne rekreacijske pobude. Na splošno vse kmetije skrbijo, da nudijo kakovostno domačo hrano. Navadno ponudijo tipične dobrote in kuhinjske posebnosti, ki so značilne za določene kraje, ter domače vino. Vse te kmetije privabljajo goste tudi zaradi okolja in zanimivosti, ki so v krajih, kjer stojijo. Poglavlje zase je rekreacija, saj so si marsikje omislili tudi trim steze, možnost jahanja, razna igrišča itd. Zanimivo je, da le redke turistične kmetije v deželi nudijo možnost nočitve. Na Tržaškem le tri kmetije nudijo prenočišča, med temi je kmetija Neva Radoviča iz Nabrežine. Več slovenskih kmetov pa je vpisanih v sezname turističnih kmetij gostinske usmeritve. Za tržaško pokrajino je navedenih enajst kmetij, na Goriškem pa sedem, ki se ukvarjajo s turistično ponudbo. Podatki so spodbudni in tako oblika delovanja prispeva k večji urejenosti okolja in ustvarjanju novih delovnih mest.

SEJEM STOLOV V VIDMU

Od 9. do 12. t.m. je bil v Vidmu 24. mednarodni sejem stolov, najpomembnejša tovrstna ponudba tega pohištvenega artikla na svetu. Na sejmu je svoje blago razstavljalo 220 razstavljalcev iz vsega sveta. Letošnji sejem je odprl podtajnik pri ministrstvu za industrijo Mauro Fabris, ki je ugotavljal, da doživlja Italija v letošnjem letu pomenljivo proizvodno rast. Ta napredek se pozitivno odraža tudi v pohištveni industriji, ki je premostila daljše krizno obdobje. Rodrigo Rodriguez, predsednik Združenja Federlegno-Arredo, paje ugotavljal, da je ta sektor minulemu letu ustvaril približno 70.000 milijard lir prometa. Industrija stolov v deželi F-Jk je gotovo ena najpomembnejših gospodarskih stvarnosti pri nas.

KUJARJI TEKMUJEJO

Tipične jedi iz Furlanije Julijske krajine bodo v dneh od 25. do 29. t.m. predstavljene na tretji izvedbi posebnega kulinaričnega natečaja *Regional Flavours of Europe Cup*, ki ga prirejajo pod pokroviteljstvom Skupščine evropskih dežel v pokrajini Limburg na meji med Belgijo in Holandsko. Gre za posredno turistično promocijo F-Jk, saj bodo italijansko kuharsko šolo zastopali štirje kuharji, ki so bili izbrani na deželni preizkušnji na marčnem sejmu Alimenta v Vidmu. Pedstavili bodo tipične jedi, a tudi vina iz dežele Furlanije-Julijske krajine.

SLOVENIJA

TUDI VINO BO VRHUNSKO KAKOVOSTI

NA PRIMORSKEM DOBER PRIDELEK GROZDJA

Na Primorskem se je trgati zaradi predčasnega zorenja grozdja, zlasti pa suše z veliko vročino v mesecih juniju in juliju začela dober teden prej kot običajno, vrhunec pa je v vseh štirih vinorodnih okoliših dosegla v teh dneh. Ocena pridelka in vin letošnje letine je zelo ugodna.

Kot je povedala dipl. ing. kmetijstva in specialistka za vinogradništvo pri kmetijsko-veterinarskem zavodu v Novi Gorici Andreja Škvarč, bodo na Primorskem, torej v Goriških Brdih, Vipavski dolini, na Krasu in v Slovenski Istri, letos natrgali skupaj okoli 48.400 grozdja raznih sort. Pridelek bo skoraj enak lansnemu, zaradi zdravega grozdja in visoke stopnje sladkorja v njem pa bodo tudi vina iz letošnje trgatve lahko vrhunske kakovosti.

Glede pridelka po posameznih vinorodnih okoliših navajamo, da v Goriških Brdih letošnji pridelek ocenjujejo na 14.300 ton (belih in rdečih sort), v Vipavski dolini naj bi natrgali 18.300 ton grozdja, na Krasu 3.400 ton in v Slo-

venski Istri (to je na območju Kopra, Izole in Pirana) 12.400 ton. Naša sogovornica Andreja Škvarč je povedala, da približno polovico pridelka vinogradniki sami predelajo v vino, preostalo polovico grozdja pa odkupijo in predelajo vinske kleti na Dobrovem, v Vipavi, Sežani in v Kopru. Večjih zalog vina iz lanskega pridelka na Primorskem nimajo. V vseh štirih vinorodnih okoliših pa se je zaradi težav pri prodaji vina, nekoliko upočasnilo urejanje novih vinogradov. Na Primorskem pridelu-

jejo grozdje na okoli sedem tisoč hektarih.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano medtem sprejema razne ukrepe za prilagoditev vinogradništva in vinarstva merilom in pravilo, ki veljajo v državah EZ. Kmalu naj bi bil sprejet pravilnik, po katerem bo bistveno omejena prodaja odprtih vin. Pridelovalci bodo taka vina lahko prodajali samo na območju svojega vinorodnega okoliša, in še to le v posebnih posodah oz. embalaži.

M.

NAPOVEDANI IN ODPRAVLJENI

VIZUMI ZA SLOVENSKE PREVOZNIKE

Italijansko veleposlanstvo v Sloveniji je zadnji dan avgusta obvestilo ministrstvo za zunanje zadeve Slovenije, da bo Italija uvedla vizume za tiste slovenske državljane, ki se ukvarjajo s prevozom blaga ali oseb iz pridobitniških namenov.

Pri tem se je Italija sklicevala na sporazum o odpravi vizumov med državama z dne 3. septembra leta 1996, ki določa, "da odprava vizumov upošteva samo tiste državljane, ki v drugi državi nimajo namena opravljati dela ali izvajati pridobitne dejavnosti".

Že prvega septembra pa je italijansko veleposlanstvo v Sloveniji sporočilo, da je Italija odpravila omenjeno napoved oziroma napovedani ukrep. Slovensko ministrstvo za zunanje zadeve je omenjeno sporočilo prejelo po protestu, ki ga je vložilo na italijanskem veleposlanstvu. Po odpravi ukrepa se je italijanskem veleposlaniku Norbertu Capellu zahvalilo za hiter odziv. Proti nameravani uvedbi vizumov za tiste slovenske državljane, ki v Italiji izvajajo dejavnosti prevoza blaga in oseb, je ostro protestiral tudi sindikat avto-prevoznikov Slovenije.

M.

VINSKA CESTA V GORIŠKIH BRDIH

TURISTIČNE CESTE V SLOVENIJI

V Sloveniji je ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano leta 1992 zasnovalo projekt tako imenovanih vinskih cest. Le-te so oblika turistične dejavnosti na podeželju, pri čemer je turizem dopolnilna dejavnost. Vinske ceste so lahko speljane samo po vinorodni pokrajini.

Doslej je v Sloveniji odprtih devetnajst turističnih cest. V seznamu, ki ga je objavilo ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, je na prvem mestu briška vinska turistična cesta. Ta se čez državno mejo povezuje oziroma združuje z vinsko cesto, ki poteka po italijanskem delu Goriških Brd. Že začetek mariborske ceste obeta veliko, ker imajo ob njej najstarejšo vinsko trto v Sloveniji in znano tunelsko vinsko klet podjetja Vinag. Gornje slovenskogoriška se spaja z avstrijsko vinsko cesto. Istrsko vinsko cesto bodo uradno odprli letos na Martinovo, ob njej pa bodo nudili tudi značilne istrske jedi (domače klobase, joto in jed fuži), med vini pa zlasti refošk in malvazijo. Kakovost ponudbe bodo redno preverjali.

V Vipavski dolini sta dve vinski cesti. Bolj uveljavljena je tista v zgornjem delu doline, kjer nobena vas ni brez vinske kleti. V spodnjem delu Vipavske doline pa vodi vinska cesta skozi kraje z bogato kulturnozgodovinsko de-

liščino, na temelju katere naj bi v prihodnje prirejali razne prireditve, s katerimi bi vinska cesta zaživela.

Žal pa v nasprotju s težnjami vinskih cest ne bo letos v Vipavi prvič po tridesetih letih turistično-družabne prireditve z naslovom *Vipavska trgatev*. Turistično društvo, ki je njen glavni organizator, se je za odpoved prireditve žal moralo odločiti zaradi pomanjkanja finančnih sredstev in zaradi premajhne podpore občinske uprave v Vipavi.

M.

GOSTIŠČE NA DOBROVEM V BRDIH SPET ODPRTO

Gostišče z restavracijo in prenočišči na Dobrovem v Goriških Brdih, ki je bilo nekaj tednov zaprto, ima novega najemnika. To je gostinsko podjetje Okus iz Solkana, ki zagotavlja, da bo na Dobrovem razširilo ponudbo jedi, cene pa da bodo bistveno nižje, s čimer bi se bolj prilagodili kupni moči slovenskih in italijanskih gostov. Omenjeno gostišče na Dobrovem je pomembno za turizem v Goriških Brdih, saj ima edino večjo moderno restavracijo in okoli trideset ležišč. Je last delniške družbe, ki jo sestavljajo družbeniki iz Hita, občine Brda in iz kmetijske zadrage na Dobrovem.

ROLKANJE / TEKMOVANJE ZA ITALIJANSKI POKAL

MLADINA SPADA V SAM ROLKARSKI VRH

V nedeljo, 10. t.m., je v kraju Luserna San Giovanni pri Turinu potekala tretja preizkušnja za italijanski pokal v rolkanju v ravnini. Tudi tokrat so se izkazali rolkarji in rolkarice Športnega društva Mladina, saj je vseh sedem tekmovalcev, ki so predstavljali kriško društvo, stopilo na zmagovalne stopničke.

V kategoriji deklic na progi, dolgi tri kilometre, je tretje mesto zasedla Meri Perti s časom 9:40,5 (prva je bila Giorgia Grinierotto iz Bassa-

na s časom 8:13,5). V kategoriji dečkov je tretje mesto zasedel Mladinin predstavnik Ivan Kerpan s časom 7:57,1 (prvi je bil Folco Pizzutto iz kluba CAI Bovisio s časom 7:06,5). Med kadetinjami, ki so tekmovali na progi, dolgi devet kilometrov, se je na drugo mesto uvrstila Ana Košuta s časom 20:46,2 (prva je bila predstavnica kluba Cervino Nadine Chatrian s časom 20:43,9). Eros Sullini, ki je tekmoval v kategoriji naraščajnikov na progi, dolgi 18 kilo-

metrov, je bil prav tako drugi, njegov čas pa je bil 34:37,9 (prvi je bil predstavnik društva Hartmann Emanuele Sbabò s časom 34:37,2). Najboljša naraščajnica je bila Mateja Paulina, ki je zmagala s časom 37:21,5. Zmago pa si je med mladinkami na progi, dolgi ravno tako 18 kilometrov, priborila tudi Mateja Bogatec s časom 37:17,0, medtem ko je v kategoriji Master 2 zmagal Enzo Cossaro s časom 48:45,7.

ODBOJKA / V ORGANIZACIJI ŠZ SLOGA

SPET TURNIR ZA POKAL BAZOVIŠKIH JUNAKOV

Športno združenje Sloga prireja tudi letos tradicionalna ženska in moška mednarodna odbojkarška turnirja za Pokal bazoviških junakov. Turnirjev, ki bosta potekala v soboto, 16., in nedeljo, 17. t.m., se bodo tudi letos udeležile kakovostne šesterke iz našega srednjeevropskega prostora.

V moški kategoriji bodo nastopile te ekipe: Slovan Patronka Bratislava (Slovaška), Odbojkarški klub Fužinar Gok Igem (Slovenija), OD Val (Italija), Hypo VBK Celovec (Avstrija), MOK Rijeka (Hrvaška) in ŠZ Sloga (Italija).

V ženski kategoriji pa bodo nastopili klubi OK Hit Gorica (Slovenija), ŽOK Sušak Ri-

jeka (Hrvaška), Hypo VBK Celovec, OK Kemiplas Koper (Slovenija), VK Doprastav Bratislava (Slovaška) in ŠZ Sloga.

Moški del turnirja bo potekal v občinski telovadnici v Repnu, ženski del pa v občinski telovadnici Muzio de Tommasini na Opčinah. Turnir se bo začel v soboto, 16. septembra; prva tekma se bo začela ob 15. uri, naslednje bodo ob 17., 19. in 21. uri. V nedeljo, 17. septembra se bo prva tekma začela ob 9.30, naslednje tekme pa bodo potekale ob 11.30. Finale za peto mesto bo ob 14. uri, finale za tretje mesto ob 16. uri, finale za prvo mesto pa ob 18. uri.

AVTOMOBILIZEM

ŠE ENKRAT TRAGIČNA MONZA

ERIK DOLHAR

Zmagovalec Velike nagrade Italije, ki je bila v Monzi, 10. t.m., je Michael Schumacher, prvi mož znamenite italijanske hiše Ferrariju.

Nemški pilot je tako na skupni lestvici bistveno zmanjšal zaostanek za vodilnim Hakkinenom na sami dve točki. Finec je namreč osvojil drugo mesto, medtem ko je bil tretji Ralf Schumacher. Dirko sta zaznamovali nesreči, ki sta se zgodili takoj po startu na pr-

vem oziroma drugem ovinku. Najprej sta trčila Salo in Irvine, v karambolu, ki ga je nato povzročil Franzen pa je bilo vpletenih več bolidov. Dirko so na tem mestu, poleg Franzne, končali tudi Barichello, Coulthard, Alesi, Button in De La Rosa. Piloti so vsi zdravi, pnevmatika pa je zadela mladega prostovoljnega gasilca, ki je žal izdihnil v bolnišnici v Monzi. Ferrarijevi navijači so najprej slavili, zasta-

ve pa so pospravili, takoj ko so izvedeli za smrt prostovoljca.

DIRKA STARIH AVTOV NA TRŽAŠKEM

Trinideset večnih lepotic na štirih kolesih se je 10.m. pomerilo na dirki Trst-Opčine. Tekmovali so avtomobili, ki so bili izdelani pred letom 1960. Zmaga je šla Fiatu, na drugo mesto se je uvrstila ekipa All Stars, tretje pa je bilo vozilo iz tovarne Bugatti. Dirke zgodovinskih avtomobilov so se udeležili tekmovalci iz Italije in tujine. Startalo je 35 avtov, vendar sta se dva kmalu ustavila in sta se morala umakniti. Tekmovanje je priredil Klub 20' all'ora. Na startu pri Drašci so se zbrali številni radovedneži in ljubitelji starih vozil, ki vedno ohranjajo svoj čar. Ponosni lastniki pa so prisotnim radi razkazovali svoje avtomobile, ki so danes prava dragocenost. Najstarejši avto na dirki je bil izdelan leta 1926.

IZLET PROSVETNEGA DRUŠTVA RUPA-PEČ

BOGATA DOŽIVETJA NA JUGU ITALIJE (1.)

Prosvetno društvo Rupa-Peč je tudi za letošnji konec avgusta pripravilo petdnevno potovanje, in sicer na skrajni jug Italije. Pot je bila res dolga, toda neutrudna vodička, Patricija (predstavnica turistične agencije Caliba iz Vicenze) nam je krajšala ure z bolj ali manj romantičnimi zgodbami.

Ko smo se peljali mimo Bologne oziroma svetišča nad mestom, nam je opisala dolgo pot sv. Marina in o ikoni Matere Božje, ki jo je prinesel iz Splita in ki naj bi jo poslikal evangelist Luka. Pri Gradari (Pesaro) smo spet slišali zgodbo o zaljubljenih Paola in Francesche, ki ju Dante opeva v *Božanski komediji* (Pekel, 10. spev), D'Annunzio pa v svojih pesnitvah. Ko se je bližala ura kosila, smo zapustili avtocesto in zavili v notranjost v utrjeno mesto Corinaldo, morda najlepše tovrstno mesto v Italiji, saj je njeno več kot 700 let staro obzidje ostalo povsem ohranjeno kljub neštetim napadom. Kraj pa je znan tudi zaradi sv. Marije Goretti, dvanajstletne deklice, rojene v tem kraju (obiskali smo rojstno hišo, preurejeno v mu-

zej), ki se je že kot petletno dekletce preselila z družino v Nettuno in tam tudi po nekaj letih umrla nasilne smrti. Zabodel jo je sosedov sin, ker ni pristala na njegove zahteve. Bila je in ostala vzor nedolžnosti in vdanosti Mariji. Leta 1950 je bila v Rimu proglašena za svetnico. Temu svečanemu dogodku je prisostvovala tudi njena mama Assunta, kar je nekaj izrednega.

Da bi prebavili kosilo in se razgibali, smo si ogledali še glavno cerkev, stolp in se po stopnišču (prek 160 stopnic) spustili do parkirišča mimo slikovitih hiš, zgodovinskega vodnjaka - "pozzo della polenta" - in mestnih vrat. Luna je sijala, kar temno je bilo, ko smo se ustavili v obmorskem mestu Termoli, da bi prenočili. Nastanili smo se v hotelu tik ob morju. Bilo je vroče, zelo vroče! In hrupno!

V sredo, 30. avgusta, smo nadaljevali pot proti jugu po avtocesti Foggia-Bari. Pokrajina je res slikovita: poleg morja so tu razsežni nasadi oljk in trt, saj je v Apuliji poljedelstvo zelo razvito. Iz teh krajev prihajajo na naše mize zgodnje sorte raznih zelenjav in namizno grozdje. Cilj dopol-

dneva je bil Castel del Monte. To je srednjeveški grad-utrdba, ki se dviga 540 metrov nad prostrano slikovito ravnino t.i. De Murge in il Tavoliere delle Puglie. V tlorisu je zgradba osmerokotnik z osmimi osmerokotnimi stolpi. Tudi notranjost je zelo stroga, čeprav obogatena z marmornatimi stebri in oblogami. Friderik II. ga je dal zgraditi v letih 1240-1250 kot lovsko postojanko.

Pot nas je peljala po Murgia dei trulli. To je kraško območje, prekrito s kamenjem, brinjem, oljkami, mandljevci, mirto. Turistično središče je Alberobello, znano po tipičnih hišah - "trulli". To so okrogle kamnite hiše, 2,30 m visoke. Notranjost je en sam prostor, ki je služil družini in živini. Prepleskani so z apnom, zunaj in znotraj. Običajno stoje drug ob drugem in tvorijo slikovite ulice in zaselke. Strehe so sivi kamni v obliki stožca, z dimnikom, okrašenim z raznimi simboli in znaki, ki označujejo lastnika. Danes so v teh hišah raznovrstne trgovine, ki s svojim blagom vabijo turista, da si ogleda ponujeno blago in notranjost. Nekatere so še ved-

no opremljene kot stanovanjske hiše in turist si lahko predstavlja, kako je izgledalo življenje pred toliko leti. Poleg Alberobella so še pomembna središča s "trulli": Fasano, Locorotondo, Cisternino in Martina Franca. Restavracija, kjer smo kosili, je bila tudi velik "trullo" in prenočili smo v letoviščarskem središču s krasnim razgledom na Murge sredi "trullov" in sredozemske flore. V četrtek, 31. avgusta, smo se peljali še naprej proti jugu in stopili celo v deželo Bazilikata, in sicer v Matero. Mesto ni na prvi pogled nič posebnega, a ko nas je vodi-

čka peljala mimo glavnega trga, se je na naši levi odprl čudovit pogled na t.i. "Sassi": dve apnenčasti rebri, "Sasso Barisano" in "Sasso Caveoso", posejani s hišami, ki so vgrajene ali izdolbene v skalo. Do leta 1953 je tu živelo na tisoče ljudi, potem pa je županov odlok prepovedal bivanje zaradi higienskih razlogov. Po sanaciji so te hiše spet delno oživele. Poleg stolnice iz 13. stoletja, ki se dviga med obema predeloma, so še omembe vredne cerkve sv. Lucije, sv. Petra, frančiškanska in Veronih duš v vicah. Tudi v Materi so nam postregli kosilo v ti-

pični, v skalo vdeleni restavraciji, kot vedno z odličnimi specialitetami, kot so ovčji sir, skuta, ribe, pikantna salama, različni z raznovrstnim mesom, pa še mozzarella, orecchiette in sladice z mandeljni.

Pozno popoldan smo se za dobro uro ustavili v mestu Bari, da bi si ogledali cerkev sv. Nikolaja iz Mire, kjer od l. 1084 ležijo njegove relikvije. Cerkev je mogočna, a preprosta v zunanjsčini, notranjost pa je široko obokana in lepo poslikana, strop je pozlačen. (Na sliki skupina udeležencev pred to cerkvijo).

PK / DALJE

16

ČETRTEK
14. SEPTEMBRA
2000

KONČALO SE JE SVETOLETNO ROMANJE MARIJINEGA KIPA

MARIJA Z BARBANE ŽOPET V DOMAČEM SVETIŠČU

Vsi mi, ki živimo v srednjeevropskih deželah in ob Jadranu, smo duhovni otroci oglejske Cerkev, od koder se je v prvem tisočletju razširilo veselo oznanilo med latinska, germanska in slovanska ljudstva. S to potrditvijo se je na Mali šmaren, 8. t.m., končalo romanje starega Marijinega kipa z Barbane po obalah severnega Jadrana.

Od 5. avgusta dalje je leseni kip v prazničnem spremstvu potoval od Lignana do Bibioneja, Portoroža, Milj, nato Gradeža in se na koncu spet vrnil na otok, kjer ga verniki častijo že dolga stoletja. Misijska vere se je hotela v okviru te širokopotezne svetoletne pobude t.i. turistične pastorele deželnega medškofijskega odbora za jubilej, ki ga vodi nekdanji goriški nadškof p. A.V. Bommarco, srečati z ljudmi v času počitnic, počitka telesa, ki mora pomeniti tudi počitek in okrepitev duha. In eden glavnih ciljev romanja je bil prav srečanje vernikov različnih narodnosti in kulturnih pripadnosti. Kot so nam potrdili organizatorji, je romanje popolnoma uspelo, saj se je v izrazih žive ljudske pobožnosti okrog dragocenega starodavnega kipa zbralo na tisoče oseb in družin več narodnosti, ki so v poletnem mesecu obiskale pet glavnih letoviščarskih obmorskih krajev severnega Jadrana. Pri

načrtu so z gledno sodelovale škofije iz Vidma, Trsta, Gorice, Pordenona in bližnjega Kopra ter tako dosegle, da sta se Jezus in njegova Mati dotaknila src številnih ljudi. To je pravzaprav cilj svetega leta: približati Kristusa ljudem in prenoviti vero v njih. Nova evangelizacija poteka tudi po poteh "naležljivosti", kot je dejal kard. C.M. Martini, saj so se ob tej priložnosti navezali na Mater Božjo z Barbane tudi verniki, ki dotlej niso poznali te priprošnjice obmorskih ljudi naših dežel.

V zadnji številki goriškega tednika *Voce Isontina* je objavljenih več prispevkov, ki poudarjajo različne vidike pobude. Lepo piše portoroški župnik Franc Prelec, da je 22. avgusta toplo sprejelo romarko v zalivu kar 500 vernikov. Sam je doživel "nepričakovan pojav", ko je občutil, da se je v tem romanju sveto leto ute-

lesilo. Okrog kipa so se v Portorožu zbrale številne množice Slovencev, Italijanov, Nemcev in Hrvatov. Raznolike skupine različnih verskih gibanj so bile zgovorne priče enotnosti v Kristusu, "dokaz prave Cerkev kot Kristusovega mističnega telesa". Marsikdo je že izrazil željo, da bi t.i. *Peregrinatio mariana* postala tradicija, ki bi se obnavljala vsakih nekaj let, da bi še naprej utrjevala prepotrebne vezi med sosednjimi verniki različnih jezikov in kultur.

Romanje kot najpomembnejša deželna svetoletna pobuda v zadnjih mesecih se je slovesno končalo 8. t.m. na Barbani, kjer je vodil somaševanje goriški nadškof De Antoni. Pri procesiji so bili tokratk prisotni verniki iz vseh obiskanih krajev, ki so tako vrtili obisk priljubljeni Božji Materi na njenem domu.

DD

novo pri Goriški Mohorjevi družbi

Usoda tisočev primorskih fantov in mož, ki jih je med drugo svetovno vojno fašizem pregnal na Sardinijo, se nam kljub tragičnosti vojne razgrne z žarkom, polnim upanja, ki ga je med pregnanci vsakokrat vžgala misel na domačo zemljo.

DORICA MAKUC

SARDINCI

Vabimo vas na predstavitev knjige, ki bo v četrtek, 21. septembra 2000, ob 20. uri v mali dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici.